

**ŠIAULI UNIVERSITETAS
SOCIALINI MOKSL FAKULTETAS
VADYBOS KATEDRA**

Daiva MIKAIT

Vadybos studij programos student

**Socialiai atsakingas verslas: Lietuvos veikian i bank
atvejis**

Magistro darbas

Šiauliai, 2015

ŠIAULI UNIVERSITETAS
SOCIALINI MOKSLŲ FAKULTETAS
VADYBOS KATEDRA

Daiva MIKAITIS

Socialiai atsakingas verslas: Lietuvoje veikiančių bankų atvejais

Magistro darbas
Socialiniai mokslai, Vadyba (N200)

Darbo vadovs :
Prof. dr. Skaidrė ŽIŽIŲKIENĖ

Teigiame, kad magistro darbas, kurį teikiu Vadybos studijų krypties magistro kvalifikaciniam laipsniui gauti, yra originalus autorinis darbas.

(Studento parašas)

Daiva Mikaitis. *SOCIALIAI ATSAKINGAS VERSLAS: LIETUVOJE VEIKIANČIŲ BANKŲ ATVEJIS*. Vadyba, magistro studijų baigiamasis darbas. Darbo vadovas – Prof. dr. S. Žickienė. Šiaulių universitetas, Vadybos katedra, Šiauliai.

SANTRAUKA

Daiva Mikaitis. **Socialiai atsakingas verslas: Lietuvoje veikiančių bankų atvejais**. Magistro darbas.

Tyrimo tikslas - išnagrinėjus socialinį atsakomybės teorinius aspektus, išanalizuoti Lietuvoje veikiančių bankų nefinansines ataskaitas ir nustatyti SA atskaitingumo ir organizacijos kapitalo kilmės ryšius.

Magistro baigiamasis darbas suskirstytas tris pagrindines dalis. Pirmojoje dalyje siekta moniška socialinį atsakomybės (toliau – SA) teorinio pagrindimo, tam pasitelktas mokslinis literatūros, dokumentų, statistinių duomenų lyginamoji analizė, sintezė. Teorinėje dalyje nagrinėta SA samprata bei jos raida, informacijos, apie socialiai atsakingą veiklą, pateikimui standartizuojančias priemones, teigiami ir neigiami veiksniai siekiant socialinį atsakomybę.

Antrojoje darbo dalyje atlikta Lietuvoje SA reglamentuojančių dokumentų analizė, siekiant išsiaiškinti SA situaciją šalyje. Taip pat atliktas praktinis tyrimas, kuriuo iširti Lietuvoje veikiančių bankų socialiai atsakingų bankų socialinį atsakomybės ataskaitas ir išanalizuoti kokią taką socialinei atskaitomybei turi organizacijos kapitalo kilmė. Šiam tikslui pasiekti, buvo taikoma bankų socialinį atsakomybės ataskaitų lyginamoji ir turinio analizė. Darbe išnagrinėti keturi Lietuvoje veikiančių bankų, 2010 – 2014 metų socialinį atsakomybės ataskaitos. du lietuviško kapitalo bankai, AB „Šiaulių bankas“ ir UAB „Medicinos bankas“ bei du užsienio kapitalo bankai, AB „SEB“ ir AB „Swedbank“.

Nustatyta, kad iškelta hipotezė pasitvirtino. Egzistuoja ženklūs skirtumai tarp Lietuvoje veikiančių socialiai atsakingų lietuviško ir užsienio kapitalo bankų socialinį atsakomybę. Lietuviško kapitalo bankų ataskaitos atspindi esančią banko situaciją, nepateikiant per ataskaitinį laikotarpį padarytos pažangos ir ateities perspektyvų. Priešingi rezultatai pastebėti užsienio kapitalo bankų ataskaitose. Bankai išsamiai pateikė esančią situaciją, siekiant pabrėžti per ataskaitinį laikotarpį vykusių pokyčių, pateiktos grafinės ir skaitinės išraiškos. Taip pat pateikiami ateities tikslai ir perspektyvos.

Darbo struktūra. Magistro baigiamasis darbas sudaro vadą, 3 pagrindinius dalys (teorinio pagrindimo, tyrimo metodikos ir praktinio tyrimo rezultatus), rekomendacijos, literatūros sąrašas, priedai, pridedama kompaktinis plokštelis. Darbe pateikta 16 paveikslų, 11 lentelių ir 5 priedai. Panaudoti 85 literatūros šaltiniai.

Raktiniai žodžiai: moniška socialinį atsakomybę, moniška atskaitingumas, Jungtinių Tautų Pasaulinis susitarimas, suinteresuotosios šalys, SA ataskaitos.

SUMMARY

Daiva Mikaitis. **Socially responsible business: the case of banks operating in Lithuania.** Master's thesis.

The aim of this research is to explore theoretical aspects of social responsibility and to analyze the connection between banks social accountability and origin of organizational capital. The aim of the research is achieved through the use of scientific literature, analysis, synthesis, comparison, description and summary, document and quantitative data analysis.

Master's thesis is divided into three main parts. The first part aims CSR theoretical justification invoked in the scientific literature, documents, statistical comparative analysis and synthesis. The theoretical part deals with the concept of corporate social responsibility and its development, formalization measures of CSR, stopping and driving factors for companies to make company socially responsible.

The second part of this work contains of CSR governing document analysis to determine the CSR situation in the Lithuania. It is also a practical research, which aims - to explore in Lithuania operating socially responsible bank's CSR reports, and analyze the impact of organization capital origin for social accountability. To achieve this goal, there was applied comparative and content analysis of banks sustainability reports. The paper examines four banks operating in Lithuania, which belongs to the United Nations Global Compact (hereinafter – UNGC), social responsibility reports, the two of them are Lithuanian capital (limited company “Šiauli bankas” and private limited company “Medicinos bankas”) and two of them are foreign-owned banks (limited company “SEB” and limited company “Swedbank”).

The research results showed that hypothesis was confirmed. There are significant differences between Lithuanian and foreign-owned banks in social accountability. Lithuanian capital banks reports showed just current situation. Sustainability reports haven't showed progress which was made in reporting period, in addition to that sustainability reports also have showed that banks have no prospects for the future. Conversely, foreign - owned banks delivered detailed current situation, and to an emphasis changes during the reporting period, they submitted graphical and numerical expressions. Foreign – owned banks also provides future goals and perspectives.

Structure. The Master's thesis consists of an introduction, three main parts (theoretical justification, practical research and the results), recommendations, references, appendices and CD. The work represents 16 figures, 11 tables, 5 appendices and 85 references.

Key words: Corporate social responsibility, Corporate accountability, United Nation Global Compact, Shareholders, CRS reports.

TURINYS

VADAS	10
1. SOCIALINIS ATSAKOMYBĖS TEORINIS ASPEKTAS	13
1.1. Socialinės atsakomybės samprata ir raida	13
1.2. Socialinės atsakomybės teigiami ir neigiami aspektai	17
1.3. Moni socialinės atsakomybės ataskaitų standartizavimo priemonės	20
1.3.1. Pasaulinė atskaitingumo iniciatyva ir Jungtinių Tautų Pasaulinis susitarimas	22
1.3.2. Standartai reglamentuojantys moni socialinės atsakomybės	26
2. TYRIMO METODIKA IR ORGANIZAVIMAS	31
2.1. Moni socialinės atsakomybės praktika Lietuvoje	33
3. LIETUVOJE VEIKLŲ VYKDYMO I BANKŲ SOCIALINIS ATSAKOMYBĖS ATASKAITŲ TYRIMAS	39
3.1.1. AB „Šiaulių bankas“ socialinės atsakomybės 2010 – 2013 m. ataskaitų struktūros ir turinio analizė	39
3.1.2. UAB „Medicinos bankas“ socialinės atsakomybės 2010 – 2013 m. ataskaitų struktūros ir turinio analizė	42
3.1.3. AB „SEB“ socialinės atsakomybės 2010-2013 m. ataskaitų struktūros ir turinio analizė	45
3.1.4. AB „Swedbank“ socialinės atsakomybės 2012-2014 m. ataskaitų struktūros ir turinio analizė	50
3.2. Bankų ataskaitų lyginamoji analizė pagal formą ir pateikimą	54
3.3. Bankų ataskaitų lyginamoji analizė pagal vizualizaciją	56
3.4. Bankų ataskaitų lyginamoji analizė pagal standartus ir auditą	57
IŠVADOS	58
REKOMENDACIJOS	60
LITERATŪROS RAŠAS	61
PRIEDAI	66
1 PRIEDAS. „moni socialinės atsakomybės 2009-2013 metais skatinamos priemonės“ programa	67
2 PRIEDAS. AB „Šiaulių bankas“ SA ataskaitų struktūriniai dalių apimtys	69
3 PRIEDAS. AB „Medicinos bankas“ SA ataskaitų struktūriniai dalių apimtys	69
4 PRIEDAS. AB „Swedbank“ SA ataskaitų struktūriniai dalių apimtys	70
5 PRIEDAS. AB „SEB“ bankas SA ataskaitų struktūriniai dalių apimtys	71

LENTELIŲ RAŠAS

1 lentelė	T. J. Zenisek keturi SA raidos etapai.....	14
2 lentelė	M.D. P. Lee SA raidos etapai nuo XX a. 8-ojo dešimtmečio.....	14
3 lentelė	SA reglamentuojančios priemonės apžvalga.....	30
4 lentelė	SA ataskaitų nagrinėjimo kriterijai.....	33
5 lentelė	Nacionaliniai atsakingo verslo apdovanojimų nominacijos.....	34
6 lentelė	„monių socialinė atsakomybė 2009-2013 metais skatinamos priemonės“ programa	34
7 lentelė	Lietuvos konkurencingumo indeksas.....	38
8 lentelė	AB „Šiaulių bankas“ 2010 – 2013 metų monių socialinės atsakomybės ataskaitų struktūros analizė	40
9 lentelė	UAB „Medicinos bankas“ 2010 – 2013 metų monių socialinės atsakomybės ataskaitų struktūros analizė	43
10 lentelė	AB „SEB“ 2010 – 2013 metų monių socialinės atsakomybės ataskaitų struktūros analizė	46
11 lentelė	AB „Swedbank“ 2012 – 2014 metų monių socialinės atsakomybės ataskaitų struktūros analizė	51
12 lentelė	Banko socialinio atskaitingumo vertinimo kriterijai.....	51
13 lentelė	SA ataskaitų vertinimas pagal formą ir pateikimą	55
14 lentelė	SA ataskaitų vertinimas pagal vizualizaciją	56

PAVEIKSLŲ RAŠAS

1 paveikslas	Socialinės atsakomybės suvokimo chronologija.....	15
2 paveikslas	SA taksonomija.....	15
3 paveikslas	Teigiami ir neigiami SA standart diegimo aspektai.....	19
4 paveikslas	Dažniausiai naudojami SA ataskait rengimo terminai.....	21
5 paveikslas	10 Pasaulinio susitarimo princip	25
6 paveikslas	Tyrimo loginė eigos schema.....	31
7 paveikslas	Nacionalinis atsakingo verslo tinklas.....	36
8 paveikslas	JTPS Lietuvos moni – nari skaičiaus kaita.....	37
9 paveikslas	– „Šiaulių bankas“ logotipas.....	39
10 paveikslas	AB „Šiaulių bankas“ socialinės atsakomybės ataskait struktūrinė dalis apimtis pagal spaudos ženkl skaičių	40
11 paveikslas	UAB „Medicinos bankas“ logotipas.....	42
12 paveikslas	UAB „Medicinos bankas“ socialinės atsakomybės ataskait struktūrinė dalis apimtis pagal spaudos ženkl skaičių	43
13 paveikslas	AB „SEB“ logotipas.....	46
14 paveikslas	AB „SEB“ socialinės atsakomybės ataskait struktūrinė dalis apimtis pagal spaudos ženkl skaičių	47
15 paveikslas	AB „Swedbank“ logotipas	50
16 paveikslas	AB „Swedbank“ socialinės atsakomybės ataskait struktūrinė dalis apimtis pagal spaudos ženkl skaičių	51

PAGRINDINIŲ SĄVOKŲ ŽODYNAS

A

Atsakingas verslas (angl. *Responsible Business*) – tai monės verslo modelio integruota veikla, kai monė laikosi statymų, etikos standartų ir tarptautinių normų, prisiima atsakomybę už monės veiksmus, siekia teigiamo poveikio aplinkai ir suinteresuotosioms šalims (Sanford, 2011).

B

Bendroji socialinė atsakomybė (angl. *Corporate Social Responsibility*) - sprendimas, kuriuo kompanijos savanoriškai traukia socialinius ir aplinkosaugos klausimus savo vykdomoje veikloje ir santykius su visuomeniniais partneriais ir tarpininkais (Mikšys, 2010).

E

EMAS - aplinkos vadybos ir audito sistema (angl. *Eco – Management and Audit Scheme*) yra svarbi tvaraus vartojimo bei gamybos ir tvarios pramonės politikos veiksmų plano priemonė, kurios tikslas – skatinti nuolat didinti organizacijų aplinkosauginį veiksmingumą organizacijoms diegiant ir gyvendinant aplinkosaugos vadybos sistemas.

I,

ISO 14000 (angl. *Environmental Management Standard*), tai ISO šeimos standartai, kurie skirti nagrinėti aplinkos valdymo aspektus. Standartai numato praktines priemones monėms ir organizacijoms, norintiems nustatyti ir kontroliuoti poveikį aplinkai ir nuolat gerinti savo veiklos aplinkosaugos atžvilgiu.

ISO 26000 socialinės atsakomybės gairės (angl. *Social Responsibility Standard*), pateikia rekomendacijas, o ne reikalavimus, todėl skirtingai nuo kitų žinomų ISO standartų nėra sertifikuojamas. ISO 26000 gairės padeda paaiškinti kas tai yra socialinė atsakomybė ir kaip monės socialinės atsakomybės principus paversti efektyviais veiksmais.

monės atsakomybė (angl. *Corporate Responsibility*) – tai atsakomybė ne tik už pelno didinimą, bet ir už suinteresuotųjų grupių (darbuotojų, tiekėjų, klientų) ir regionų, kuriuose vykdoma veikla, poreikių nustatymą ir patenkinimą (PwC, 2014).

monės atskaitingumas (angl. *Corporate Accountability*) – tai monės informacijos, susijusios su nefinansine veikla, atskleidimas, visoms suinteresuotosioms šalims (akcininkams, darbuotojams, klientams, tiekėjams, bendruomenėms ir kt.) (Smith, 2014).

monės pilietiškumas (angl. *Corporate Citizenship*) – tai monės savanoriškas pasirinkimas, kuris nėra privalomas statymiškai, reguliuoti savo veiklą ir jos daromą taką visuomenei. Monės pilietiškumas reprezentuoja vairių organizacijos veiklų, susijusių su organizacijos sipareigojimais visuomenei ir suinteresuotosioms šalims (Tsai ir kt., 2014).

monės socialinis jautrumas (angl. *Corporate Social Responsiveness*) – tai monės gebėjimas reaguoti socialines problemas ir jas spręsti (Hopkins, 2007).

monės socialinis antreprenerystis (angl. *Corporate Social Entrepreneurship*) – tai procesas, kai keliamos monės kompetencijos ir kuriama vertė, siekiant visuomenės gerovės (Austin, Reficco, 2009).

monės socialinė atsakomybė (angl. *Corporate Social Responsibility*) – monės politika ir praktika, kai jos, laikydamosi statymų, tarptautinių susitarimų ir sutartų elgsenos normų, savo veiklos vidinius procesus ir išorinius santykius savanoriškai integruoja socialinius, aplinkosaugos ir skaidraus verslo principus. Monės kartu su visuomeniniais ir valstybinio sektoriaus partneriais ieško novatoriškų sisteminių socialinių, aplinkosaugos ir platesnių ekonominės gerovės problemų sprendimų (Žin., 2010.01.21, Nr.: 8, Publ. Nr.: 368).

monės socialinė veikla (angl. *Corporate Social Performance*) - tai, monės veiksmai, siekiant visuomenės gerovės, kurie viršija prisiimtus teisiniussipareigojimus (Blowfield, Murray, 2014).

J

Jungtinių Tautų Pasaulinis Susitarimas (JTPS) (angl. *UN Global Compact*) - tai didžiausia savanoriška monė/korporacijų socialinės atsakomybės iniciatyva, siekianti organizacijųsipareigojimo laikytis tarptautiniu mastu pripažintų socialinės atsakomybės principų ir savo veiklos srityje būti pavyzdžiu taikant etiško ir atsakingo verslo, aplinkosaugos, palankių santykių su darbuotojais ir visuomene, antikorupcijos principus.

K

KPMG – Viena iš keturių didžiausių tarptautinių pasaulio audito, mokesčių ir verslo konsultacinių bendrovių, vykdančių varias apklausas ir tyrimus bei teikiančių išsamią informaciją apie vairius sektorius (KPMG, 2014).

P

Pasaulinė atskaitingumo iniciatyva (angl. GRI - Global Reporting Initiative) tai pasaulyje pirmaujanti organizacija, darnaus vystymosi srityje. GRI skatina socialinės atsakomybės ataskaitų naudojimą kaip būdą organizacijoms tapti labiau atsakingoms ir prisidėti prie darnaus vystymosi (GRI, 2014)

S

SA 8000 standartas (angl. *Social Accountability 8000*) – tai dokumentas, kuriame išdėstyti reikalavimai etiškos darbdavystės praktikai. Kartu su standartu taip pat yra parengtas SA8000 rekomendacijų dokumentas, kuriame pateiktos standarto taikymo interpretacijos, auditavimo gairės ir pagalbini informacija.

V

Verslo etika (angl. *Business Ethics*) – tai monės socialinės atsakomybės dalis, principų visuma, leidžianti suprasti, ar monės veiksmai ir priimti sprendimai yra moraliai teisingi (Blowfield, Murray, 2014).

IVADAS

Temos aktualumas. Per paskutiniuosius tris dešimtmečius moni socialinis atsakomybės fenomenas pasiekė didelį populiarumą. Šiai sričiai tirti pasaulyje skiriama daug dėmesio tiek akademinėje, tiek ir nevyriausybinėse organizacijose bei verslo subjektų tarpe (Assougu, 2007). Nagrinėjant verslo poveikį aplinkai ir visuomenei, formuojamas naujas požiūris tai, kokią turėtų būti XXI amžiaus verslo formulę. Vis labiau aktualu yra užtikrinti, jog šalia finansinių tikslų moni pradėtų daugiau rūpintis natūralia aplinka ir visuomene (Gruževskis ir kt., 2006). Šiuolaikiniame versle nebeužtenka apsiriboti vien siekiu vykdyti veiklą, bet kuri organizacija, norėdama ne tik išlikti, bet ir plėstis, priversta siekti kokybiškos ir veiklos atsakomybės: organizacijos veiklos procesuose, santykiuose su vidiniais ir išoriniais suinteresuotaisiais (Vilkas, 2013). Dabartinis moni socialinis atsakomybės dažniausiai yra savanoriškas moni pasirinkimas, tačiau tikėtina, kad organizacijos tiesiog nebeturės pasirinkimo ir privalės tapti socialiai atsakingomis, nes šiandieninis verslas yra aplinkosaugini ir socialini problemų dalis, jis privalo tapti ir jo sprendimo dalimi (Simanavičienė ir kt., 2011). Kaip pavyzdžiui, didelės užsienio kompanijos atsigrąžos socialiniam atsakomybės, tik reaguodamos visuomenės iškeltas problemas, kurių sprendimo svarbos anksčiau nelaikė savo sipareigojimu (Porter ir Kramer, 2006). Kaip žymus anglų ekonomistas J.C. Stamp, yra pasakęs: „Lengva yra nevykdyti sipareigojimą, tačiau negali išvengti pasekmių, kurios ateina nevykdžius jį“ (Visser, 2011). Svarbu pažymėti, kad ne visos monės yra pasirengusios ir savanoriškai gali veikti pagal socialinio atsakomybės principus, kuriais skatinama monės veikti atsakingai: nedaryti žalos aplinkai, bendruomenei, kitiems verslams ir bendromis pastangomis su Jungtinėmis Tautomis, valdžios institucijomis ir nevyriausybiniomis organizacijomis dalyvauti sprendžiant socialines ir aplinkos apsaugos problemas, prisidėti prie visuomenės raidos ir ekonomikos augimo (LR Socialinio apsaugos ir darbo ministerija). Tačiau yra būdai priversti mones prisiišti atsakomybę už savo veiksmus, vienas iš jų – statyminė bazė.

Daugia valstybių, kurios statymiškai reglamentuoja moni socialinį atsakomybę, šį reglamentavimą skatina ir Europos Komisija, kuri 2013 metais priėmė direktyvą, kurioje skelbiama, kad nuo 2017 metų visos Europos Sąjungos šalys monės, turinčios 500 ir daugiau darbuotojų, privalės kartą per metus viešai pateikti papildomą nefinansinę informaciją, susijusią su aplinkosauga, socialine atsakomybe bei vadovybe (Europos Komisija, 2013). Tokios valstybių vyriausybės ir Europos Sąjungos vykdomos politikos galima paaiškinti siekiu padidinti bendrą šalies ar regiono konkurencingumą, nes SA tiesiogiai takoja konkurencingumo lygį (Pitelis, Boulouta, 2014). Toks SA reglamentavimas prasilenkia su savanoriškumo principu, bet yra naudingas pačiam verslui ir jo aplinkai. Tačiau noras

beti lygiaverte verslo partnere Europos Sąjungos bei kitose rinkose turėtų skatinti mones tapti socialiai atsakingomis.

Siekiant užtikrinti socialiai atsakingą monių plėtrą, sudarant palanki makroaplinką savanoriškoms iniciatyvoms, valstybės vykdoma politika yra labai svarbi, todėl LR Vyriausybės nutarime „Dėl Vyriausybės 2012 – 2016 metų programos gyvendinimo prioritetinių priemonių patvirtinimo“ ir „Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ yra traukti atsakingo verslo, monių socialinės atsakomybės klausimai. Nutarime nurodoma, kad atsakingas verslas, monių socialinė atsakomybė yra esminis darnios plėtos sąlyga, o kad ši sąlyga būtų gyvendinta, jai turi užtikrinti sklandžiai ir efektyviai veikianti teisėsaugos sistema, užkertanti kelią korupcijai ir su ja susijusiems padariniams. Tokiu būdu, SA yra patvirtinama kaip strateginė vertybė (LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, 2014).

Socialinės atsakomybės tema, kaip mokslinis tyrimų objektas tyrinjo: Lynch, Casten, (2014), Tschopp, Nastanski, (2014), Piltelis, Boulouta (2014), Colle, Hendriques, Sarasvathy, (2014), Blowfield, Murray, (2014), Smith (2014), Frederick (2013), Chaarlas, (2012), Ramo, (2011), Visser (2011), Sanford (2011), Sones, Grantham, Vieira (2009), Austin, Reficco (2009), Dahlsrud (2007), Assongu (2007), Porter, Kramer (2006), Carroll, (1999), Friedman (1970), Davis, (1960) ir kt.

Lietuvoje tyrimus SA tematika atliko: Jusius (2014; 2009; 2007); Griauslytė (2014), Žukienė (2014), Tauginienė (2013), R. Vilka (2013), Seilitė, (2013), Diapetris (2013), Akranavičiūtė, Adomaitytė – Subaitytė (2013) Mrazauskaitė (2013), Stasiškienė, Varžinskas (2013), Korsakienė, Marcinkevičius (2013), Sergijenko (2012), Ablinskaitė (2011), Laurinavičius, Reklaitis (2011), Simanavičienė, Kovaliov, Šubonytė (2011), Serafinas (2011), Bernatonytė, Keizerienė (2011), Mikšys (2010), Vaitkevičius, Stukaitė (2009), Vogulytė, Gudonienė (2007), ir kt.

Augant monių socialinės atsakomybės aktualumui ieškoma atsakymo **probleminis klausimas**: *Kokia yra SA situacija Lietuvoje ir ar monių socialiai atsakingai veiklai takos turi kapitalo kilmė?* Analizuojant sektorius, kurie pasaulyje yra aktyviausiai teikiantys socialinės veiklos ataskaitas, galima išskirti finansų, draudimo ir vertybinių popierių sektorių (KPMG, 2014). Todėl tyrimui pasirenkamos būtent finansų sektoriaus monių, Lietuvoje veikiančių bankų, ataskaitos.

Atsižvelgiant išsikeltą tyrimo probleminį klausimą, formuluojama šio tyrimo **hipotezė** - *egzistuoja ženklūs skirtumai tarp lietuviško ir užsienio kapitalo bankų socialinės atskaitomybės informacijos pateikimo.*

Darbo objektas. Bankų socialinė atsakomybė.

Darbo tikslas. Išnagrinėjus socialinės atsakomybės teorinius aspektus, išanalizuoti Lietuvoje veikiančių bankų nefinansines ataskaitas ir nustatyti SA atskaitingumo ir organizacijos kapitalo kilmės ryšius.

Tyrimo tikslui pasiekti išskelti šie **darbo uždaviniai**:

1. Išanalizuoti socialinės atsakomybės sėkmes ir vokus atsiradimą bei raidą;
2. Nustatyti stabdančius ir skatinančius veiksnius, siekiant socialinės atsakomybės;
3. Aptarti metodus, standartizuojančius moni socialinės veiklos informacijos atskleidimą;
4. Išnagrinėti ir apibendrinti moni socialinės atsakomybės situaciją Lietuvoje.
5. Išanalizuoti Lietuvoje veikiančių bankų socialinės atsakomybės ataskaitas ir nustatyti socialinės atskaitomybės ir kapitalo kilmės ryšius.

Metodika. Siekiant nustatyti, kokią rolę bankų socialinei atskaitomybei turi kapitalo kilmė, taikyti šie tyrimo **metodai**:

1. *Mokslinė literatūros sisteminė ir lyginamoji analizė*: Analizuojant Lietuvos ir užsienio autorių mokslinę literatūrą, išnagrinama SA sėkmes raida ir samprata, SA plėtrą veikiantys teigiami ir neigiami veiksniai, SA formalizuojančios priemonės.

2. *Dokumentų turinio analizė*. Analizuota Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, LR „2012–2016 metų Vyriausybės programa“, LR Vyriausybės ataskaita „moni socialinė atsakomybė 2009-2013 metais skatinančios priemonės“, kiti oficialios institucijų dokumentai, atskleidę SA situaciją Lietuvoje. Taip pat analizuota informacija periodiniuose leidiniuose, kurie susiję su tyrimo tematika (žiniasklaidos priemonės), audito moni ir kiti tyrimai. Analizuotos 2010–2014 metų Lietuvoje veikiančių bankų socialinės atsakomybės ataskaitos. Ši ataskaitų analizė leido palyginti lietuviško ir užsienio kapitalo bankų socialinę atskaitingumą. Gauti rezultatai palyginti su tarptautinių audito kompanijų („Price Water House Cooper“, „KPMG“) ir „Lietuvos moni socialinės atsakomybės ataskaitų taikymo verslo praktikoje“ tyrimo rezultatais.

3. *Statistinė duomenų analizė*. Statistiniai duomenys iš Lietuvos standartizacijos departamento, Jungtinių Tautų Pasaulinio susitarimo elektroninės duomenų bazės, 2010–2014 m. bankų socialinės veiklos ataskaitos. Duomenys leido apibendrinti SA situaciją Lietuvoje, nustatyti SA skatinančias programas, socialiai atsakingai moniškai kitimą šalyje. Statistiniai duomenys apdoroti MS Excel programa, sudaryti ir pateikti paveikslai ir lentelės bei jų aprašymas.

4. *Tyrimo duomenų analizė ir apibendrinimas*. Surinkti duomenys išanalizuoti ir susisteminti. Dalis apibendrintų duomenų pateikiami lentelėse, pavaizduoti paveiksluose. Pateiktos išvados ir rekomendacijos.

1. SOCIALINĖS ATSAKOMYBĖS TEORINIS ASPEKTAS

1.1. Socialinės atsakomybės samprata ir raida

monių socialinės atsakomybės (toliau - SA) populiarumas gauna vis didesnį pagreitį. Šiuo metu ji nagrinėjama įvairiuose kontekstuose bei srityse, tarp kurių yra ir vadyba (Stukaitis, Vaitkevičius, 2009). Pasak Jušaus (2007), monių socialinės atsakomybės istorija siekia Smito¹ laikus, nepaisant to, kad tuometinis suvokimas kardinaliai skiriasi nuo šiandien dominuojančios SA sampratos.

Socialinės atsakomybės sąvoka pradėjo formuotis dar XIX – XX a. sandoroje, tačiau šis sąvoka dar nebuvo siejama su organizacijų veikla. Pirmiausia šios idėjos paplito tarp amerikiečių inžinierių, kuriems socialinės atsakomybės demonstravimas atrodė būdas savo profesijos prestižui pakelti. Netrukus ši koncepcija pradėta sieti su verslu (Leonavičius, 1993). XX a. viduryje pradėta kalbėti apie tai, kaip monių sągalė prisidėti prie darnaus vystymosi, vėliau atsirado sąvoka „monių socialinės atsakomybės“ (Jurkaitis ir kt., 2011). Pirmasis oficialus SA termino apibrėžimas pasiūlytas H.R. Bowenais (1953), kuris teigė, kad SA yra monių filantropinė veikla, kai laikomasi visuomenėje priimtų vertybių. Šis sąvoka plačiau pradėta nagrinėti nuo 1960 metų, kai Bowenais lomas apibrėžimas buvo kritikuojamas dėl SA sąvokos sutapatinimo su sąvoka „labdara“ (Davis, 1960). Aštuntajame dešimtmetyje sulaukta dar griežtesnės kritikos vardinant SA kaip neišiki ir kvailių sąvoką, kadangi pagrindinė monių atsakomybė yra būti konkurencingomis ir siekti kuo didesnio pelno (Friedman, 1970). Tačiau laikui bėgant kritika SA atžvilgiu nebebuvo tokia griežta, daugėjo naujų SA apibrėžimų, o SA pradėta vertinti kaip konkurencinio pranašumo rankis (Carroll, 1999).

Panašūs monių socialinės atsakomybės sąvokos atsiradimo laikotarpiai išskiria ir L. Tauginienė (2013), teigdama, kad SA ištakos siekia XX a. šeštą dešimtmetį, kai vienas iš organizacijos veiklos tikslų tapo rūpinimasis visuomenės, kurioje veikiama, gerove. SA sąvoka nenustojo evoliucionuoti ir pagreitį gavo XX a. aštuntame dešimtmetyje, kai SA tapo savaime suprantamu dalyku, tiek viešo, tiek privataus sektoriaus organizacijų veikloje, be to būtent šiuo laikotarpiu daug tyrimų monių socialinės atsakomybės tematika.

SA fenomeno evoliuciją, geriausiai padeda suprasti T. J. Zenisek (1979) suformuota ir M.D. P. Lee (2008) pratęsta SA sampratos evoliucija, kuri savo moksliniame darbe pateikė L. Tauginienė (2013). T. J. Zenisek pagrindė, kad socialinės atsakomybės fenomenas pradėjo formuotis XIX a., maždaug nuo 1850 metų. Iki 1960 metų autorius išskyrė keturis socialinės atsakomybės raidos etapus (žr. 1 lentelę). Nors socialinės atsakomybės sąvoka nagrinėjama nuo 1850 m., pastebima, kad

¹ **Adamas Smitas** (angl. Adam Smith) (1723-1790) – škotų ekonomistas ir filosofas, klasikinės politinės ekonomijos pradininkas bei moralinės filosofas. Smito darbai padėjo sukurti modernią akademinę ekonomikos discipliną bei padėjo pagrindą kapitalizmo ir laisvosios rinkos teorijoms.

visuomenės interesai ir gerovė, kurie yra vieni svarbiausių, atsirado tik daugiau kaip po šimto metų, t.y. 1960 metais.

1 lentelė

T. J. Zenisek keturi socialinės atsakomybės raidos etapai

Periodas Bruožai	1850-1910 m.	1900-1950 m.	1945-1965 m.	1960 -
Organizacijos aplinkos tipas	Savininkas/ Vadovas	Organizacijos Narys	Darbo aplinkos Dalyviai	Visuomenė
Pirminis tikslinis grupė	Savininkai/ Vadovai	Savininkai/ Vadovai, darbuotojai (organizacijos nariai)	Savininkai/ Vadovai, darbuotojai ir darbo aplinkos dalyviai (tiekiėjai, platintojai, kreditoriai ir kt.)	Savininkai / Vadovai/ Darbuotojai / Darbo aplinkos dalyviai ir visuomenė
Pirminiai organizacijos tikslai	Naudos siekimas	Naudos siekimas Išteklių naudojimas	Naudos siekimas Išteklių naudojimas Pardavimų apimtys	Naudos siekimas Išteklių naudojimas Pardavimų apimtys Visuomenės gerovė
Pirminis politikos tipas	Finansinė politika	Finansinė politika Pramonės plėtros politika	Finansinė politika Pramonės plėtros politika Rinkos politika	Finansinė politika Pramonės plėtros politika Rinkos politika Socialinė politika

Šaltinis: Tauginienė L. *Socialinė atsakomybė universiteto mokslinės veiklos valdyme*. Daktaro disertacija (2013)

M. D. P. Lee nagrinėdamas socialinės atsakomybės raidą, papildė T. J. Zenisek (1979) išskirtus SA raidos etapus trimis laikotarpiais (žr. 2 lentelė), kurių metu socialinė atsakomybė nustojo būti vertinama tik kaip moralinė atsakomybė.

2 lentelė

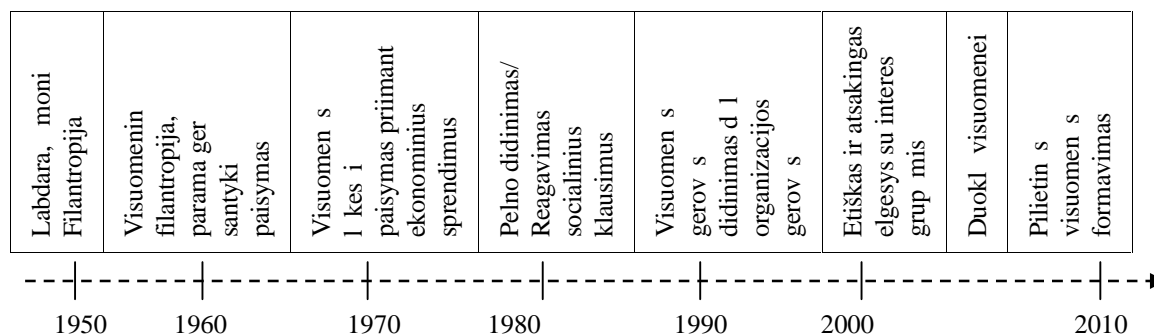
M.D. P. Lee socialinės atsakomybės raidos etapai nuo XX a. 8-ojo dešimtmečio

Periodas	1970-1980 m.	1980-1990 m.	1990 -
Bruožai	monosocialiniai ir ekonominiai tikslai derinimas: - ryškėja suinteresuotųjų šalių lkesi svarba SA gyvendinime; - monosilgalais interesas stiprinamas per aplinką, kurioje monofunkcionuoja; - SA tampa savaiminiu (ne priverstiniu) monotikslu.	Akcentuojama SA matavimo būtinumai: - išskiriami SA tipai; - orientuojamasi daugiau santykius tarp monosir suinteresuotųjų šalių nei santykius tarp monosir visuomenės.	Dominuoja dmesys suinteresuotosioms šalims: - išplečiamas, keičiamas suinteresuotųjų šalių sąrašas - neatskiriami monosocialiniai tikslai nuo jos ekonominių tikslų; - socialinė atsakomybė orientuota tiek privat, tiek viešųjų sektorių.

Šaltinis: Tauginienė L., *Socialinė atsakomybė universiteto mokslinės veiklos valdyme* Daktaro disertacija (2013)

Nuo XX amžiaus paskutinio dešimtmečio socialinės atsakomybės konkurencingumo ryšys gavo reikšmingos svarbos. Konkurencingumas tapo vienu iš socialinės atsakomybės motyvų.

Kaip naujais SA raidos suvokimo chronologijai galima vardinti Seilitis (2013) pateiktą (žr. 1 pav.), kurioje pateikiami trys nauji SA suvokimo etapai XXI a. Išskiriamas etiškas ir atsakingas elgesys su interesų grupėmis, duokl visuomenei bei pilietinės visuomenės formavimas, taigi galima teigti, kad būtų gant laikui socialinės atsakomybės samprata keičiasi nuo SA tapatinimo su labdara ir filantropija, iki šių dienų, kai SA laikoma priemone siekiant formuoti pilietišką visuomenę.

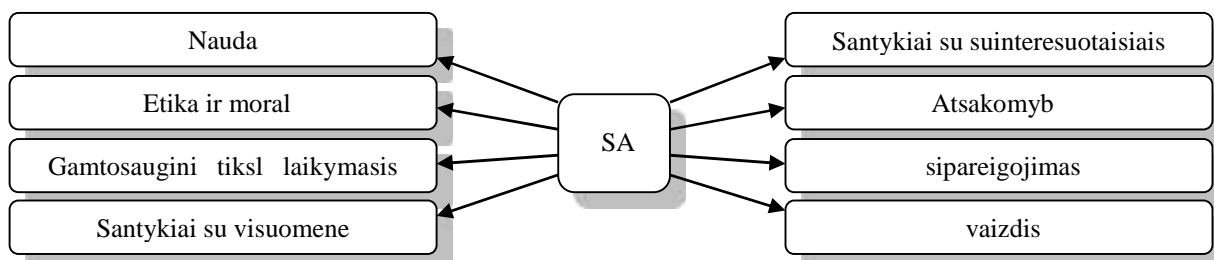
1 pav. Socialinis atsakomybės suvokimo chronologija

Šaltinis: Seilit V. *Socialinis atsakomybės suvokimo potencialo verslo organizacijose vertinimas* (2013)

Nors moni socialinis atsakomybės idėjios istorija yra tokia pat sena kaip ir verslo, tačiau vieningas vokas nėra suformuluotas iki šiol (Assongu, 2007). Šiuo metu galima rasti apie 40 šios s vokos apibr žim , tačiau daugelis j yra panaš s, kadangi daugelyje apibr žim minimi penki aspektai, kurie pateikti pagal pasikartojamumo dažnum apibr žimuose (Dahlsrud, 2007):

- *Suinteresuot j grupi aspektas* – suinteresuoti asmenys arba j grup s („bendravimas su suinteresuotomis grup mis“, „kaip organizacija s veikia su savo darbuotojais, tiek jais, vartotojais ir visuomene“, „mon s tarpinink vaišinimas“).
- *Socialinis aspektas* – santykiai tarp verslo ir visuomenis („ind lisis prie geresnis visuomenis“, „socialini problem integravimas verslo operacijas“).
- *Ekonominis aspektas* – ekonominis arba finansinis aspektas („prisid jimas prie ekonominio vystymosi“, „pelningumo išlaikymas“, „verslo operacijos“).
- *Savanoriškumo aspektas* – veiksmai, neapibr žiti statym („remiasi etin mis vertyb mis“, „daugiau nei legal s sipareigojimais“, „savanoriškumas“).
- *Aplinkosaugos aspektas* – nat rali aplinka (pvz.: „švaresn aplinka“, „aplinkos valdymas“, „susir pinimas aplinka verslo operacijose“).

Tačiau ieškant atsakymo klausim kaip tur t b ti apibr žta SA, susisteminti vairi autori SA

2 pav. SA taksonomija

Šaltinis: Sudaryta darbo autor s remiantis: Stukait D., Vaitkevi ius S., *moni socialinis atsakomybės formavimas racionalaus veikimo kontekste* (2009)

apibr žimai ir j pagrindu sudaryta taksonomija išskiria aštuonis požymius, padedan ius apib dinti SA (žr. 2 pav.)

Nepaisant didelių pastangų aiškiai ir objektyviai apibrėžti SA terminą, vis dar lieka neaiškumai. Problema yra ta, kad mokslinėje literatūroje aptinkama gausybė apibrėžimų, kurie dažniausiai remiasi specifiniais interesais (Pukelienė ir kt., 2009). Tam takos gali turėti tai, kad moni socialinė politika yra susijusi ne tik su moni vidiniais, bet ir visuomeniniais klausimais, todėl dažniausiai valdžios institucijos kuruoja SA veiklą, tad šis terminas kiekvienoje šalyje turi savitą apibrėžimą ir jo supratimą (Jurkaitis ir kt., 2011). Pavyzdžiui, Didžiojoje Britanijoje moni s SA dažniausiai siejama su darbuotojų teisių puoselėjimu darbo vietoje, lygi ir saugi darbo sąlygų sudarymu, mokymosi vis gyvenimui propagavimu bei verslo dalyvavime bendruomenės iniciatyvose, tuo tarpu kitose šalyse SA labiau siejama su aplinkosauga ar stambi socialinių iniciatyvų rėmimu (Vogulytė, Gudonienė, 2007).

Lietuvoje SA s voka valstybinės institucijos apibrėžia kaip moni ideologiją, politiką bei praktiką, kuri atspindi tokią moni elgseną, kai jos savo veiklą savanoriškai traukia socialinius ir aplinkosaugos klausimus bei santykiuose su visais suinteresuotais visuomenės, verslo ir valdžios atstovais vadovaujasi pagarbos žmogui, visuomenei bei gamtai vertybiniais principais (LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija, 2014).

Europos Bendrijos Komisija pateikia tokį SA apibrėžimą: „SA – tai s voka, kuri pasitelkdami verslininkai savanoriškai traukia socialinius ir aplinkosauginius klausimus savo moni veiklą ir santykius su suinteresuotomis šalimis“ (Europos Bendrijos Komisija, 2006). Patobulintame Europos Bendrijos Komisijos pateiktame SA apibrėžime SA yra traktuojama, kaip moni atsakomybė už poveikį visuomenei, o pagarba taikomiems teisės aktams ir kolektyvinis sutartims tarp socialinių partnerių, yra būtina sąlyga. Siekiant organizacijoje SA, moni s turėtų sukurti procesą siekiant integruoti socialinius, aplinkos, etikos, žmogaus teisių ir vartojimo klausimus savo veiklą, o pagrindinė strategija, tai glaudus bendradarbiavimas su suinteresuotosiomis šalimis, su tikslu:

- maksimaliai padidinti sukurtos vertės pasidalijimą su savininkais / akcininkais ir kitomis suinteresuotomis šalimis ir plačiau visuomenei;
- nustatyti, organizacijos galimai daromą neigiamą poveikį, siekiant prevencijos neigiamo poveikio mažinimo (Europos Komisija, 2014);

Socialinės atsakomybės s voka suformuluota dvidešimto amžiaus pradžioje. Tai iau apie socialinę atsakomybę susijusi su moni s veikla daugiau pradėta diskutuoti dvidešimto amžiaus viduryje. Bėgant laikui SA vis transformavosi ir nuo paprasčiausios labdaros tapo priemone formuoti pilietinę visuomenę. Nors iki pat ši dienų pasaulyje egzistuoja daugybė SA s vokos apibrėžimų ir nėra priimto vieningo, ta iau vis apibrėžimų esmė lieka panaši. T.y., moni s, būdama socialiai atsakinga, nepažeidžiant moralės ir etikos normų, privalo siekti ekonominių naudų, kad prisidėtų prie visuomenės gerovės. Dažniausiai SA apibrėžimuose pastebėti penki pagrindiniai aspektai, ta iau skirtingose priklausomai nuo šalies ar moni s prioritetai.

1.2. Socialinės atsakomybės teigiami ir neigiami aspektai

Sparčiai didinti prekių ir paslaugų paklausa sukelia vis daugiau neigiamos tautos aplinkai bei visuomenei, todėl SA kiekvienais metais tampa vis svarbesnė. Užsienio šalių patirtis rodo, jog socialinė atsakomybė naudinga ne tik verslui, bet ir jo aplinkai, tai lemia vis didinti socialiai atsakingųmonių skaičius. Nors socialiai atsakingo verslo idėjoje ir galima žvelgti egoistini paskat, vis dėlto tai greitai gali tapti nauja ekonomine sistema, kuri turėtų tiek rinkos, tiek alternatyvios ekonomikos bruožus. Ši sistema galėtų būti dar vienas žingsnis link pažangesnės santvarkos, kurioje būtų mažiau egoizmo ir daugiau dalinimosi (Jurkaitis ir kt., 2011).

Tačiau ne visi verslo ideologai, o tuo labiau verslininkai sutinka su SA idėjomis. Liberalūs ekonomistai kritikuoja SA ideologiją kaip prieštaraujančią pagrindiniam verslo principui – didinti pelną, o ne gelbėti planetą, tad nereikėtų šiuose dalykuose maišyti (Vogulytė ir Gudonienė, 2007). Be to socialiai atsakingų iniciatyvų traukimas verslo organizacijų veiklai, turėtų būti pačių organizacijų siekis, tačiau dažnai savanoriškumas yra suvaidintas ar priverstinis. Taip siekiama neišsiskirti iš kitų organizacijų ir susieti organizacijų su visuomenėje matoma ir vertinama veikla (Matkevičienė, 2013). Todėl daugelismonių apsiriboja kasmetinio biudžeto skyrimu tokio pobūdžio projektams ir retai analizuoja šiuose ekonominiuose naudingum bei investicijų rezultatus (Di Petris, 2013). Neretai verslininkai socialinę atsakomybę traktuoja kaip papildomas ir galbūt nereikalingas išlaidas, o ne kaip investicijas visuomenės gerovėi (Sergijenko 2012). Pasisakantys prieš SA diegimą, taip pat teigia, kad patiriamos su naudos diegiant SA yra per didelės, kad atsipirktų, nes visuomenės požiūriu sigyti prekės ar paslaugos, ne tokioji vien tai, kad monės yra socialiai atsakinga (Česnytienė ir kt., 2009). Tačiau pasaulinė praktika byloja, kad protingas investavimas SA kryptingame gyvendinime paprastai ne tik atsiperka, bet ir atneša pelną, o vairs marketingo tyrimai ir visuomenės apklausos, rodo, kad monės socialinė ir aplinkosaugos politika tiesiogiai takoją gaminamų prekių pardavimus. Visuomenės požiūriu gaminys, prekė, formuoja ne tik gaminio kokybę, bet ir bendras monės vaizdus, reputaciją. Jau seniai pastebėta, kad skiriant pakankamai dėmesio SA, visuomenės lojalumas monei ir jos gaminamai produkcijai ženkliai išauga (Vogulytė ir Gudonienė, 2007).

Jungtinio Tautų vystymo programos (JTVP) užsakymu atliktas tyrimas apie realias investicijas socialines veiklas naudodami parodė, kad bendrovių investuojamos lėšos ne tik sugrąžta, bet ir generuoja papildomą naudą. Apskaičiuota, kad vidutiniškai per metus socialinės investicijos monei atneša iki 45% siekiantį grąžą, tačiau investicijų socialinė atsakomybė grąža nebūtinai būna lygiavertė išlaidoms. Dažnai minima, jog SA iniciatyvų diegimas būdingesnis didelėms monėms, o smulkaus ir vidutinio verslo monės dažniau sumenkina savo poveikį aplinkai, bendruomenei, kitoms monėms (Di Petris (2013). Užsienio patirtis rodo, kad SA iniciatyvų taikymas smulkiuose ir vidutiniuose

monės yra tiek pat svarbus kaip ir didelė, tik gali skirtis veiksmų mastas (Česnyienė ir kt., 2009). Tačiau Europos Komisija pritaria idėjai, kad gautos grąžos ir patirtis naudą santykiu yra jau ir mažesnioms ir vidutinio verslo monėms, kadangi patirtos sąnaudos gali viršyti gaunamą naudą (Europos Komisija, 2013). Nepaisant neigiamų aspektų, kurios prielaidos motyvuoja mones imtis socialiai atsakingos veiklos ir iš dalies vertia mones rizikuoti, nes nėra šimtaprocentinė tikimybė, kad prisiimta rizika, SA investuoti pinigai, atsipirks. Pateikiami veiksniai, motyvuojantys mones tapti socialiai atsakingomis, nes tai yra priemonė organizacijai:

- Didinti savo vertę rinkoje;
- Sumažinti energijos ir atliekų kiekį bei joms skiriamas išlaidas;
- Diferencijuoti verslą;
- Kurti inovacinius produktus ir procesus;
- Atverti naujas rinkas;
- Pritraukti ir išlaikyti geriausius darbuotojus;
- Pagerinti įvaizdį akcininkų ir visuomenės akyse;
- Sumažinti teisinę riziką ir draudimo išlaidas;
- Prisidėti kuriant geresnį gyvenimą (Laurinavičius, Reklaitis, 2011).

monės savo veiklą diegusios SA metodus/standartus, dažnai susiduria su skirtingomis problemomis, tokiomis kaip papildomos išlaidos, nenoras keistis arba kaip tik randa tam problemų sprendimo būdus. Žemiau pateikiami (žr. 3 pav.) teigiami ir neigiami aspektai su kuriais susiduria monės diegusios SA standartus savo veiklą. Kaip teigiamus rezultatus monės veiklai galima išskirti:

SA operacionalizavimas. SA standartai siūlo praktinius sprendimus kaip abstraktus principus ir vertybių sąvokas paversti monės valdymo rankiais.

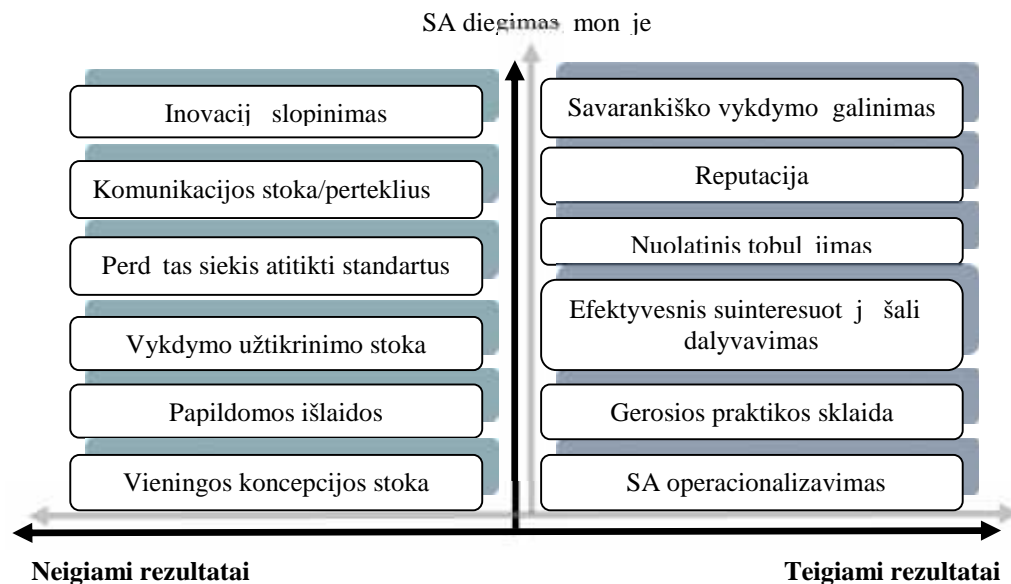
Geriosios praktikos sklaidas. monės gali naudotis kitųmonių gerąja praktika, taip skatinant platesnį SA naudojimą.

Efektivesnė suinteresuotųjų šalių dalyvavimas. socialiai atsakingi monės veiklą traukiamos tarptautinės normos ir principai, reglamentuojantyssipareigojimus ir partnerystę tarp organizacijos ir jos suinteresuotųjų šalių, leidžia suinteresuotosioms šalims gauti reikiamą informaciją ir tinkamiau vertinti monės vykdomą veiklą.

Nuolatinis tobulėjimas. Nuolatinis SA reglamentuojančių metodų tobulinimas, skatina monės pažangumą šioje srityje.

Reputaciją. monės reglamentuojančių savo veiklą SA standartais gali pagerinti savo monės reputaciją.

Savarankiško vykdymo galinim / motyvacij. Organizacijos, kurios sidiegia SA standartus turi galimyb pakelti darbuotoj motyvacij ir skatinti juos elgtis atsakingai, o tai sumažina kontrol s ir vairi sankcij išlaidas.

3 pav. Teigiami ir neigiami SA standart diegimo aspektai

Šaltinis: sudaryta autor s remiantis Colle S., Hendriques A., Sarasvathy S., (2014)

Kaip neigiamus rezultatus mon s veiklai galima išskirti:

Vieningos koncepcijos stok. Nors SA standartai buvo kuriami siekiant vieningos sistemos, ta iau j gausa ir metodikos skirtumai gali mon s veikloje nešti sumaištis.

Papildomas išlaidas. SA standart diegimas ir veiklos sertifikavimas sukelia nemažai papildom išlaid , ypa mažoms ir vidutin ms mon ms.

Vykdomo ir užtikrinimo stok. Kadangi SA standartai yra pagr sti savanoriškumo principu, sunku užtikrinti socialiai atsaking veickl be išorini sankcij ;

Perd t siek atitikti standartus. Kai mon s sidiegia SA standartus, pastebima tendencija, kai siekiama kuo labiau atitikti ir laikytis standart reikalavim , neadaptuojant j pagal savo veickl ir neatsižvelgiant organizacijos poreikius, jos tampa nelanks ios, o tai takoja j produktyvum .

Komunikacijos stok /pertekli. Kai mon s itin/nepakankamai formaliai laikosi SA standart , išskyla gr sm , kad j pateikiamoje informacijoje yra per daug duomen , vairi rodikli , kurie nesuj su esmine informacija arba pateikiama nepakankama informacija, kad suinteresuotosios šalys gal t tinkamai vertini organizacijos veickl .

Inovacij slopinim. Kai mon s identifikuoja, kokius socialiai priimtinus rezultatus tur t pasiekti ar geriausios praktikos procesus tur t traukti, atsiranda tikimyb , kad mon š proces nebežvelgs k rybiškai ir seks kit moni praktika.

Apibendrinant, galima teigti, kad SA dažnai vertinama tik kaip parama visuomenei, geradariškas gestas, kuris realiai nesukuria pridėtinės vertės, tačiau net ir didžiausi kritikai, negali prieštarauti atliktų tyrimų rezultatams, kurie aiškiai parodo SA teikiamą naudą. SA nauda verslui yra išmatuojama, daugiausiai tyrimais, kurie parodo teigiamus SA poveikio rezultatus. Aukšti socialiai atsakingi monei finansiniai rodikliai, geresnis vaizdas visuomenėje, motyvuoti darbuotojai, lojalūs klientai, vis labiau skatina moneis tapti socialiai atsakingomis. Tapti socialiai atsakinga mone kur kas paprasčiau yra didžiosioms, o ne smulkaus ir vidutinio verslo moneims, kadangi patirtos išlaidos savo moneis veiklą siediant SA standartus/metodus mažoms moneims dažnai gali viršyti gaunamą naudą.

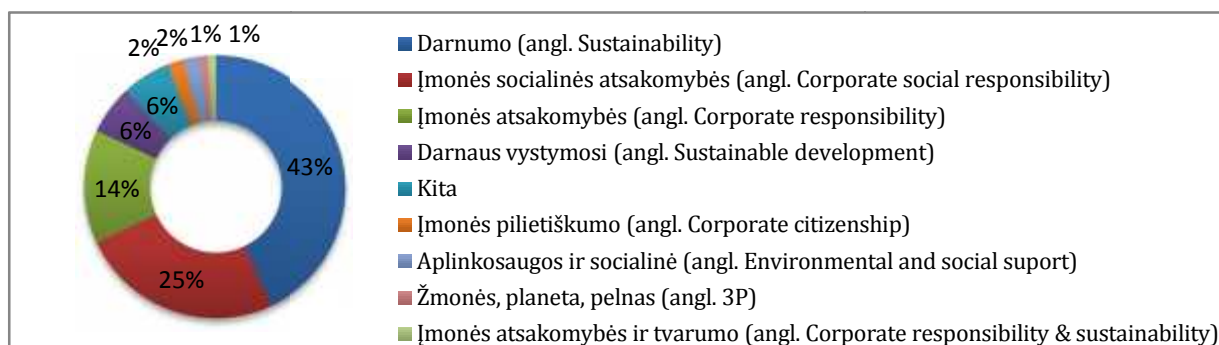
1.3. monei socialinis atsakomybės ataskaitos standartizavimo priemonės

Viešai pateikiama informacija apie moneis socialinį atsakomybę padeda didinti visuomenės, valdžios institucijų, vairių takos grupių ir nevyriausybinę organizacijų bei darbuotojų pasitikėjimą tokia mone. Todėl daugiau kaip prieš dvidešimt metų Vakarų šalių organizacijos pradėjo rengti savanoriškas socialinio atsakomybės ataskaitas. *monei socialinio atsakomybės ataskaita*, tai moneis dokumentas, kuriame pateikiama informacija apie vykdomą ir planuojamą socialinį bei aplinkosaugos veiklą, vertinant jau pasiektus rezultatus ir tokiu būdu informuojant moneis suinteresuotąsias šalis (klientus, darbuotojus, partnerius, tiekėjus, investuotojus, valdžios institucijas, nevyriausybines organizacijas, pilietinę visuomenę) apie atsakingą verslo praktiką. Vienas svarbiausių SA ataskaitos tikslų – sukurti moneis suinteresuotąsias šalis pasitikėjimą, viešai informuojant apie moneis socialinio atsakomybės veiklos rezultatus ir jų poveikį (Metodinių priemonių..., 2012). Tyrimai parodė, kad reguliarios socialinio atsakomybės ataskaitos suteikia ir akivaizdžios finansinės naudos, kadangi organizacijoje atliekama savianalizė ir savikontrolė, kuri padeda monei pastebėti silpnas vietas ir koreguoti veiklą (Vogulytė, Gudonienė 2007). Tačiau organizacijos pasiryžta teigti socialiai atsakingos veiklos ataskaitas ir tam kad:

- Išsaugoti reputaciją arba ją formuoti;
- Išsaugoti verslą;
- gyti konkurencinį pranašumą prieš kitas organizacijas;
- Užtikrinti organizacijos patikimumą;
- Sumažinti išorinį spaudimą iš suinteresuotųjų šalių;
- Atitikti šiuolaikines tendencijas (Charlas, 2012)
- Išaugusio visuomenės sąmoningumo;
- Suinteresuotųjų šalių spaudimo;

- Socialinio susirpinimo dėl netinkamos organizacijų veiklos (žmonių išnaudojimo ir aplinkosauginių nelaimių) (Tschopp, Nastanski, 2014)

Pasaulyje monės pateikdamos nefinansines ataskaitas naudoja skirtingus SA ataskaitų terminus (žr. 4 pav.), dažniausiai, beveik kas antra monė, naudoja pavadinimą „Darnumo ataskaita“, vieni rečiau – „monės atsakomybės ir tvarumo“ bei „Žmonės, planeta, pelnas“ dar vadinama 3P (angl. People, planet, profit).

4 pav. Dažniausiai naudojami SA ataskaitų pavadinimai

Šaltinis: KPMG, 2013

Daugelyje šalių nefinansinės ataskaitos yra rengiamos savanoriškai, tačiau Australijoje, Piet Afrikos respublikoje, Skandinavijoje (Norvegija, Švedija, Danija, Suomija) ir Vakarų Europos šalyse (Jungtinė Karalystė, Prancūzija, Nyderlandai) SA ataskaitų pateikimas yra apibrėžtas statybiškai, socialinės atsakomybės ataskaitų rengimas yra reglamentuojamas valstybės (KPMG, 2013). Nors daugelyje šalių SA ataskaitos lieka savanoriška veikla, tačiau 2013 metais Europos Komisija priėmė direktyvą, pagal kurią monės turinios, daugiau nei 500 darbuotojų, metinėse ataskaitose turėtų atskleisti aktuali reikšmingą aplinkos ir socialinę informaciją. Bendrovėms reikėtų pateikti ne išsami visapusišką „Tvarumo ataskaitą“, bet glaustą informaciją, kurios reikia norint suprasti bendrovės raidą, rezultatus ir poziciją. Jei konkreios srities duomenys bendrovei nėra svarbūs, ji atsiskaitinti neprivalo, tačiau turėtų paaiškinti, kodėl ataskaita neteikiama. Be to, pakaktų skelbti monių grupės lygmens informaciją, o ne apie kiekvieną grupės monę atskirai. Šiuo būdu siekiama kad Europos Sąjunga taptų konkurencingesne pasaulyje ir kad daugiau ES monių pasiektų socialiai atsakingą monių gerąją praktiką. Laikantis pasirinkto modelio administracinė našta būtų kiek mažesnė (Europos Komisija, 2013). Sigaliojus šiems teisės aktams, nuo 2017 m. Lietuvos viešojo intereso monės ar monių grupės, privalo kartą per metus viešai atskleisti papildomą nefinansinę informaciją, susijusią su aplinkosauga, socialine atsakomybe bei vadovybe (LAVA, 2014).

Didįjį socialinės veiklos ataskaitų populiarumui, tampa svarbu, kad viešumoje demonstruojama socialinė atsakomybė sutaptų su ataskaitose pateikiama informacija. Europos šalys, tokios kaip

Prancūzija, Vokietija, Italija, Ispanija, Jungtinė Karalystė yra lyderis gebėjime suderinti organizacijos vidinius procesus su išorine komunikacija apie monetas vykdomą socialiai atsakingą veiklą suinteresuotosioms šalims. Kai kuriose šalyse, tokiose kaip JAV, Brazilija, Kanada, Japonija, didesnis dėmesys skiriamas išorinei komunikacijai apie organizacijos vykdomą socialiai atsakingą veiklą, nei vidinei organizacijos proceso tobulinimui (KPMG, 2013). Tinkama komunikacija yra neatsiejama nuo bendrovės socialiai atsakingos veiklos, todėl monetas, pateiktoje nefinansinėje ataskaitoje turėtų atsispindėti:

- monetas socialinės atsakomybės politika;
- monetas veiksmai, siekiant realizuoti šią politiką;
- monetas pasiekimai ir pokyčiai socialinės atsakomybės srityje per einamąjį laikotarpį;
- monetas socialinės atsakomybės planai bei ateities lėšės.

Šiuo metu egzistuoja daug standartų, gairių, rekomendacijų ir iniciatyvų, padedančių bendrovėms tinkamai atskleisti socialinės atsakomybės veiklas, todėl pačioms bendrovėms nėra tikslinga kurti naujas priemones ir metodikas. Jau sukurtas metodikas galima inovatyviai pritaikyti savo veikloje (Metodinių priemonių..., 2012). Vieni labiausiai paplitusių metodų Jungtiniame Tautų Pasaulinio susitarimo (toliau JTSPS) 10 principų, Pasaulinio atskaitingumo iniciatyva (toliau – GRI), taip pat sertifikuoti standartai, kurie yra detalesni nei kodeksai ar principai ir jie tiksliai apibrėžia technines ir vadybines praktikas (Jusius, Griauslytė, 2014). Šiems standartams yra priskiriami EMAS, ISO 14001 bei SA 8000 (Seilitė, 2013). Taip pat socialinės atsakomybės gairės ISO 26000 ir su SA auditu bei suinteresuotųjų grupių traukimu SA veiklą susijęs AA 1000 standartas (Jusius ir kt., 2014).

1.3.1. Pasaulinio atskaitingumo iniciatyva ir Jungtiniame Tautų Pasaulinio susitarimas

Pasaulinio atskaitingumo iniciatyva (angl. GRI- *Global Reporting Initiative*) buvo kurta Bostone 1997 metais, jos atsiradimui tokios daugiausia turėjo JAV nepelno siekiančių organizacijų, koalicijos už aplinkosauginias ekonomikas ir Tellus instituto veikla (GRI, 2014).

Ši iniciatyva yra skirta socialinės atsakomybės reikalavimų taikymui konkrečios monetas veikloje, atsižvelgiant į veiklos sritį. GRI gairės pateikia rekomendacijas, kokią informaciją apie savo aplinkosauginę, socialinę ir ekonominę veiklą organizacijos turėtų pateikti savo ataskaitose vadovaujantis darnaus vystymosi požiūriu. GRI gairėse pateikiami tiek bendrieji atskaitomybės principai, kuriais remiantis turėtų būti rengiama ataskaita, tiek ir specifiniai veiklos rodikliai, sugrupuoti pagal sritis: ekonominius, aplinkosauginius, darbo praktikos bei etikos, žmogaus teisių, visuomenės ir produkto atsakomybės. GRI, apimanti principus bei rodiklius, yra labiausiai

tarptautiniu mastu paplitusi iniciatyva, kurios pagrindu organizacijos gali siverstinti ir atskleisti savo finansinį, aplinkosauginį bei socialinį veiklą (Metodinis priemonių..., 2012).

Organizacijos vis dažniau pasirenka GRI metodą ne tik socialinės atsakomybės ataskaitų rengimo, bet ir visos organizacijos valdymo metodu, todėl kad ataskaitose pateikiami duomenys leidžia matuoti gaunamą naudą ir darnaus vystymosi principų taikymo organizacijoje. Šis būdas taip pat padeda vertinti ilgalaikį riziką, todėl naudojamas ilgalaikių monitorių strategijų rengimui. GRI gairių 23 šalyse vyriausybės ir rinkos institucijos nurodomos arba rekomenduojamos kaip veiklos reglamentavimo priemonės. Be to vieningos sistemos vedimas palengvina ataskaitos rengimą ir palyginamumą ne tik tarp metų ataskaitų, bet ir tarp kitų organizacijų, tačiau svarbu laikytis *ataskaitos turinio kokybės užtikrinimo principų* :

- Subalansuotumas;
- Palyginamumas;
- Tikslumas;
- Savalaikiškumas;
- Aiškumas;
- Patikimumas (GRI, 2014)

2000 metais pasirodė pirmosios GRI gairės, 2002 išleistas antras GRI G2 gairių rinkinys. 2006 metais buvo išleista trečioji gairių karta - G3, o 2011 metais pasirodė šios gairių patobulintas variantas G3.1 gairės, kuriose buvo išplėtos gairių lygių lygybės, bendruomenės ir žmogaus teisės veikla. Paskutinis GRI gairių atnaujinimas G4 išleistas 2013 metais (GRI, 2014). Pagrindiniai skirtumai tarp G4 ir G3.1 gairių tai, kad panaikinti du ankstesni gairių skyriai, susiję su duomenų matavimo būdais ir pagrindais skaičiavimais bei per ataskaitin laikotarpį gautais apdovanojimais. Naujos gairės papildytos vienu visiškai nauju skyriumi „Etika ir sąžiningumas“, kuriame sukurtos 3 naujos skiltys susijusios su monėjų vertybėmis, principais, standartais, normomis, elgesio kodeksais, neetiško elgesio atvejais ir mechanizmais, kaip apie tokį elgesį galima pranešti. Buvę skyriai papildyti 26 naujomis skiltimis, tokiomis kaip „Reikšminis sričių nustatymas ruošiant ataskaitą“, „Esminis pokyčių per ataskaitin laikotarpį vardinimas“, „Duomenų apie aukščiausio valdymo organų ir vadovų vaidmenį ir situaciją organizacijos tikslų, vertybių, misijos, strategijos ir politikos susijusios su ekonominiais, aplinkosauginiais ir socialiniais aspektais, kėrimais, plėtra, atnaujinimais ar patvirtinimais“, „Produktų ir paslaugų poveikio daromam aplinkai mažinimo būdai“, taip pat skyrius papildė skiltys susijusios su naujų tiekėjų atranka, galimų tiekėjų neigiamu poveikiu visuomenei, aplinkai, žmogaus teisėms ir pan.

SA veiklos rodiklius ir kuriam vert siekiama vairiai apskaičiuoti, vertinti ir palyginti, tačiau skirtingose šalyse egzistuoja skirtingi matavimo instrumentai, tačiau nėra vieningo ir privalomo (Žukienė A., 2014). GRI buvo pirmoji organizacija parengusi išsamią darnios atsakomybės sistemą, pagal kurią teikiamos ataskaitos apie kasdien organizacijos ekonominį, aplinkosauginį ir

visuomeninį veiklą. Šios ataskaitos padeda ne tik reprezentuoti organizacijas, jų vertybes, valdymo modelį, bet ir demonstruoja organizacijos strategiją irsipareigojimus siekti darnios pasaulinės ekonomikos vystymosi (GRI, 2014).

Jungtini Tautų Pasaulinis susitarimas (JTSPS). Daugelismoni ruošdamos SA ataskaitas, remiasi tuo, kaip organizacijos vykdoma veikla atitinka JTSPS principus. JTSPS – tai pasaulinė iniciatyva, skatinanti verslomoni bendradarbiavimą, kuriant darni ekonomik ir visuomenės gerovę. Ši iniciatyva suteikia galimybiemonims ir organizacijoms dalytis žiniomis, patirtimi ir naujovėmis, kaip gerinti verslo strategiją, monės vaizdą, tobulinti rizikos valdymo strategiją. JTSPS taip pat skatina partnerystę – verslo monės aktyviai dalyvauti kartu su valstybiniu sektoriumi, tarptautinėmis ir nevyriausybinėmis organizacijomis sprendžiant konkrečias aplinkos apsaugos, socialines ir skaidrumo problemas (LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, 2014).

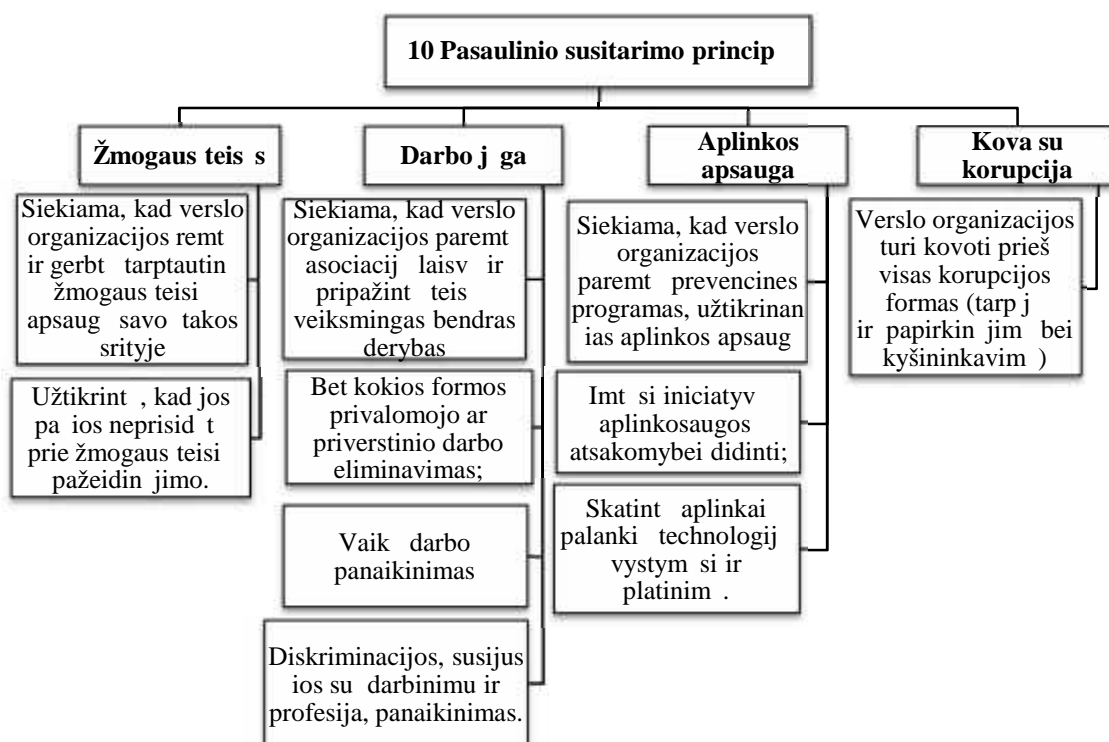
Šiuo metu iniciatyvoje dalyvauja daugelio šalių verslo monės, profesinės sąjungos, darbdavių asociacijos. JTSPS dalyviai tai beveik 13000 bendrovių, tarptautinių darbo ir pilietinės visuomenės organizacijų iš viso pasaulio. Organizacija neturi galiojimų prižiūrėti, stebėti ar vertinti monės veiklą, jos iniciatyvos grąštos vieša atskaitomybe, skaidrumui monėdom jįmūsi bei savanoriškumu taikant JTSPS principus (Global Compact Network, 2015). JTSPS nariais motyvuojama tapti:

- Reputacija;
- Etiniai veiksniai;
- Prekės ženklo vertė;
- Ekonominiai veiksniai (Žukienė, 2014)

JTSPS tikslas – skatinti mones veikti atsakingai: nedaryti žalos aplinkai, bendruomenei, kitiems verslams ir bendromis pastangomis su JT, valdžios institucijomis ir nevyriausybinėmis organizacijomis dalyvauti sprendžiant socialines ir aplinkos apsaugos problemas, prisidėti prie visuomenės raidos ir ekonomikos augimo. Iškeliami du pagrindiniai tikslai, tai:

1. *Padėti monėms diegti Pasaulinio susitarimo principus monės verslo strategijose;*
2. *Skatinti bendradarbiavimą ir partnerystę tarp vairių sektorių, valstybėje ir už jos ribų, siekiant universali pasaulio plėtros tikslą (Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, 2014)*

JTSPS atstovai sipareigoja laikytis 10 JTSPS principų (žr. 5 pav.), kurie apima žmogaus teises, darbo sąlygas, kovą su korupcija ir aplinkosaugos puoselėjimą. Šio susitarimo dalyvis taip pat sipareigoja teikti metines Pažangos ataskaitas (angl. COP – Communication on Progress), kurios skirtos nustatyti organizacijų pažangai gyvendinant JTSPS principus bei remiant platesnius JT vystymosi tikslus. Tačiau

5 pav. 10 JTPS pasaulinio susitarimo principai

Šaltinis: Sudaryta autoriumi, remiantis Laurinavičiaus A., Reklaitis J. *Darnaus verslo socialinė atsakomybė* (2011)

ataskaitos, ruošiamos pagal šias iniciatyvas neturi griežtų standartų ir formos, kurioms būtina laikytis, todėl skirtingomis ataskaitomis gali labai skirtis tiek vizualinis, tiek apimties ir turinio prasme, ir tampa sunkiai tarpusavyje palyginamos. Yra nurodomi tik trys pagrindiniai elementai, kurių patartina laikytis pateikiant ataskaitas, tai „Vadovo žodis“, „Praktiniai veiksmai aprašymas“ susijęs su 10 principais laikymosi, bei „Pasiekti rezultatų vertinimas“, pateiktos ataskaitos nėra privalomai audituojamos, todėl ataskaitose pateikiama informacija gali būti netiksli. Susitarimo nariams pažeidus tam tikrus susitarimus, pavyzdžiui, nepateikus metinių pažangos ataskaitų, tokie narių statusas gali būti pakeistas iš „aktyvi“ į „nepranešantis“ apie savo veiklą organizacijas, o galiausiai jos gali būti pašalinamos iš susitarimo narių sąrašo.

Nustatyta, kad reguliarius socialinės atsakomybės Pažangos ataskaitų teikimas skatina:

- Organizacijų skaidrumo ir atskaitomybės;
- Organizacijų veiklos nuolatinį tobulėjimą;
- JT ir JT Pasaulinio susitarimo vientisumą;
- Organizacijų besidalinančių savo praktika tarpusavyje dialogo ir mokymų si (Global Compact Network, 2015).

JTPS legalumas yra pagrindinis tarptautiniu susitarimu, kitais teisinaisiais aktais, gavusiais tarptautinį pripažinimą. Savo ruožtu – tai dokumentas, jungiantis, sisteminantis tarptautinius tvirtuosius paktus

susitarimus ir pateikiantis verslo raidos strategines nuostatas. Pirmiausia jis grindžiamas žmogaus teisių, darbo jėgos ir aplinkosaugos principais (Laurinavičius, Reklaitis, 2011).

Apibendrinant, galima teigti, kad pagal GRI gaires teikiamos ataskaitos yra lengviau palyginamos, kadangi taikomi konkretūs indikatoriai bei nurodoma aiškiai ataskaitos struktūra. Aiškios ataskaitų rengimo struktūros ir pateikimo formos pasigendama ruošiant ataskaitas pagal JTSPS principus, išlieka laisva pateikimo forma, o tai supaprastina ataskaitos parengimą, tačiau kur kas labiau apsunkina ataskaitų palyginamumą tarpusavyje ir taškoja ataskaitų kokybę.

1.3.2. Standartai reglamentuojantys moni socialin atsakomyb

Standartas yra sutarimu parengtas ir pripažintos standartizacijos institucijos priimtas dokumentas, kuris nustato reikalavimus, specifikacijas, gaires ar savybes, kurios gali būti naudojamos nuosekliai, siekiant užtikrinti, kad medžiagos, gaminiai atitinka jį paskirtą, o procesai ir paslaugos yra nežalingi aplinkai, o organizacijos veikla etiška ir naudinga visuomenei (ISO, 2014). *Standartai* yra galinga priemonė, padedanti didinti produktyvumą ir remianti inovacijas. Efektyvūs standartai didina pelningumą ir remia konkurencingumą. Standartai pritraukia vartotojus ir jiems teikia garantijas; parodo rinkos lyderius; suteikia konkurencinį pranašumą; sukuria ir išlaiko geriausias praktikas; atitinka ES teisę. Tačiau standartai kainuoja ir juos tenka ne tik pirkti, kainuoja ir standartų diegimas, ir standartizacijos palaikymas (Laurinavičius, Reklaitis 2011).

Sertifikuoti valdymo standartai yra detalesni nei kodeksai ar principai ir jie tiksliai apibrėžia technines ir vadybines praktikas. Šie standartai yra rašytiniai ir dažniausiai lydimi sertifikavimo proceso, kuris yra akredituotas išorės ekspertų ir leidžia monei būti oficialiai pripažintamai socialinai atsakomybės šalininke. Tipiniai pavyzdžiai yra EMAS ir ISO standartų diegimas monse (Seilitis ir kt., 2013). Bagdonienė ir kt. (2009), Laurinavičius ir Reklaitis (2011) papildoma rašyti konkretesniais standartais, kuriuos turėtų būti sidiegusios ir jais besivadovaujantios socialiai atsakingos monės, tai atskaitomybės standartas AA 1000, socialinai atsakomybės standartas SA 8000, aplinkos apsaugos vadybos standartas ISO 14001 bei socialinai atsakomybės gairės ISO 26000.

ISO 14001 Aplinkos apsaugos vadybos standartas (angl. *Environmental Management Standard*) – standarto reikalavimai nurodo, kokius valdymo sistemos elementus organizacija turi gyvendinti siekdama savo užsibrėžtą tikslą aplinkosaugos srityje. Tai reiškia organizacijos gamybos procesus, produktų ir paslaugų poveikio aplinkai mažinimą bei verslo galimybių plėtrą. (Vilkas, 2013)

ISO 14000 šeimos standartai yra skirti nagrinėti aplinkos valdymo aspektus. Standartai numato praktines priemones monėms ir organizacijoms, norintioms nustatyti ir kontroliuoti poveikį aplinkai ir nuolat gerinti savo veiklą aplinkosaugos atžvilgiu. ISO 14001:2004 ir ISO 14004:2004 standartai yra skirti aplinkos apsaugos vadybos sistemoms.

diegus ISO 14001:

- Sumažinama atliekų tvarkymo kaina;
- Sutaupoma sunaudojamos energijos ir medžiagų;
- Mažesnės platinimo/paskirstymo išlaidos;
- Formuojamas geresnis vaizdis tarp reguliuojančių institucijų, vartotojų ir visuomenės;

SA8000 standartas (angl. Social Accountability 8000) – tai dokumentas, kurį parengė Tarptautinė socialinės atsakomybės organizacija (angl. *SAI – Social Accountability International*). Šiame dokumente, remiantis Tarptautinės darbo organizacijos (angl. *ILO*) konvencijomis, Pasauline žmogaus teisių deklaracija, Jungtinių Tautų konvencijomis ir tarptautiniais susitarimais, išdėstyti reikalavimai etiškos darbdavystės praktikai. Kartu su standartu taip pat yra parengtas SA8000 rekomendacijų dokumentas, kuriame pateiktos standarto taikymo interpretacijos, auditavimo gairės ir pagalbini informacija (Social Accountability International, 2014).

monės, kurios yra sertifikuotos pagal Tarptautinės socialinės atskaitomybės organizacijos SA 8000 standartą, paskelbia visuomenei, kad dirba pagal tarptautinių konvencijų nustatytas normas. SA 8000 sertifikatas reiškia, kad visi tiekėjai ir subrangovai privalo rūpintis savo darbuotojais (Rudzevičius, Serafinas, 2007). Šis standartas parengtas taip, kad juo remiantis būtų galima užtikrinti tarptautiniu mastu pripažintam socialiniui darbo sąlygų organizacijoje ir visoje jos tiekimo grandinėje. Jame taip pat nustatytos sisteminės vadybos priemonės, kurios galima monės veiklą šioje srityje valdyti ir gerinti. Standartas skirtas taikyti visoms organizacijoms, kurios orientuojasi socialiai atsakingam verslui ir veikl (Mikšys, 2009).

Standartas SA8000 buvo išleistas 1997 m., 2001 m. peržiūrėtas pirmą kartą, 2008 m. antrą kartą. Naujausia standarto peržiūra vyko 2014 m. Standarto peržiūros vyksta kas penkis metus, atsižvelgiant į jo taikymo praktiką ir pasaulines etiškos darbdavystės aktualijas (Social Accountability International, 2014). Pagal šį standartą taip pat yra galimas nepriklausomas akredituotas sertifikavimas, kuriuo monės suinteresuotiesiems gali pademonstruoti, jog laikosi reikalavimų, išdėstytų SA8000.

Apibendrinant SA8000 standartą, galima teigti, kad jis ne tik padeda sudaryti žmogaus orumą gerbiančias darbo sąlygas, bet galima žvelgti šio standarto diegimo, o taip pat ir sertifikavimo, naudoti kompanijoms:

- padeda realizuoti kompanijos vertybes socialinėje srityje,
- didina kompanijos ir jos ženklo reputaciją ir vertę visuomenės bei investuotojų aktyse,
- didina galimybes rasti geresnius darbuotojus, juos išlaikyti ir didinti produktyvumą,
- padeda geriau valdyti su socialiniais aspektais susijusį riziką tiekimo grandinėje,
- mažiau rizikos verslui dėl palankaus socialinio klimato organizacijoje,

- potencialiems klientams ir užsakovams lengviau atsirinkti kompanijas, iš tikrųjų besilaikančias galiojančią etišką darbdavystės normą ir teisės aktų reikalavimus (Mikšys, 2009).

Aplinkos vadybos ir audito sistema EMAS (angl. *Eco – Management and Audit Scheme*), yra panaši sistema ISO 14001 standartui, tačiau kelia didesnius reikalavimus, nes registruotos organizacijos privalo demonstruoti atitiktį aplinkos apsaugos statymų reikalavimams ir viešai pateikti informaciją apie reikšmingus aplinkosaugos aspektus ir susijusius aplinkosaugos tikslus bei uždavinius, pagrindinius duomenis apie aplinkosaugos veiksmingumą (Vilkas, 2013). EMAS yra svarbi tvaraus vartojimo bei gamybos ir tvarios pramonės politikos veiksmų plano priemonė, kurios tikslas – skatinti nuolat didinti organizacijų aplinkosauginį veiksmingumą organizacijoms diegiant ir gyvendinant aplinkosaugos vadybos sistemas, atliekant sisteminių objektų ir periodišką tokių sistemų veiksmingumo vertinimą, teikiant informaciją apie aplinkosauginį veiksmingumą, atvirai bendraujant su visuomene ir kitoms suinteresuotoms šalims, organizacijų darbuotojams aktyviai dalyvaujant ir rengiant tinkamą mokymą (Mokymų medžiaga, 2009).

Kaip rodo geroji praktika, monetas, sidiegiusios SA 8000 taip pat kitą standartą reikalavimus, gyja pirmenybę dalyvaujant pirkimų konkursuose. Jos taip pat puikiai išnaudoja sertifikatus rinkodaros tikslais, bet ir yra labiau mągstamos darbuotojų, todėl turi poveikį gyvendinat strateginius planus uždavinius (Laurinavičius, Reklaitis, 2011).

OHSAS 18001 (angl. *Occupational Health and Safety Management Systems*) yra darbuotojų saugos ir sveikatos vadybos šeimos standartas išleistas Didžiosios Britanijos standartų instituto. Šis standartas nustato darbuotojų saugos ir sveikatos (toliau - DDS) valdymo reikalavimus sistemai (Vilkas R., 2013). Šios vadybos sistemos nauda yra:

- su DDS susijusių pavojų ir rizikų pašalinimas ar kiek manoma sumažinimas;
- išteklių taupymas ir su tuo susijusių sąnaudų mažinimas;
- atitiktis DDS teisiniams reikalavimams vertinimas;
- didesnis valstybinių institucijų, partnerių ir klientų pasitikėjimas;
- geresnis vaizdis. (www.irs.lt)

OHSAS 18001 taikymo metu priklausys nuo tokių veiksnių kaip organizacijos profesinės saugos ir sveikatos politika, organizacijos veiklos pobūdis bei darbo sąlygos. Šios sistemos elementai apima:

- Profesinės saugos ir sveikatos politika, tinkama bendrovei.
- Profesinės saugos ir sveikatos rizikos faktorių ir teisinių reikalavimų nustatymas.
- Tikslai, uždaviniai ir programos, užtikrinančios nuolatinį gerinimą.
- Atitinkami vadovybės, kontroliuojančios profesinės saugos ir sveikatos rizikos faktorius, veiksmai.
- Profesinės saugos ir sveikatos sistemos veiksmingumo monitoringas.
- Nuolatinės sistemos analizės, vertinimai ir gerinimas. (Serafinas, 2011)

Sistema apima 18001 reikalavimus ir OHSAS 18001 gyvendinimo rekomendacijas. Šis standartas taikomas bet kuriai organizacijai, norinčiai veiksmingai valdyti profesinės saugos ir sveikatos rizikos faktorius.

ISO 26000: 2010 Socialinės atsakomybės gairės (angl. *Social Responsibility Standard*), kurios buvo išleistos 2010 m. lapkričio 1 d., po penkerius metus vykusio dialogo tarp vairių suinteresuotųjų šalių visame pasaulyje, Tarptautinės standartizacijos organizacijos (angl. *ISO – International Organization of Standardization*). Šios gairės pateikia rekomendacijas, o ne reikalavimus, todėl skirtingai nuo kitų žinomų ISO standartų nėra sertifikuojamas. Vietoj to ISO 26000:2010 gairės padeda paaiškinti kas tai yra socialinė atsakomybė ir kaip monetas socialinės atsakomybės principus paversti efektyviais veiksmais. Šis standartas skirtas visų tipų organizacijoms, nepriklausomai nuo jų veiklos masto, dydžio ar vietos (International Organization for Standardization, 2014). Šioje ISO iniciatyvoje/standarte pateikiami socialinės atsakomybės (SA) terminai ir apibrėžtys, SA principai, gairės dėl pagrindinių SA suinteresuotųjų šalių identifikavimo ir traukimo, gairės dėl pagrindinių SA sričių, gairės dėl SA integravimo organizacijų ir jos veiklų (Konferencinė medžiaga, 2010).

ISO 26000 gairių rinkinys - tai aiškus modelis ir rekomendacijų rinkinys, pagal kurį monai gali geriau vertinti savo veiklų socialinės atsakomybės srityje:

- ar visose monų veiklos srityse (procesuose) yra diegiami socialinės atsakomybės principai;
- ar esama monų socialinės atsakomybės branda atitinka pirmaujančios praktikos pavyzdžius bei kokių veiksmų monai turėtų imtis, siekdama užtikrinti veiklos plėtrą bei tobulinti socialinės atsakomybės srityje (Vilkas, 2013).

AA 1000 Atskaitomybės standartas (AA - angl. *AccountAbility*) – tai standartas, skirtas vertinti ir pranešti apie etiško elgesio versle, sukuriant grįžtamąjį ryšį su suinteresuotosiomis grupėmis. Šis standartas yra skirtas spręsti klausimus, susijusius su valdymu, verslo modelio pasirinkimu ir organizacine strategija, taip pat šis standartas teikia rekomendacijas dėl veiklos darnumo užtikrinimo ir suinteresuotųjų šalių dalyvavimo. AA1000 standartai reikalauja integruoto mąstymo, atsižvelgiant mažai anglies dvideginio aplink išskiriamą technologijų panaudojimą, ekologišką ekonomiką, atskaitų teikimo ir užtikrinimo rėmimą (AccountAbility, 2014). Standartas sukurtas bet kokio dydžio ir tipo organizacijai, tiek vidiniam, tiek išoriniam auditui atlikti. Atskaitomybės standartu siekiama padėti organizacijoms tapti labiau atskaitingomis, atsakingomis ir darniomis. AA1000 rengiami konsultacijos su interesu grupėmis procese, kuris užtikrina, kad jie yra parašyti tiems, kuriems daro poveikį, o ne tik tiems, kurie gali gauti iš jų naudos. Tačiau šie standartai taip pat neduoda akreditacijos ar

„pasirūšym jimo ųenklo“ - tai paketas, kur reikia traukti verslo modelį, siekiant darnos (Laurinavičius, Reklaitis, 2011).

Siekiant palyginti SA standartizavimo metodus sudaryta 3 lentelė. SA standartizavimo metodus galima išskirti pagal pobūdį, veiklos užtikrinimo būdus bei plėtros procesus ir valdymo struktūrą apimančią poųir.

3 lentelė

	Pobūdis		Užtikrinimas		Apimančios ųirios	
	Bendriniis	Specializuotas	Auditavimas	Sertifikavimas	Plėtros procesas	Valdymo struktūra
GRI		+	+		+	+
AA 1000	+		+		+	+
JT Pasaulinis susitarimas	+				+	+
ISO 26000	+				+	(+)
SA 8000		+		+	+	+
ISO 14000		+		+		
OHSAS 18000		+		+		+

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Colle S., Henriques A., Sarasvathy S. *The paradox of Corporate Social Responsibility Standards* (2014)

Standartai skirstomi pagal pobūdį, kuris gali būti bendriniai arba specializuoti. Bendriniai standartai/metodai yra skirti kartu valdyti monų socialines, etines ir aplinkosaugines atsakomybes, o specializuoti, yra skirti konkrešioms sritims ar specifiniams klausimams spręsti, tokiems kaip ųmogaus teisės arba aplinkosauga. SA standartizavimo metodus taip pat galima skirstyti pagal tai ar monų veikla yra audituojama arba sertifikuojama, sidiegus tam tikrą standartą monų veikloje.

Apibendrinant galima teigti, kad rašytiniai, daųniausiai sertifikavimo proceso lydimi ir išorės ekspertų akredituoti standartai leidžia monei būti oficialiai pripaųinta socialiai atsakinga mone. Be to monų, kurios kasdien je savo veikloje remiasi vairiais tarptautiniais socialiniais atsakomybės reglamentuojančiais standartais yra ne tik inovatyvesnės, bet ir sudaro geresnį vaizdą visuomenėje, klientų bei partnerių tarpe. Standartų diegimas organizacijos veikloje ne tik garantuoja didesnį darbuotojų motyvaciją, produktų ar paslaugų kokybę, bet ir efektyvesnį organizacijos valdymą.

2. TYRIMO METODIKA IR ORGANIZAVIMAS

Tyrimu siekta išnagrinėti Lietuvoje veikiančių, lietuviško ir užsienio kapitalo bankų nefinansines veiklos ataskaitas ir nustatyti ar egzistuoja skirtumai tarp bankų socialinio atsakingumo.

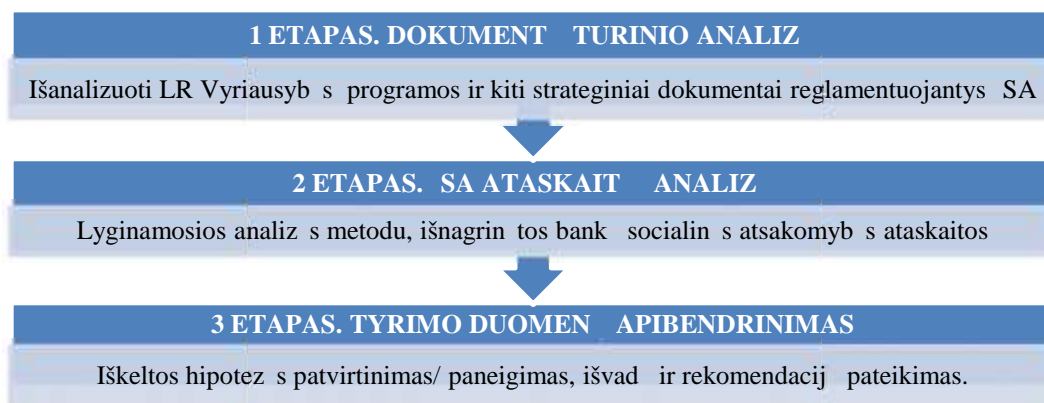
Išskirti kriterijai, pagal kuriuos pasirinktos monės:

- 1) *Aktyvumas*. Tyrimui pasirinktos tik aktyvios JTPS narės.
- 2) *Veiklos sektorius*. Pasirinktos finansų sektoriaus monės, nes šis sektorius pasaulyje pripažintas kaip aktyviausias, teikiant socialinę atsakomybės ataskaitas. Be to lyginti vieno sektoriaus monės yra paprasčiau, nes veikiama tomis pačiomis sąlygomis.
- 3) *Kapitalo kilmė*. Pasirinkti bankai, kurių kapitalas yra lietuviškos arba užsienio kilmės seniausiai teikiančios socialinę atsakomybės ataskaitas monės.

Atsižvelgiant atrankos kriterijus tyrimui pasirinkti keturi bankai, kurie yra aktyvūs Pasaulinio susitarimo nariai, kasmet teikiantys savo socialinę atsakomybės ataskaitas. Šie bankai yra Lietuvoje veiklą vykdančios ir vieninteliai socialiai atsakingi bankai: užsienio kapitalo - AB „Swedbank“, AB „SEB“, ir lietuviško kapitalo - AB „Šiaulių bankas“, UAB „Medicinos bankas“.

Siekiant ištyrėti skirtumus tarp bankų socialinio atsakingumo, tarp vietos ir užsienio kapitalo bankų, išanalizuota mokslinė literatūra, audito kompanijoms atlikti tyrimai, nagrinėjami bankų 2010 – 2013 m. (AB „Swedbank 2012 – 2014 m.) socialinė atsakomybės ataskaitos ir viešai prieinama informacija organizacijų internetiniuose puslapiuose.

Remiantis pateikta logine tyrimo schema (žr. 6 pav.), pirmiausia atliekama dokumentų, reglamentuojančių SA gyvendinimą Lietuvoje, analizė. Antrame etape analizuojamos pasirinkt

6 pav. Tyrimo loginė eigos schema

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

bankų socialinę atsakomybės ataskaitas, atliekant to paties banko skirtingų metų veiklos rezultatų lyginamąją analizę. Trečiame etape apibendrinami gauti tyrimo rezultatai.

Tyrimui atlikti naudojamas turinio analizės metodas, kurio metu išanalizuotas banko metinis socialinis atsakomybės ataskaitos turinys, jose pateikta vaizdinė, skaitinė informacija, atspindinti vairius reikšmingus požymius.

Šio metodo privalumai:

- Nebrangus metodas, nes dokumentus galima rasti duomenų bazėse;
- Tiriamas dokumentas betarpiškumas: faktai užfiksuoti tuo metu, kai jie vyko nepriklausomai nuo tyrimo laiko (Luobikienė, 2010);
- Galima objektyviai, sistemiškai ir kiekybiškai vertinti komunikacijos turinį, t.y. leidžia iš kokybinių duomenų išskirti reikšmingus kiekybinius duomenis (Sones ir kt., 2009);

Šio metodo trūkumai:

- Standartinis form nebuvimas, slygoja dokumentų vairovė, skirtingos formos, o tai apsunkina tokių dokumentų lyginamąjį analizę;
- Kodavimo sunkumai. Dokumentai dažniau fiksuoja žodinius, o ne skaitinę informaciją. Šiuo požiūriu dokumentų analizė panaši atsakymų atvirus klausimus analizė;
- Galimas subjektyvus informacijos interpretavimas, todėl informacija tampa ne tokia patikima (Luobikienė, 2010).

Ataskaitos analizė atlikta, nagrinėjant **turinį ir struktūrą**. Tai padeda nustatyti kokios struktūros dalys sudaro ataskaitos ir kokios apimties jos yra, todėl skaičiuojami skyriuose panaudoti spaudos ženklai (be tarpų) ir pateikiamos tai vizualizuojantys paveikslai. Taip pat nustatoma ar išlaikytos visos privalomos ataskaitos dalys. Nors JTPS pažangos ataskaitos neturi griežtos pateikimo formos, tačiau egzistuoja trys pagrindiniai elementai, kurių būtina laikytis, pateikiant ataskaitas, tai:

- *Vadovo pasisakymas*. Kuriame turėtų būti išreikšta parama Pasauliniam susitarimui bei atnaujinamisipareigojimai šiai iniciatyvai ir jos principams.
- *Praktiniai veiksmai* aprašymas. mon s vykdoma politika, veikla, kurios m s i ar planuoja imtis, kad gyvendint Pasaulinio susitarimo principus, kiekvienoje iš problemini s r i (žmogaus teis s, darbo j ga, aplinkosauga, kova su korupcija).
- *Pasiekt rezultatai* vertinimas. Tiksl pasiekimo laipsnis, kiekybinis ir/ar kokybinis rezultat pasiekimas.

Banko nefinansini ataskaitos turinys analizuotas pagal problemini s r i žmogaus teis i, darbo j gos, aplinkosaugos, kovos su korupcija, ataskaitose pateikiamas:

- Faktinė situacija;
- Pažangumas;
- Prioritetinės sritis.

Atliekant tolimesn banko analizę, kai nefinansini s ataskaitos lyginamos tarp banko, naudojami V. Jusiaus ir J. Griauslyt s 2014 metais publikuoto tyrimo kriterijai (žr. 4 lentelę). Pirmas kriterijus – tai SA ataskaitos **forma**, kai SA ataskaitos gali būti pateikiamos kaip atskiros ataskaitos arba kaip

metinis monės veiklos ataskaitos dalis. Antras ataskaitos nagrinėjimo kriterijus – **pateikimas**, tai elektroninė ataskaita PDF arba HTML formatu. Trečiasis kriterijus – **vizualizacija**, šis kriterijus leidžia nustatyti kiek vizualiai patrauklios ir informatyvios yra nagrinėjamos ataskaitos.

4 lentelė

SA ataskaitos nagrinėjimo kriterijai

Kriterijus	Apibūdinimas
Forma	<ul style="list-style-type: none"> • Atskira SA ataskaita • Metinis ataskaitos dalis
Pateikimas	<ul style="list-style-type: none"> • Elektroninė publikacija HTML formatu • Elektroninė publikacija PDF formatu
Vizualizacija	<ul style="list-style-type: none"> • Žmonės/darbuotojai • Produktas ir paslaugos tema • Aplinkos tema
Standartai/ Auditas	<ul style="list-style-type: none"> • GRI indeksas • ISO 14001 • SA 8000 • EMAS • OHSAS 18001 • AA 1000 <ul style="list-style-type: none"> • Nepriklausomi išoriniai vertintojai • Suinteresuotųjų šalių vertinimas

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Jusiumi V., Griauslyte J., (2014)

Didįjį SA ataskaitos populiarumą tarpmonių, svarbu užtikrinti, kad ataskaitose pateikta informacija būtų teisinga, patikima, o monė vykdoma veikla neprieštarautų socialiniam atsakomybės principams, užtikrinimui naudojami oficialūs, pasaulyje pripažinti ir nuolat vertinantys monės veiklos standartai.

2.1. monių socialiniam atsakomybės praktika Lietuvoje

Paskutiniu metu Lietuvoje pastebimai išaugo susidomėjimas verslo socialine atsakomybe, nors jau 2005 metais buvo pastebėta SA problematika ir išleisti nutarimai dėl SA skatinančių priemonių 2006 – 2008 metais, tačiau pastarosios neatnešė lauktų rezultatų.

Tačiau viena iš SA skatinančių priemonių 2006 m., kuri davė teigiamą rezultatą, tai LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kartu su Jungtinių Tautų vystymo programa Lietuvoje bei Aplinkos ir kaimo ministerijomis inicijuoti Nacionaliniai atsakingo verslo apdovanojimai. Nacionalinis atsakingo verslo apdovanojimas – tai kasmetinė valstybės institucijų iniciatyva Lietuvoje, kuria siekiama platinti informaciją apie verslo socialiniam atsakomybės naudą verslui, valstybei ir kiekvienam individui bei skatinti verslo organizacijas diegti verslo socialiniam atsakomybės principus savo veikloje. Kiekviena apdovanojimų nominacija skirstoma į 3 kategorijas (žr. 5 lentelė) - atskirai apdovanojamas mažasis ir vidutinis verslas, didelis šalies monės ir Lietuvoje veikiančios užsienio kapitalo monės (Seilitis, 2013).

5 lentelė

Nacionalini atsakingo verslo apdovanojimų nominacijos

Mažo ir vidutinio verslo kategorija	Dideli moni Kategorija	Tarptautini moni kategorija
Met bendruomeniškiausia mon	Met bendruomeniškiausia mon	Met bendruomeniškiausia mon
Met aplinkosaugos mon	Met aplinkosaugos mon	Met aplinkosaugos mon
Met socialiai atsakinga mon	Met socialiai atsakinga mon	Met socialiai atsakinga mon
Met darboviet	Met darboviet	Met darboviet

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos informacija

Kaip tvirtinama LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pateiktoje „*moni socialin atsakomybė 2009-2013 metais skatinanios priemonės*“ programoje, socialinės atsakomybės plėtrai 2009-2013 metų laikotarpiu buvo panaudota 19 priemonių, kurioms gyvendinti buvo sisavinta apie 1352525 Eur. (4 670 000 Lt.), kurie buvo panaudoti iš Europos socialinio fondo (žr. 6 lentelė ir 1 priedė).

6 lentelė

„moni socialin atsakomybė 2009-2013 metais skatinanios priemonės“ programa

Programos tikslai ir uždaviniai	gyvendinimo priemonė	gyvendinimo terminas	Preliminarus lėšų porūkis tūkst. Lt		
			2009	2010	2011
Užtikrinti, kad valstybė pripažintų mones, veikiančias socialiai atsakingai, aktyviai remiančiomis ir savo pavyzdžiu propaguojančiomis moni socialin atsakomybę					
Kasmet rengti nacionalinio atsakingo verslo apdovanojimus		2009–2011		50	50
Padidinti moni socialin atsakomybės skaidrumą ir patikimumą					
Atlikti esamos būklės analizę ir vykdyti moni socialin atsakomybės diegimo pažangos stebėseną pagal 2008 metais parengtus moni socialin atsakomybės pažangos vertinimo šalies mastu rodiklius ir metodiką		2010		40	
Suderinus su Vertybinių popierių birža, parengti ir pristatyti metodinį priemonių biržoje listinguojamoms monėms dėl informacijos aplinkos ir personalo klausimais pateikimo metiniame pranešime		2010		20	
traukti nevyriausybinės organizacijas ir asocijuotas verslo struktūras socialin atsakomybės diegimui monėse					
Inicijuoti ir vykdyti verslo bei nevyriausybinių organizacijų bendras moni socialin atsakomybės iniciatyvas: mokymus, konsultacijas, personalo mainus, bendras akcijas ir renginius moni socialin atsakomybės gerajai patirčiai populiarinti		2010–2011		500	500
Ugdyti tausojančius ir atsakingus vartotojus					
Kas pusmetį rengti mokymus vartotojų interesams atstovaujantiems ir kitus suinteresuotoms organizacijoms ir moni atstovams vartotojų poveikio moni socialin atsakomybės plėtrai ir atsakingo vartojimo skatinimo klausimais		2010–2011		10	10
Rengti atsakingus vartotojus skatinančias kampanijas, akcijas (radijo, televizijos laidos, kitos interaktyvios akcijos, pvz., prekybos centruose), traukti šiuos veiksmus suinteresuotąsias šalis		2010–2011		50	50

*lentelės tęsinys 1 priede

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ataskaita

Per 2010 ir 2011 metus iš šios sumos 1 mln. Lt buvo skirti inicijuoti ir vykdyti verslo bei nevyriausybinių organizacijų bendras moni socialin atsakomybės iniciatyvas: mokymus, konsultacijas, personalo mainus, bendras akcijas ir renginius moni socialin atsakomybės gerajai

patiriami populiarinti. Nacionaliniams atsakingo verslo apdovanojimams skirta 28962 Eur. (100 t kst. Lt.) Tais paais metais 57924 Eur. (200 t kst. Lt.) skirti parengti ir pateikti verslui moni socialin s atsakomyb s diegimo pavieniuose sektoriuose ir skirtingo dydžio mon se (taip pat smulkiuose ir vidutin se) praktines gaires ir metodin medžiag , kuri pad t mon ms diegti atsakingos gamybos, atsakingo investavimo principus, užtikrint ly i lygi galimybi veiksming gyvendinim priva iame sektoriuje. Analizuojant 2012 met socialin s apsaugos ir darbo ministerijos veiklos ataskait iki 2012 met pabaigos buvo gyvendintos šios Nacionalin s moni socialin s atsakomyb s pl tros 2009-2013 met priemon s: apmokyti 3,3 t kst. asmen ; 73 mon s pareng ir paskelb savo SA ataskaitas; parengta 13 metodini leidini : leidiniai „Atsakingas verslas“, gair s biržoje listinguojamoms mon ms ir kt.; atlikti 2 tyrimai: 1) pirminis ekonomin s naudos tyrimas; 2) SA pad ties šalies mastu analiz ; surengti 393 renginiai: mokymai, geros patirties sklaidos renginiai, konferencijos, pristatymai; 65 mon s prisijung prie JT Pasaulinio susitarimo iniciatyvos; parengta moni veiklos vertinimo indikatori sistema (LR Socialin s apsaugos ir darbo ministerija, 2015).

Taiau kaip nurodoma “ *moni socialin atsakomyb 2009-2013 metais skatinan ios priemon s*” programos ataskaitoje, esamos moni socialin s atsakomyb s b kl s ir taikymo lygmens Lietuvos mon se analiz rodo, kad ši atsakomyb skatinan ios priemon s neretai kuriamos ir gyvendinamos atskirai viena nuo kitos. Jos taip pat yra fragmentiškos, tr ksta institucij tarpusavio bendradarbiavimo ir veiksm koordinavimo, nepakankami institucij geb jimai, n ra atsaking už moni socialin atsakomyb administracijos padalini , j diegian i ir koordinuojan i . Skirtingai nei rekomenduoja Europos Parlamentas, moni socialin atsakomyb neskatinama kaip savarankiška priemon , tod l numatoma sukurti moni socialin s atsakomyb s pl tros koordinavimo ir efektyvaus institucij bendradarbiavimo valdymo strukt r – sudaryti Nacionalin s moni socialin s atsakomyb s pl tros programos gyvendinimo prieži ros komitet ir moni socialin s atsakomyb s pl tros komisij .

LR Socialin s apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis, socialin s atsakomyb s klausimas buvo pasteb tas ir trauktas *2012 – 2016 met Vyriausyb s program* . Programoje tvirtinta, kad atsakingas verslas, moni socialin atsakomyb yra esmin darnaus vystymosi s lyga, o kad ši s lyga b t gyvendinta, j turi užtikrinti sklandžiai ir efektyviai veikianti teis saugos sistema, užkertanti keli korupcijai ir su ja susijusiems padariniams. Tokiu b du, SA yra patvirtinama kaip strategin vertyb (LR Socialin s apsaugos ir darbo ministerija, 2014).

Remiantis *Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“*, kurios vizija „Lietuva – sumani šalis, kurioje gera gyventi ir dirbti“, teikiamas d mesys trims pagrindin ms vertyb ms, kurios pad t gyvendinti ši strategij , viena iš ši vertybi tai *atsakomyb* už savo veiksmus, moralumas, aktyvus

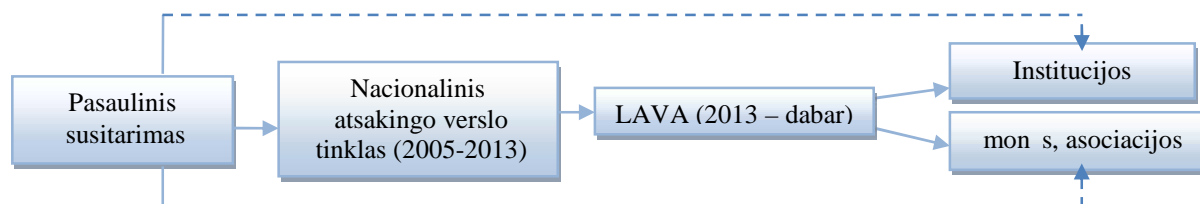
ir pinimasis ne tik savimi, bet ir savo aplinka, bendruomene, savo šalimi. Remiantis šia vertybe, strategijoje pateikiami pokyčiai, kurie bus gyvendinami visuomenėje, ekonomikoje bei valdyme. Kaip teigiama strategijoje verslo monės suvokia ir prisiima atsakomybę ne tik už savo veiklos sėkmę, bet ir už indelį bendruomenės, regiono ar šalies plėtrai ir poveikį aplinkai. Socialiai atsakingo verslo plėtrą skatina ir visuomenėje susiformavusi bendruomeniškumo ir atsakomybės už savo veiklos kultūra. Ekonomikos plėtra remiasi darnaus vystymosi principais, todėl ji nesukelia neigiamo poveikio aplinkai ir žmonių sveikatai. Todėl strategijoje, kuriamos iniciatyvos:

- Ugdyti verslo socialinę atsakomybę ir bendruomeniškumą, tai suvokiant kaip šiuolaikinę verslo praktiką.
- Ugdyti aplinkai palanki verslo kultūrą ir skatinti „žaliosios“ rinkos vystymąsi, vykdant ne tik žaliuosius, bet ir darniuosius viešuosius pirkimus.

Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ darniam šalies vystymuisi svarbi reikšmė turi ne tik visuomenės, bet ir *ekonomikos atsakingumas*, kai verslas prisiima atsakomybę už socialinę ir gamtinę aplinką, bendruomenės ar šalies raidos procesus. Lietuvoje *verslo socialinė atsakomybė* nėra prastas reiškinys, ji daugiau pasireiškia per pavienes atskiras organizacijas iniciatyvas, pvz., šeimos tarpusavio santykių stiprinimo, vaikų ir jaunimo socialinių problemų sprendimo, gabių ir talentingų vaikų ugdymo srityse.

Pagrindinės ekonomikos plėtros kryptys turėtų būti susijusios su verslo aplinkos pokyčiais ir integralumo bei socialinės atsakomybės klausimais. Tik tuomet ekonomika gebės pasinaudoti visuomenės kryptingumu ir jo pagrindu kurti aukštą pridėtiną vertę (Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“).

2005 metais Lietuvoje veikė neformalus Nacionalinio atsakingo verslo monių tinklas (NAV T), kuris vienijo Jungtinių Tautų Pasaulinio susitarimo narius Lietuvoje bei kitas mones ir organizacijas, keliančias sau aukštesnius tikslus (LAVA, 2015). Tačiau 2013 metais JT vystymo programa veikusi nuo 2005 m. baigė savo veiklą Lietuvoje, o tais pačiais metais NAV T savo veiklą perdavė Lietuvos atsakingo verslo asociacijai (toliau - LAVA) (žr. 7 pav.).

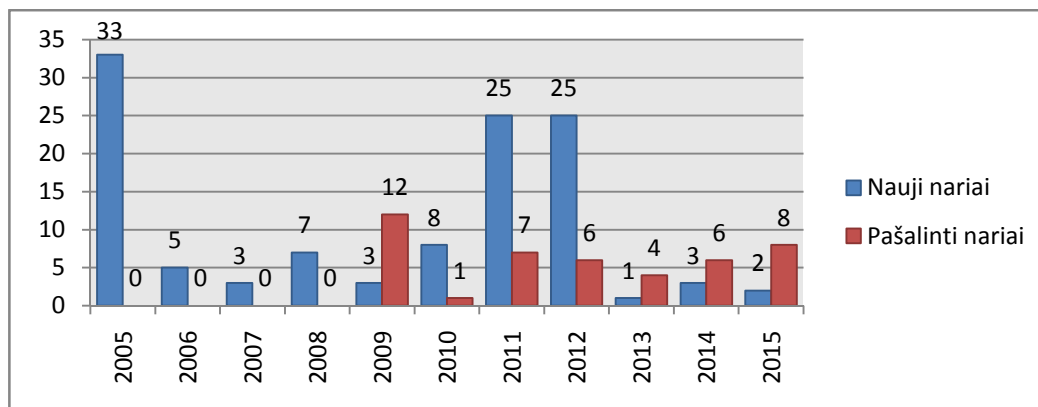

7 pav. JTPS narius vienijančios organizacijos Lietuvoje

Šaltinis: Sudaryta autoriaus, remiantis Laurinavičius A., Reklaitis J. (2011) *Darnaus verslo socialinė atsakomybė*

Naujai kurta organizacija tapo JTPS kontaktine atstovybe, kuri siekia, kad globojamos monės ir organizacijos aktyviau vykdyt atsakingos veiklos plėtrą, atstovaut pasaulines iniciatyvas ir padėti

išgryninti atsakingos veiklos kriterijus (Mrazauskaitė, 2013). 2015 metų gegužės mėnesio duomenimis, šio susitarimo nariais yra 34 Lietuvos monės. Remiantis JTPS narių sąrašais 2015 metų gegužės mėnesio duomenimis, šio susitarimo nariais yra 12955 monės iš jų 71 iš Lietuvos. Per visą JTPS egzistavimo laikotarpį iš šio susitarimo buvo pašalintos 5343 monės, iš kurių 44 iš Lietuvos. Pirmąjį naretebesančią iki šių dienų 2005 metais tapo UAB „Pakmarkas“, tais pačiais metais susitarimo nariais tapo dar 32 Lietuvos monės. 2011-2012 metus galima išskirti kaip aktyviausius, nes šiuo laikotarpiu JTPS nariais kasmet tapo 25 monės iš Lietuvos (žr. 8 pav.).

8 pav. JTPS Lietuvos monių – narių skaičiaus kaita

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis www.unglobalcompact.org statistika

Per 2009 metų laikotarpį iš susitarimo buvo pašalinta 12 Lietuvos monių, tai didžiausias pašalintų monių skaičius per Lietuvos monių narystės laikotarpį. 2015 metų gegužės mėnesio duomenimis iš organizacijos buvo pašalintos dar 8 monės iš Lietuvos, 7 monės turi „nepranešančią“ statusą, (toks statusas gyjamas dël laiku nepateikiam ataskaitų), šioms narėms gresia pašalinimas iš JTPS.

Vertinant bendrą šalies situaciją, pasaulyje naudojamas šalių konkurencinis indeksas, kurį apskaičiuoja Pasaulio ekonomikos forumas. Remiantis šiais skaičiais Lietuva užima 41 vietą tarp 144 pasaulio valstybių (žr. 7 lentelė). Šis indeksas apima 12 sričių, kuriose yra apie 12 papildomų rodiklių, vienas iš jų institucijų etika ir korupcijos lygis (Kova su korupcija – vienas JTPS principų), pagal kurį Lietuva užima 61 vietą tarp 144 šalių. Pasaulio ekonomikos forumo duomenimis pagal šalyje atliekamo audito kokybę ir standartizuotą ataskaitų teikimą Lietuva užima 59 vietą. Kadangi detaliau bus atliekama banko socialinės atsakomybės ataskaitų analizė, Pasaulio ekonomikos forumo pateikiamoje informacijoje apie banko patikimumą, Lietuvoje veikiančių banko patikimumas vertinamas labai žemai ir užima tik 113 vietą iš 144 valstybių (Pasaulio ekonomikos forumas, 2015). Tam tokos turėjo dviejų banko bankrotai, kurie taip pat buvo ir JTPS nariais, tai sumažino ne tik banko patikimumo lygį, bet ir visuomenės pasitikėjimą jimi monėmis, kurios save reprezentuoja socialiai atsakingomis).

Lietuvos konkurencingumo indeksas

Kategorija	Vieta
Institucijų etika ir korupcijos lygis (N=144)	61
Korporacijų etika (N=144)	46
Korporacijų atsakomybė (N=144)	55
Audito kokybė ir standartizuotų ataskaitų teikimas (N=144)	59
Bankų patikimumas (N=144)	113
Finansinių paslaugų prieinamumas (N=144)	45
Aplinkosauginė veikla (N=178)	49
Galimybė plėtoti verslą (N=189)	24

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis Pasaulio ekonomikos forumo ir Pasaulio banko, Aplinkosauginės veiklos indekso duomenimis

Kadangi detaliau bus tiriamos ir užsienio kapitalo bankų ataskaitos, svarbu nustatyti ar užsienio kapitalo monetas palanku šalyje plėtoti verslą. Pagal Pasaulio banko atliekamus reitingus susijusius su galimybe plėtoti šalyje verslą, Lietuva užima 24 vietą iš 189 pasaulio valstybių (World Bank, 2015).

Nors valstybės vykdoma politika tampa aktyvesnė SA atžvilgiu, šios politikos rezultatai nėra vertinami palankiai dėl nesulaukto planuoto rezultato. Socialinė atsakomybė skatinamos priemonės neretai kuriamos ir gyvendinamos atskirai viena nuo kitos, jos fragmentiškos, trūksta institucijų tarpusavio bendradarbiavimo ir veiksmų koordinavimo, nepakankami institucijų gebėjimai, nėra atsakingų už moni socialinę atsakomybę administracijos padaliniai, jie diegiami ir koordinuojami. Mažėjantis JTPS narių skaičius, dėl to nevykdyti sipareigojimai tik patvirtina faktą, kad monės dažnu atveju tikisi greito rezultato, o jo nesulaukusios, nemato prasmės toliau investuoti savo laiką ir išteklius SA. Tačiau, kad ir kokia pesimistiška yra faktinė situacija, tikintina, kad socialiai atsakingi moni skaičius augs, kadangi vairios SA skatinamos priemonės yra traukiamos ne tik vyriausybės veiklos programomis, bet ir tolimesnės šalies vystymosi strategijomis.

3. LIETUVOJE VEIKLĄ VYKdanČIŲ BANKŲ SOCIALINĖS ATSakOMYBĖS ATASKAITŲ TYRIMAS

Nagrinamos 2010 – 2014 m. JTSPS narių, Lietuvoje veiklą vykdančių, lietuviško ir užsienio kapitalo bankų ataskaitos. Pirmiausia išanalizuota lietuviško kapitalo bankų AB „Šiaulių bankas“ ir UAB „Medicinos bankas 2010 – 2013 m. socialinės atsakomybės ataskaitų struktūra ir turinys, analogiškai analizuotos užsienio kapitalo bankų AB „SEB“ 2010 – 2013 m. ir AB „Swedbank“ 2012 – 2014 m. socialinės atsakomybės ataskaitos.

Ypač lietuviško ir užsienio kapitalo bankų ataskaitos nagrinamos pagal kriterijus „forma ir pateikimas“, „vizualizacija“, „standartai ir auditas“, gauti rezultatai susisteminti, aprašyti, dalis duomenų pateikti lentelėse. Tam, kad gauti duomenys atskleistų nagrinjamam bankui atskaitingumą ir ataskaitų kokybę, jie palyginami su tarptautinėmis audito kompanijomis KPMG (2013), PricewaterhouseCoopers (2010) ir Lietuvos moniškose socialinės atsakomybės ataskaitų taikymų verslo praktikoje (2014), apibendrintais tyrimais.

3.1.1. AB „Šiaulių bankas“ socialinės atsakomybės 2010 – 2013 m. ataskaitų struktūros ir turinio analizė

AB „Šiaulių bankas“ kurtas 1992 m., didžiausią jo kapitalo dalį sudaro lietuviškas kapitalas, o veikla orientuota smulkaus ir vidutinio verslo monėms. Jungtinė Tautų Pasaulinio susitarimo nare tapo 2008 m., o monės socialinės atsakomybės ataskaitas teikia nuo 2010 metų.

9 pav. AB „Šiaulių bankas“ logotipas
Šaltinis: www.sb.lt

2010 metų Šiaulių banko socialinės atsakomybės ataskaitos pateiktos remiantis 10 JTSPS principais. Ataskaitoje apjungti su žmogaus teisėmis ir darbo jėga susiję principai ir jų įgyvendinimas banko veikloje, atskirai pateikiami su aplinkos apsauga susiję principai ir jų įgyvendinimas, tačiau pateikiamoje ataskaitoje visai neminimas dešimtas JTSPS principas, kuris susijęs su kova su korupcija. Didžiausias dėmesys skiriamas Šiaulių banke esantiems žmogiškųjų išteklių programoms (žr. 8 lentelę). Analizuojant Šiaulių banko 2010 metų socialinės atsakomybės ataskaitą, nėra išlaikyta visų trijų pagrindinių elementų visuma, kuri patariama laikytis rengiant ataskaitą, vienas iš jų – „Vadovo pasisakymas“, taip pat „Praktinių veiksmų aprašymas“ stokoja sipareigojimų ateičiai, visiškai neminima kaip bankas kovoja su korupcija. Trečiajame elemente „Pasiiekti rezultatų vertinimas“, pasigendama vertinimo, aprašomos tik veiklos, iniciatyvos, kuriose dalyvavo Šiaulių bankas,

nepateikiamas tikslų gyvendinimo laipsnis. Lyginant 2010 - 2011 metų AB „Šiaulių bankas“ socialinės atsakomybės ataskaitas, pastebima skirtumų ataskaitų struktūroje. 2011 metais ataskaita

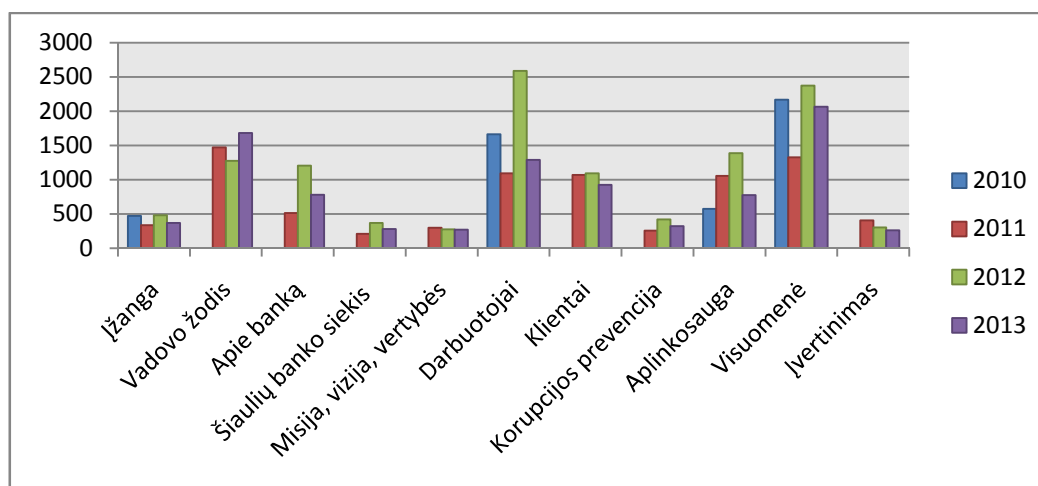
8 lentelė

AB „Šiaulių bankas“ 2010-2013 metų socialinės atsakomybės ataskaitų struktūros analizė

2010	2011	2012	2013
žanga	žanga	žanga	žanga
Žmogaus ir darbuotojų teisės	Vadovo žodis	Vadovo žodis	Vadovo žodis
Žmogiškųjų išteklių programos	Apie banką	Apie banką	Apie banką
Aplinkos apsauga	Šiaulių banko verslo filosofija	Šiaulių banko siekis	Šiaulių banko siekis
Aplinkosauginiai monėms ir darbuotojų veiksniai	Misija, vizija, vertybės	Misija, vizija, vertybės	Misija, vizija, vertybės
Socialiai atsakingas verslui ir visuomenei	Darbuotojai	Darbuotojai	Darbuotojai
-	Klientai	Klientai	Klientai
-	Korupcijos prevencija	Korupcijos prevencija	Korupcijos prevencija
-	Aplinkosauga	Aplinkosauga	Aplinkosauga
-	Visuomenė	Visuomenė	Visuomenė

papildyta naujomis dalimis, „žanga“, „Apie banką“, „Misija, vizija, vertybės“, „Šiaulių banko verslo filosofija“, „vertinimas“. Taip pat atsirado dalys, kurios nurodomos kaip pagrindiniai socialinės atsakomybės ataskaitos elementai, tai „Vadovo žodis“ ir vienas iš JTPS principų – „Korupcijos prevencija“. 2012-2013 m. ataskaitos struktūra beveik nepakitusi, tik skiltis „Šiaulių banko verslo filosofija“, keičiama „Šiaulių banko siekis“.

Analizuojant AB „Šiaulių bankas“ metines socialinės atsakomybės ataskaitas pagal spaudos ženklų skaičių (žr. 10 pav.), pastebima, kad didžiausias dėmesys analizuojamam laikotarpiu skiriamas dviem

10 pav. AB „Šiaulių bankas“ socialinės atsakomybės ataskaitų struktūrinė dalis apimtis pagal spaudos ženklų skaičių

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis AB „Šiaulių bankas“ 2010-2013 metų socialinės atsakomybės ataskaitas

pagrindinis sritis, tai – „Darbuotojai“ ir „Visuomenė“. 2010-2013 metų ataskaitose, skirtose „Darbuotojai“ apimtis sudaro nuo 14 iki 34 proc. visos ataskaitos, atitinkamai skirtose „Visuomenė“ apimtis skirtingais metais sudaro nuo 17 iki 44 proc. visos ataskaitos. Nuo 2011 metų vien iš svarbiausių ataskaitos dalių sudaro skiltis „Vadovo žodis“. Mažiausiai dvidešimt metų sulaukusi sritis – „Korupcijos prevencija“, jos dalis ataskaitose skirtingais metais sudaro nedaugiau 4 proc. visos ataskaitos (žr. 2 pried.).

Faktinė situacija srityje „Žmogaus ir darbuotojo teisės“. Atliekant banko SA 2010 metų ataskaitos turinio analizę skiltyje „Žmogaus ir darbuotojo teisės“ teigiama, kad viena iš darbuotojų motyvavimo priemonių ir socialinių garantijų užtikrinimo būdas buvo tai, kad sunkmečiu Banko grupei priklausantiems žmonėms nevykdant darbuotojų atleidimo politikos, nevert darbuotojų eiti neapmokamą atostogų. Darbuotojams buvo suteikta galimybė kompetencijas ir gūdžius tobulinti vidiniuose ir išoriniuose seminaruose. Siekiant motyvuoti darbuotojus, suteikiamos privilegijos, naudojantis kai kuriomis banko teikiamomis paslaugomis. Visi Šiaulių banko darbuotojai apdrausti nelaimingų atsitikimų darbe draudimu, kuris galioja ne tik darbo metu, bet ir visą parą. Kasmet Šiaulių banko darbuotojams suteikiama nemokama galimybė pasiskiepyti nuo gripo. Norintiems aktyviai praleisti laisvalaikį, bankas suteikia palankias sąlygas lankytis sporto klubuose.

Pažanga. 2011 metais be pasikartojančių motyvuojančių priemonių buvo siekiama tobulinti darbuotojų skatinimo sistemas, todėl buvo pradėti mokytis ketvirtiniai priedai, taip pat pradėti organizuoti vaizdo mokymai darbuotojams, o metų pabaigoje organizuojami „Metų žmogaus“ rinkimai. 2012 metais banke patvirtintas Banko Etikos kodeksas, kuriame apibrėžti sąžiningumo, atskaitomybės ir atsakomybės, pagarbos statymai, žmogui ir jo teisės, nešališkumo, objektyvumo ir teisingumo, pavyzdingo elgesio principai. 2013 metais reaguojant išaugus darbuotojų skaičiui ir poreikiui juos lieti kolektyvą gyvendintas „Kuratorio projektas“.

Faktinė situacija srityje „Aplinkosauga“. 2010 metais skiltyje „Aplinkosauga“ nurodoma apie veiksmus susijusius su popieriaus vartojimo mažinimu. Pasitelkus elektronines dokumentų tvarkymo sistemas, Bankas skatina darbuotojus mažinti nesvarbių spausdinamų dokumentų kiekius, klientus kviečia naudotis elektroninėmis paraiškėmis, daugelį prastinių paslaugų siūlo atlikti internetu. Kaip vienas iš popieriaus sunaudojimo mažinimo būdų, nurodoma kad nuo 2008 m., bankas klientams bei savo partneriams Kalėdinius sveikinimus siunčia elektroniniais laiškais.

Pažanga. 2011 metais taip pat išliko svarbi popieriaus sunaudojimo mažinimo tema, tačiau dvidešimt metų skirtas ir elektros energijos sunaudojimo mažinimui, o 2011 metų balandį prisijungė prie akcijos „Saugokis triukšmo, paklausyk tylos!“. 2012 metais bankas prisijungė prie Pasaulinės Žemės

dienos minėjimo, banko darbuotojams, klientams ir partneriams organizavo nemokamą filmą „Viena diena Žemėje“ peržiūrą Šiauliuose. 2013 metais skiltyje „Aplinkosauga“ aptariama banko veikla prisidedanti prie gyventojų būstų renovacijos siekiant sumažinti šilumos išteklius.

Faktinė situacija srityje „Kova su korupcija“. Nuo 2011 metų, siekiant užkirsti kelią korupcijai, bankas darbuotojams organizavo mokymus „Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos teisinis reglamentavimas ir praktiniai pavyzdžiai“ tema.

Faktinė situacija srityje „Visuomenė“ 2011 – 2013 metais savo ataskaitoje pateikia su visuomenine veikla susijusius pasiekimus, paremtus renginius, taip pat minima, kad banko dalis darbuotojų neatlygintinai teikia savo krauj. 2012 metais bankas baigiamajame JT vystymo programos Lietuvoje projekto „VARTAI: socialinės ir aplinkosauginės verslo inovacijos“ renginyje gavo apdovanojimą kaip moni socialinės atsakomybės lyderis Šiaulių regione. 2013 metais žurnalo „The Banker“ rinkimuose pripažintas „Geriausiu 2013 metų banku Lietuvoje“.

Rezultatai rodo, kad AB „Šiaulių bankas“ ataskaitos yra pateiktos nurodant faktinę situaciją, nepateikta jokia statistinė informacija apie teigiamus ar neigiamus pokyčius, nenurodomas tikslas gyvendinimo laipsnis. Ataskaitose pasigendama savikritiško požiūrio savo veiklų gyvendinamoms socialinėms atsakomybės principams savo veikloje. Banko ataskaitose taip pat nerasta sipareigojimų ateičiai, nekuriama socialinė atsakomybės strategija. Todėl daroma prielaida, kad moni socialiai atsakinga veikla „plaukia pasroviui, ir yra grąsta esamo laikotarpio galimybėmis, neprisiimant jokių sipareigojimų ateičiai.

3.1.2. UAB „Medicinos bankas“ socialinės atsakomybės 2010 – 2013 m. ataskaitos struktūros ir turinio analizė

UAB „Medicinos bankas“ savo veiklą pradėjo 1992 m., kurio pagrindiniai banko klientai: smulkios, mažos ir vidutinės monės, taip pat privatus asmenys. UAB „Medicinos bankas“ vienas iš pirmųjų bankų Lietuvoje klientams pradėjo teikti internetines bankininkystės paslaugas. Pagrindinis banko akcininkas – Saulius Karosas valdo 88,63% „Medicinos banko“ akcijų. „Western Petroleum Ltd“ 9,87%, kiti akcininkai valdo 1,5% banko statinio kapitalo.

MEDICINOS BANKAS

11 pav. UAB „Medicinos bankas“ logotipas

Šaltinis: www.medbank.lt

UAB „Medicinos bankas“ Pasaulinio susitarimo nare tapo 2005 metais, socialinės atsakomybės ataskaitas pradėjo teikti nuo 2007 metų. Darbe nagrinėjamos 2010 – 2013 metų UAB „Medicinos

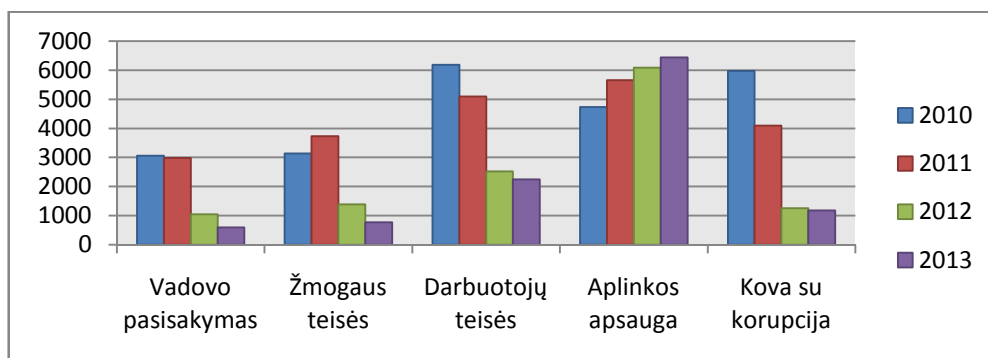
bankas“ socialinės atsakomybės ataskaitos, kuriose pastebimas vieningas turinio struktūros išlaikymas visu analizuojamu laikotarpiu (žr. 9 lentelę).

9 lentelė

UAB „Medicinos bankas“ socialinės atsakomybės 2010 – 2013 m. ataskaitos struktūros analizė

2010	2011	2012	2013
Vadovo pasisakymas	Vadovo pasisakymas	Vadovo pasisakymas	Vadovo pasisakymas
Žmogaus teisės	Žmogaus teisės	Žmogaus teisės	Žmogaus teisės
Darbuotojų teisės	Darbuotojų teisės	Darbuotojų teisės	Darbuotojų teisės
Aplinkos apsauga	Aplinkos apsauga	Aplinkos apsauga	Aplinkos apsauga
Kova su korupcija	Kova su korupcija	Kova su korupcija	Kova su korupcija

Atlikus UAB „Medicinos bankas“ 2010 – 2013 metų socialinės atsakomybės ataskaitos struktūros analizę, pastebima, kad didžiausias dėmesys skiriamas sričiai – „Aplinkosauga“, kurios dalis ataskaitose tendencingai didėjo nuo 20 proc. 2010 metais iki 57 proc. 2013 metais (žr. 12 pav. ir 3 priedą). Tačiau koncentravimasis vienoje srityje, parodo, kad kitoms sritims neskiriamas toks pat dėmesys arba jos nelaikomos prioritetinėmis, šiuo atveju tai „Darbuotojų teisės“ bei „Kova su korupcija“, kuri svarba ataskaitose mažėjo atitinkamai nuo 27 iki 20 proc. ir nuo 26 iki 10 proc.

12 pav. UAB „Medicinos bankas“ socialinės atsakomybės ataskaitos struktūrinė dalis apimtis pagal spaudos ženklų skaičių

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis UAB „Medicinos bankas“ 2010-2013 metų socialinės atsakomybės ataskaitomis.

Atlikus ataskaitos turinio analizę 2010 – 2013 metų laikotarpiu pastebima, kad visuose nagrinjamuose laikotarpiuose informacija yra pasikartojanti ir beveik identiška 2010 metų SA ataskaitai, dažnai keičiasi tik skaitinys reikšmės. Ataskaitose naudojamos frazės, tokios kaip: „... darbuotojai yra nuolat informuojami ir raginami sudaryti darbo tarybą ...“, „... darbuotojams nuolat primenama saugoti aplinką, tausoti gamtos išteklius ...“, „... bankas siūlo vairias akcijas, kurių metu siekiama taupyti energiją ...“ ir pan., tačiau nenurodomos konkrečios priemonės kaip tai atliekama, todėl daroma išvada, kad tai žodinis, o nereguliuota organizacijos veikla.

Faktinė situacija skiltyje „Žmogaus teisės“. 2010 metų ataskaitos skiltyje „Žmogaus teisės“ minima banko 2009 – 2011 metų veiklos strategija, kurioje numatoma siekti kurti gerovę banko darbuotojams (išsaugojant racionalius darbuotojų skaičius ir darbuotojų moralinį bei materialinį

sinteresuotum darbuotojų darbo rezultatais); apibrėžta nuostata nuolat tobulinti ir gyvendinti personalo mokymus bei personalo vertinimo, skatinimo, žinių atestavimo sistemą. Identiška strategija minima ir 2011 metų ataskaitos 2010 – 2012 metų veiklos strategijoje, tačiau SA ataskaitose visuose nagrinėjamuose laikotarpiuose nepastebima jokių konkrečių gyvendintų ar patobulintų mokymų, nevardintos jokios personalo vertinimo ir žinių atestavimo sistemos, trumpai užsimenama apie skatinimo priemones skiltyje „Darbuotojų teisės“ (... kad darbuotojai būtų motyvuoti ir lojalūs, bankas taiko vairius skatinimo būdus ...), priemonės pasikartojančios kasmet, tai pašalpos skyrimas nelaimės atveju, dovanos skyrimas darbuotojui dirbančiam ilgiau kaip penkis metus, papildomos atostogų lengvatos ir papildomų poilsio dienų suteikimas (nenurodoma kokiais atvejais). 2010 metais papildoma darbuotojus skatinanti priemonė, tai kartu su DK „PZU Lietuva“ vykdoma akcija siekti kuo geresni darbuotojų veiklos rezultatai už tai gaunant dovanų kuponus. 2010 metais taip pat buvo patvirtinta „Atlygio politika“, kuria siekta kintamojo atlyginimo nustatymo, mokėjimo principų ir vertinimo kriterijų patvirtinimo, tačiau nauja „Atlygio politika“ buvo patvirtinta ir 2011 metais, tačiau kokius konkrečius pokyčius atlikti, neaprašoma. 2012 – 2013 metais lieka dvi pagrindinės skatinančios priemonės, t.y. pašalpos ir dovanos bei papildomos atostogų lengvatos bei poilsio dienos, kurios gaunamos gimtadienio proga.

Faktinė situacija skiltyje „Darbuotojų teisės“. 2010 metais skiltyje „Darbuotojų teisės“, nurodoma, kad banko valdyba patvirtino darbuotojų Etikos (garbės) kodeksą, kuriame kaip viena iš banko vertybių tvirtinamas nediskriminavimo principas, kuris atitinka vieną iš 10 JTPS principų.

Pažanga. 2012 metais skiltyje „Darbuotojų teisės“ papildoma banko veikla susijusi su nediskriminavimu, banke dirbo 6 negali turintys darbuotojai, bet 2013 metais jų sumažėjo iki 4 darbuotojų.

Faktinė situacija skiltyje „Aplinkosauga“. 2010 metais skiltyje „Aplinkosauga“, teigiama, kad kuriant kompiuterizuotas darbo vietas, didelis dėmesys skiriamas priemonėms, kurios turi aplinkosauginį poveikį. Taip pat teigiama, kad visais manomais būdais siekiama sumažinti duomenų kaupimą popieriuje, tačiau iš aprašomų būdų (duomenų saugojimas skaitmeninėse laikmenose, spausdinimas mažesniu šriftu, spausdinimas ant abiejų pusių) negalima teigti, kad tai tikrai visiškai manomi popieriaus taupymo būdai. Banke diegiama energiją taupančių lempučių, sunaudojamam vandens kiekiui sumažinti sumontuoti reguliuojamo nuleidžiamo vandens kiekio bakeliai. 80 proc. banko automobilių parko yra ne senesni nei 3 metai, o išmetamas CO₂ kiekis neviršija ES normų, sigyjant naujus automobilius pirmenybė teikiama „Blue“ modeliams, kurie taupo degalus ir pasižymi mažesniu taršos mažinimo technologijomis.

Pažanga. 2011 metais diegtas elektroninis parašas, kuris leidžia atsisakyti PIN/TAN kortelių gamybos, taip mažinant kaštus ir aplinkos taršą. 2011 metais bankas pasirašė Žaliąjį protokolą, kuriuo pasižadėjo siekti racionalaus elektros energijos vartojimo namuose ir organizacijose. Automobilių parkas sudaro 60 proc. automobilių, kuriems nedaugiau kaip 3 metai. 2012 metais išaugo banko automobilių parko amžius iki 70 proc. Siekiant mažinti popieriaus sunaudojimą bankas skatino savo klientus ir partnerius siųsti elektronines sąskaitas, o dalį šventinių sveikinimų siunčia elektroniniu paštu, taip dar paremdami labdaros fondą „SOS vaikų kaimas“. 2013 metais automobilių parkas sudarė tik 40 proc. ne senesni kaip 3 metai automobilių. Per 2013 metus siekiant, kad darbuotojai mažiau naudotųsi automobiliais, prie Centrinės autobusų stoties buvo rengti dviračių laikymo stovai ir dušo patalpa.

Faktinė situacija skiltyje „Kova su korupcija“ minima, kad yra diegtas ir automatizuotas rizikos vertinimo metodas, kuris padeda nustatyti tarimų keliančius pavedimus, taip pat diegtas automatizuotas dalykinis santykių su klientais stebėjimo procesas. Siekiant išvengti korupcijos atvejų visi banko klientų aptarnavimo specialistai periodiškai dalyvauja mokymuose pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo prevencijos tema, tačiau nuo 2013 metų tokie mokymai rengiami tik naujiems darbuotojams.

Tyrimo rezultatai rodo, kad UAB „Medicinos bankas“ ataskaitose, esanti informacija visuose nagrinjamuose laikotarpiuose yra pasikartojanti ir beveik identiška 2010 metų SA ataskaitai, dažnai keičiasi tik skaitiniai reikšmės. Todėl daroma išvada, kad moneta ruošdama savo ataskaitas netobulėja ir daroma prielaida, kad banko vykdoma socialiai atsakinga veikla apsimestina, nes prastines monetas veiktas bandoma pritempti prie socialiai atsakingos veiklos. Veiksmams ir priemonėms, kuriomis imtasi, siekiant JTSP principų diegimo banko veikloje abstraktūs, nepateikta jokia statistinė informacija apie teigiamus ar neigiamus pokyčius, nenurodomas tikslus gyvendinimo laipsnis. Rezultatai rodo, kad banko nefinansinės ataskaitos yra pateiktos nurodant tik faktinę situaciją. Būsimiems ataskaitiniams laikotarpiams nekeliami socialiai atsakingos veiklos tikslai.

3.1.3. AB „SEB“ socialinės atsakomybės 2010-2013 m. ataskaitos struktūros ir turinio analizė

2000 m. Vilniaus bankas tapo SEB grupės nariu, SEB įsigijus 97,9 proc. Vilniaus banko akcijų. 2008 m. SEB bankas pakeitė pavadinimą (iki tol – SEB Vilniaus bankas) ir užbaigė daugiau negu dvejus metus trukusį pavadinimo keitimo procesą – galutinai tvirtino narystę tarptautiniame finansų grupėje SEB. Kartu pakeisti banko filialų, banko monetas ir jų atstovybių pavadinimai. „Skandinaviska Enskilda Banken AB (publ)“ valdo 100 proc. AB SEB banko Lietuvoje akcijų.

AB „SEB“ bankas JTSP nare tapo 2005 metais, o socialinės atsakomybės ataskaitas teikia nuo 2008 metų. Toliau nagrinėjamos 2010–2013 metų laikotarpio monetas socialinės atsakomybės ataskaitos.

13 pav. AB „SEB“ logotipas

Šaltinis: www.seb.lt

Bankas ataskaitas rengia remiantis GRI gairėmis, kadangi nagrinėjamos banko grupės ataskaitos, jos pateikiamos tik anglų kalba. Vienos kalbos pasirinkimas ataskaitoms pateikti sumažina visoms suinteresuotosioms šalims informacijos pasiekiamumą. AB „SEB“ banko socialinės atsakomybės ataskaitose analizuojamu laikotarpiu, pastebimi ataskaitų struktūros skirtumai, su metais ataskaitos papildomos naujais skyriais (žr. 10 lentelę). Tai ypač pastebima, kad nauji skyriai atsiradimas sietinas su tam tikrais prioritetiniais ir išskyrimu, t.y. analizuojamo laikotarpio ataskaitose galima rasti temas, kurios vienais metais, priklausomai nuo svarbos, yra išskiriami kaip skyriai, o kitais nurodomi kaip skyriaus sudedamosios dalys.

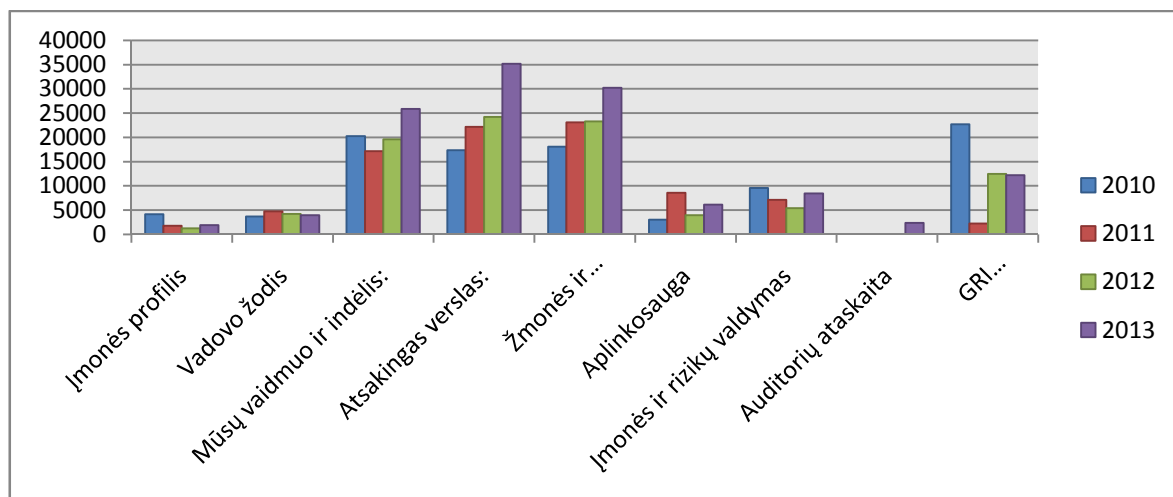
10 lentelė

AB „SEB“ socialinės atsakomybės 2010 – 2013 m. ataskaitų struktūros analizė

2010	2011	2012	2013
Santrauka	Santrauka	Santrauka	monetinis profilis
Vadovo žodis	monetinis profilis	Vadovo žodis	Vadovo žodis
monetinis profilis	Vadovo žodis	Mūsų vaidmuo ir indelis:	Mūsų vaidmuo ir indelis:
Mūsų vaidmuo ir indelis	Mūsų vaidmuo ir indelis:	Veiklos metai	Darnumo integravimas versle
Mūsų požiūris:	Indelis visuomenė	Mūsų taka visuomenei, pridėtinė vertė	SEB pridėtinė vertė
Darnumo strategija	Finansiniai klausimai	sitraukimas dialogu su suinteresuotosiomis šalimis	Bendradarbiavimas su suinteresuotosiomis šalimis
Prioritetai ir rezultatai	Darnumo strategija ir rezultatai	Svarbiausios problemos	Reikšminiai dalykai nustatymas
Suinteresuotųjų šalių dialogas	monetinis ir rizikų valdymas	Darnumo strategija ir rezultatai	Darnumo strategija
Darnus rizikos valdymas	Mūsų prioritetai:	Vyr. ekonomisto požiūris banko vaidmenį visuomenėje	Tikslai ir rezultatai
Sektoriaus politika	Atsakingi pardavimai ir marketingas	SEB parama verslui	Atsakingas verslas:
Darnus valdymas	Atsakingas valdymas	Mūsų prioritetai:	Atsakingi pardavimai ir marketingas
Mūsų atsakomybė:	Kova su finansiniais nusikaltimais	Atsakingi pardavimai ir marketingas	Kova su finansiniais nusikaltimais
Valdymas	Darnus investavimas ir finansų tvarkymas	Kova su finansiniais nusikaltimais	Atsakingas investavimas
Aplinkosauga	Ekologinis pados mažinimas	Atsakingas valdymas	Projektų finansavimo pavyzdžiai
Visuomenė	Darbuotojų vertinimas	Darnus investavimas ir finansų tvarkymas	Darnus finansai
Mūsų prioritetai – vietinės iniciatyvos	Investavimas bendruomenės	Ekologinis pados mažinimas	Žmonės ir bendruomenės:
Mūsų ataskaitos – pagrindiniai veiklos	Finansiniai paslaugų prieinamumas	Darbuotojų vertinimas	Darbuotojų vertinimas

rodikliai			
GRI indeksai	Indeksai, apdovanojimai, tarptautiniai sipareigojimai	Investavimas bendruomenės	Finansini paslaugų prieinamumas
JTPS	-	Finansini paslaugų prieinamumas	Investavimas bendruomenės
-	-	monės valdymas	Aplinkosauga
-	-	GRI indeksai, apdovanojimai, indeksai	Ekologinis pados mažinimas
-	-	-	monės ir rizikų valdymas
-	-	-	Auditorių ataskaita
-	-	-	GRI indeksai, apdovanojimai, atsakomybės indeksai

Atliekant ataskaitų analizę pagal spaudos ženklų skaičių, pastebima, kad didžiausias dėmesys visuose nagrinjamuose laikotarpiu skiriamas trimis sritims, tai „Banko vaidmuo ir indėlis“, „Atsakingas verslas“ ir „Žmonės ir bendruomenė“. Svarbu pažymėti, kad 2013 metų veiklos ataskaitoje atsirado visiškai nauja sritis, tai „Auditorių ataskaita“. 2010 metais didžiausias dėmesys (23 proc.) buvo skiriamas indeksams ir apdovanojimams susijusiems su socialiai atsakinga veikla bei monės ir rizikų valdymui (7 proc.) (žr. 5 priedelį). Per 2011 metus prioritetai keitėsi ir didžiausiu svarbiu ataskaitose gijimo sritymis - „Darbuotojų vertinimas“, kuri sudarė 14 proc. visos ataskaitos ir „Ekologinis pados mažinimas“ – 10 proc., lyginant su 2010 metais sritis „Indeksai ir apdovanojimai“ sumažėjo beveik trimis ketvirtadaliais ir siekė tik 3 proc. 2012 metus lyginant su 2011 metais, sritis „Indeksai ir apdovanojimai“ vėl tapo prioritetine, o sritis „Darbuotojų vertinimas“ išliko viena iš prioritetinių sričių ir sudarė 13 proc. visos ataskaitos.

14 pav. AB „SEB“ socialinės atsakomybės ataskaitų struktūrinė dalis apimtis pagal spaudos ženklų skaičių

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis AB „SEB“ 2010-2013 metų socialinės atsakomybės ataskaitomis

Sritis „Atsakingi pardavimai ir marketingas“ pateko svarbiausi ataskaitos srityje trejetis ir sudarė 10 proc. Už 2013 metus pateiktoje ataskaitoje atsiradusi visiškai nauja sritis „Auditorinė ataskaita“ sudarė 2 proc. Svarbiausi dalį sudarė sritis „Darbuotojų vertinimas“ – 15 proc. bei „Indeksai ir apdovanojimai“ – 10 proc. Mažai dėmesio kasmet skiriama „Kova su finansiniais nusikaltimais“ – vidutiniškai 4 proc., o kova su galima korupcija visai neminima.

Faktinė situacija. Atliekant AB „SEB“ ataskaitos turinio analizę, pastebima, kad visu analizuojamu laikotarpiu išsikeliami strateginiai ir taktiniai planai, kuriama darnios veiklos strategija, paremta aštuoniais verslo prioritetais pagal tris sritis, tai:

Atsakingas valdymas: Atsakingi pardavimai ir marketingas; Kova prieš finansinius nusikaltimus; Atsakingas investavimas;

Aplinkosaugini atsakomybė: Ekologinis pėsčios mažinimas; Atsakinga finansinė ir investicinė veikla;

Socialinė atsakomybė: Puiki vieta dirbti; Finansinių paslaugų pasiekiamumas; Investavimas bendruomenės.

Remiantis šiais prioritetais išsikeliami tikslai ir nurodomos konkrečios priemonės, kurios buvo ar vis dar yra gyvendinamos, kad tikslas būtų pasiektas. Taip pat nurodomas tikslo gyvendinimo statusas. Ateinančiam ataskaitiniam laikotarpiui išsikeliami nauji arba tęsiami nebaigti gyvendinti tikslai.

Faktinė situacija srityje „Kova su korupcija“. Per 2010 metus bankas siekė gyvendinti finansinių nusikaltimų prevencinę programą, kuri apėmė 1000 darbuotojų mokymus. Per 2011 metus banko veiklą dėl finansinių nusikaltimų grėsmės tyrė vidinė banko darbuotojų komanda, tyrimas parodė, kad banko vykdoma veikla yra tinkama, siekiant apsisaugoti nuo finansinių nusikaltimų. Vykdomi darbuotojų mokymai finansinių nusikaltimų išvengimo, antikorpinių veiklos temomis. Bankas taip pat diegė sistemą, kuria siekiama sumažinti pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo riziką.

Pažanga. Per 2010 metus diegta galimybė sustabdyti ir atidėti tarimų keliančius sandorius. 2012 metais atnaujinta programa „Whistle – blow“, kai suteikiama galimybė neidentifikuojant savęs atskleisti informaciją apie kitus atliekamus turtinius veiksmus.

Perspektyvos. Vieni pagrindinių banko tikslų 2013 – 2014 metų laikotarpiui kovos su korupcija srityje, tai siekis tobulinti ir stiprinti internetinį bankininkystę bei apsisaugoti didesnės rizikos sandorius, siekiant išvengti finansinių nusikaltimų atvejų.

Faktinė situacija srityje. „Žmogaus ir darbuotojų teisės“. 2010 metais vykdoma programa skatinanti visuomenės finansinį raštingumą, remiama, siekiant 2011 metais atliktą darbuotojų apklausą „Voice“, siekiant darbuotojų traukimo organizacijos plėtrai.

Pažanga. Nuo 2011 metų vykdoma oficiali darbo standartų ir žmogaus teisių laikymosi programa. 2013 metais pradėjo veikti programa skatinanti darbuotojų vairovumą. Taip pat inicijuota banko sveikatingumo iniciatyva.

Perspektyvos. 2010 - 2011 metų prioritetas, tai didesnis darbuotojų sitraukimas. 2012 -2013 metais išsikeliami tikslai kitam ataskaitiniam laikotarpiui, vienas iš jų tai geresnis lygis pusiausvyra, taip pat daugiau dėmesio skirti darbuotojų sveikatos priežiūrai ir triukšmo daromos žalos darbuotojams mažinimui bei išsaugoti ir pritraukti banko darbuotojus – talentus.

Faktinė situacija. AB „SEB“ ataskaitose nemažas dėmesys skiriamas suinteresuotųjų šalių traukimui. Tam, kad būtų išsiaiškinta su kokiomis problemomis susiduria, kuo yra nevisiškai patenkinti, 2010 metais buvo atliktas daugiau kaip 60 suinteresuotųjų šalių apklausos metaanalizė, kuri parodė, kad bankas suinteresuotųjų šalių nuomone, juda teisinga link ir yra sutelkęs dėmesį esminius klausimus.

Pažanga. 2011 metais atliktas klientų apklausa bei suorganizuoti 25 susitikimai su suinteresuotomis šalimis, banko efektyvesnės veiklos tema. 2012 –2013 metais be minėtų priemonių išskirtas dalyvavimas tarptautiniuose ir nacionaliniuose forumuose su socialiai atsakingo verslo tema.

Faktinė situacija srityje „Aplinkosauga“. Rezultatai rodo, kad bankas prisideda prie socialiai atsakingos veiklos visame pasaulyje. Bankas prisidėjo prie žaliųjų obligacijų išleidimo, finansavo AB "Kauno energija" perėjimą prie biokuro naudojimo. SEB bankas dalyvavo finansuojant vieną iš ambicingiausių projektų Vokietijoje „Global Tech I“, statant 80 vėjų jėgainių, kurios bus pagaminos elektros energija aptarnauti daugiau kaip 445 000 namų ūkių. Taip pat prisidėjo prie Meksikoje vykdomo projekto, keičiant senus šalies autobusus, draugiškesnius aplinkai ir atitinkančius Europos standartus dėl CO₂ emisijos. AB „SEB“ prisidėjo prie projektų Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje, Suomijoje, Švedijoje, Turkijoje, JAV, Jungtinėje Karalystėje, jau minėtoje Vokietijoje bei Meksikoje, tačiau kaip prisidėta gyvendinant projektus, plačiau nenurodoma.

Pažanga. Per 2010 metus bankas gyvendino savo išsikelto tikslą sumažinti CO₂ emisijas 20 proc., tačiau 2011 metų tikslą gyvendinti iki galo nepavyko. Tačiau per 2015 metus bankas minėtų dujų emisijas sumažino 45 proc., elektros energijos sunaudojimą sumažino 2,5 proc.

Perspektyvos. Per 2010 metus vienas iš prioritetų aplinkosaugoje tai siekis mažinti banko paliekam CO₂ dujų emisijas 20 proc., o per 2011 - 25 proc. Siekiant sutaupyti išmetamų dujų kieki, naudoti daugiau „žaliųjų“ transporto priemonių. Taip pat sukurti valdymo modelį, kuris sumažint

atspausdintas popieriaus kiekis. Bankas užsibrėžia iki 2020 metų elektros sunaudojimą sumažinti 20 proc.

Bankas 2010 – 2013 metų laikotarpiu, laikraščio „Verslo žinios“ buvo pripažintas Geidžiamiausių darbdaviu Lietuvoje. 2012 metais žurnalo „The Banker“ buvo pripažintas metų banku.

Apibendrinant AB „SEB“ banko ataskaitas, galima teigti, kad bankas turi aiškią socialinę atsakomybę su vizija ir kuria socialinę atsakomybę su strategija. Bankas išsamiai pateikia esančią situaciją apibūdinti informaciją. Pateikia pokyčius vykčius per ataskaitinį laikotarpį, pateikia tikslų gyvendinimo laipsnį. Ateintiems ataskaitiniams laikotarpiams iškeliami prioritetiniai tikslai. Ataskaitose pateikiamas praktinis veiksmų aprašymas apimantis visas problemas sritis susijusias su aplinkosauga, žmogaus teisėmis ir kova su korupcija. Banko vykdoma socialinė atsakomybė veikia yra globali, tai rodo banko gyvendinami projektai.

3.1.4. AB „Swedbank“ socialinė atsakomybė su 2012-2014 m. ataskaitos struktūros ir turinio analizė

„Hansabank“ grupė Lietuvoje pradėjo veikti 1996 metais, kurią „Hansa lizingo“ bendrovė. 2001 metais, kai „Hansabank“ įsigijo 90,73 % Lietuvos taupomojo banko (LTB) akcijų, LTB buvo reorganizuotas, sujungtas su „Hansabanku“, o naujasis bankas pavadintas „Hansa - LTB“. 2003 metais banko pavadinimas pakeistas „Hansabank“. 2005 metais smulkieji „Hansabank“ grupės akcininkai perleido savo akcijas strateginiam banko investuotojui „Swedbank“, bankas tapo didžiausios Šiaurės ir Baltijos šalyse finansų grupės dalimi. Lietuvoje „Swedbank“ vardas pradėtas naudoti 2008-ųjų rudenį, kuomet „Hansabankas“ kartu su kitais „Hansabank“ grupės bankais Estijoje ir Latvijoje pradėjo pavadinimo keitimo procesą. Bankas „Swedbank“ šaknys glaudžiai Švedijos taupomojo banko tradicijose, susiformavusiose dar 1820 m., svarbiausia buvo glaudus bendradarbiavimas su klientais ir vietos bendruomene. Bankas „Swedbank“ teikia visas bankines paslaugas privatiems asmenims ir monetas savo namų rinkose Švedijoje, Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje.

15pav. „Swedbank“ logotipas
Šaltinis: www.swedbank.lt

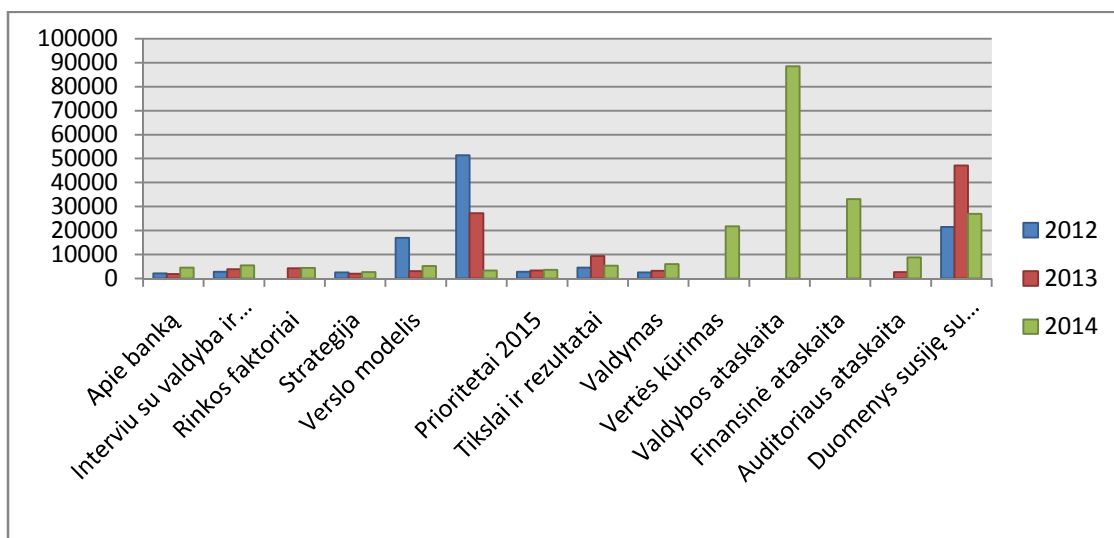
AB „Swedbank“ JTPS nare tapo 2006 metais, o socialinė atsakomybė su ataskaitas teikia nuo 2008 metų. Atliekant tyrimą nagrinėtos 2012 – 2014 metų laikotarpio ataskaitos.

AB „Swedbank“ socialinė atsakomybė su ataskaitas teikia pagal GRI gaires, kadangi nagrinėjamos banko grupės ataskaitos, jos pateikiamos tik anglų kalba. Analizuojamu laikotarpiu AB „Swedbank“ socialinė atsakomybė su ataskaitos struktūroje pastebimi nežymūs pokyčiai (žr. 11 lentelę). 2013 metų

AB „Swedbank“ socialinės atsakomybės 2012 – 2014 m. ataskaitų struktūros analizė

2012	2013	2014
Apie banką	Apie banką	Apie banką
Prezidento pasisakymas	Valdybos pasisakymas	Interviu su valdyba ir vadovu
Svarbiausi vykiai	Vadovo pasisakymas	Rinkos faktoriai
Darnumo strategija	Darnumo strategija	Strategija
Progresas 2012	Progresas 2013	Verslo modelis
Sprendimų priėmimas ir socialinė funkcija	Darnumas mūsų versle	Mūsų suinteresuotosios šalys
Mūsų suinteresuotosios šalys	Mūsų suinteresuotosios šalys	Prioritetai 2015
Prioritetai 2013	Prioritetai 2014	Tikslai ir rezultatai
Apdovanojimai	Materialinė analizė	Vertės kūrimas
Atsakinga veikla	Darnumo rodikliai	Valdybos ataskaita
Valdymas	Valdymas	Finansinė ataskaita
Darnumo rodikliai	GRI indeksai	Atskaitingumas
GRI indeksai	JTPS principai	Auditoriaus ataskaita
JTPS	Reikšminis rizikų analizė	Duomenys susiję su socialine atsakomybe
	Auditoriaus ataskaita	

ataskaitų struktūrą papildė skyriai „Valdybos pasisakymas“, „Materialinė analizė“, „Reikšminis rizikų analizė“, bei viena svarbiausi – „Auditoriaus ataskaita“. Per 2014 metus ataskaitos struktūrą papildė nauji skyriai „Interviu su vadovu ir valdyba“, „Rinkos faktoriai“, „Verslo modelis“, „Tikslai ir rezultatai“, „Vertės kūrimas“, „Valdybos ataskaita“, „Finansinė ataskaita“, „Duomenys susiję su socialine atsakomybe“. 2012 metų banko ataskaitoje išskiriamos trys pagrindinės sritys (žr. 16 pav.), tai „Mūsų suinteresuotosios šalys“ (48 proc.), „Verslo modelis“ (16 proc.), bei „Duomenys susiję su socialine atsakomybe“ (20 proc.) (žr. 5 pried.). Per 2013 metus išskiriamos dvi pagrindinės sritys,

16 pav. AB „Swedbank“ socialinės atsakomybės ataskaitų struktūrinė dalis apimtis pagal spaudos ženklskaičius

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis AB „Swedbank“ 2010-2013 metų socialinės atsakomybės ataskaitomis

kurios buvo prioritetingos ir 2012 metais, tai „Duomenys susiję su socialine atsakomybe“ ir „Mūsų suinteresuotosios šalys“, šios dalys ataskaitose atitinkamai sudarė 43 proc. ir 25 proc. 2014 metų ataskaitoje tendencija pasikeitė, prioritetingomis sritimis tapo dvi visiškai naujos sritys, tai „Valdybos ataskaita“ (40 proc.), „Finansinė ataskaita“ (15 proc.) bei viena senesnė – „Duomenys susiję su socialine atsakomybe“, kuri sudarė 12 proc. visos ataskaitos.

Atlikus banko socialinės atsakomybės ataskaitą, turinio analizę, nustatyta, kad 2012-2013 metų laikotarpiu nurodomi ankstesniais metais išskirti tikslai trijose (finansinė, aplinkos apsaugos ir socialinėje) srityse gyvendinimo laipsnis. 2014 metais, bankas jau nebenurodo tikslų gyvendinimo laipsnio, taip pat formuojami ir gyvendinami naujo tipo tikslai, kurie skirstomi finansinius ir nefinansinius. Nefinansiniams tikslams priskiriami tikslai susiję tik su klientais ir darbuotojais, neminimi aplinkosaugos klausimai.

Faktinė situacija srityje „Aplinkosauga“. Remiantis socialinės atsakomybės ataskaitomis, galima teigti, kad ataskaitose mažas dėmesys skiriamas sritims susijusioms su aplinkosauga. 2012 metų ataskaitoje, vardijamas tikslas mažinti banko paliekamą ekologinį pėdsaką ir CO₂ dujų emisijas, tačiau kokių konkrečių veiksmų imtasi šiam tikslui pasiekti, informacijos nepateikiama. Bankas savo veiklą aplinkosauginiu kriterijumi traukia, renkantis tiekėjus, investuojant ir teikiant kreditus. Siekiant didesnio indelio aplinkos išsaugojime, bankas pasirašė sutartis su „žaliosios energijos“ tiekėjais, siekiant sumažinti kelionių skaičių, dažniau naudojamos video ir skambučio konferencijos.

Pažanga. Vien per 2012 m., mažinant kelionių skaičių buvo sutaupyta beveik 2 mln. Eur. Per 2013 metus išlaikytas pagrindinis aplinkosauginis tikslas – mažinti ekologinį pėdsaką, tačiau 2014 metais, ši sritis praktiškai neaptarta.

Perspektyvos. Kaip vienas iš pagrindinių tikslų aplinkosaugos srityje tai banko sipareigojimas per savo vykdomas operacijas, kaip manoma labiau sumažinti ribotą žemės išteklių suvartojimą ir aplinkai išmesti kuo mažiau šiltnamio efektą sukeliančių dujų. Bankas sipareigoja iki 2015 m. pabaigos sumažinti CO₂ emisijas 30 proc., o iki 2018 m., emisijas sumažinti iki 40 proc., kai baziniais metais laikomi 2010 m.

Faktinė situacija srityje „Žmogaus ir darbuotojų teisės“. 2012 metų ataskaitoje daug dėmesio skirta darbuotojams. Kadangi bankas siekia turėti geriausius vadybininkus, jiems buvo organizuojami privalomi mokymai. 2012 metais bankas gavo apdovanojimą už geriausią lygį balansu. 2012 metais be jau atliekamą apklausą, banke atlikta nauja darbuotojų apklausa „Open Up“, kuri parodė, kad banke dirba motyvuoti ir mėgstantys savo darbą darbuotojai. Siekiant, kad darbuotojai būtų motyvuoti, bankas iniciavo panaikinti atlyginimų skirtumus tarp vidutinių atlyginimų tarp vyrų ir moterų. 2013 metais bankas atliko rizikos analizę susijusią su banko daroma taksu žmogaus teisiams skirtingose

rinkose ir skirtinguose veiklos procesuose. Ši analizė leido sukurti naują banko politiką, siekiant užkirsti kelią žmogaus teisių pažeidimams. Bankas taip pat surengė suinteresuotųjų grupių susitikimus su žmogaus teisių organizacijomis, kad būtų išvengta žmogaus teisių pažeidimų.

Pažanga. Remiantis 2012 metų ataskaitos duomenimis, bankui visiškai nepavyko gyvendinti tikslo susijusio su darbuotojų mokymais, siekiant informaciją pateikti penkiomis kalbomis. Per 2013 metus nepateikta ataskaita apie paskolų gavėjų ir banko dialogą žmogaus teisių, kovos su korupcija ir aplinkosaugos tema. Per 2013 metus veikla šioje srityje išliko panaši, tačiau siekiant didesnio darbuotojų supratimo apie tai, kaip bankas dirba su socialiniais atsakomybės aspektais, nuspręsta suorganizuoti privalomus internetinius su žmogaus teisių, aplinkos apsauga ir kovos su korupcija mokymus.

Perspektyvos. Užsibrėžta, kad klausimas su ataskaitų paskolų gavėjų ir banko dialogą žmogaus teisių, kovos su korupcija ir aplinkosaugos tema bus išspręstas per 2014-2015 laikotarpį. Per 2013 metus banko tikslas, buvo sukurti kuo palankesnis darbo aplinkos tiek fiziniu, tiek psichologiniu aspektu. Per 2014m. bankas siekė didinti darbuotojų sitraukimą, kad darbuotojai bankui rekomenduotų kaip gerą darbdavį.

Faktinė situacija „Kova su korupcija“. 2013 metais bankas priėmė antikorupcinę politiką, kuri formina banko sipareigojimus, vaidmenį ir praktiką tiek monistiniuose, tiek ir su klientais ir partneriais. Ši politika užtikrina, kad korupcija banko veikloje yra valdoma kaip ir kitos verslo rizikos.

Faktinė situacija. Per 2012 metus bankas gavo socialiai atsakingo verslo apdovanojimą Lietuvoje ir Estijoje, bankas taip pat buvo vertintas kaip geriausi socialiai atsakingos veiklos pavyzdžiai rodanti monistiniuose Latvijoje ir Estijoje. Latvijoje AB „Swedbank“ pripažintas kaip geriausi darbdavio reputaciją turintis bankas, o Švedijoje, audito kompanijos PricewaterhouseCooper, paskelbtas kaip geriausi valdymo ataskaitas teikiantis monistinis.

Perspektyvos. Nuo 2013 metų, ataskaitoje nebeteikiami duomenys apie banko pasiekimus, tai reglamentuoja naujosios GRI G4.1 gairės.

Apibendrinant AB „Swedbank“ socialiniais atsakomybės ataskaitas, galima teigti, kad nors bankas kuria socialiniais atsakomybės strategiją, tikslas išsilydimas ateinančiam ataskaitiniam laikotarpiui ir jo gyvendinimo laipsnis, pastebimas tik 2012 – 2013 metų ataskaitose. Pateikiama išsami statistinė informacija apie per ataskaitinį laikotarpį vykusius pokyčius. Praktiniai veiksmai aprašymas ir banko vykdoma politika, siekiant socialiniais atsakomybės visose JTPS probleminėse srityse išlaikoma, tačiau pastebima, kad ataskaitose daugiau dėmesio skiriama aplinkosauginiams, ekonominiams ir socialiniams aspektams. Daroma prielaida, kad tam tokios turi, tai, kad monistinės ataskaitos rengia remiantis GRI gairėmis.

Išanalizavus visų bankų ataskaitų struktūrą ir turinį, pateikia 12 lentelę, kurioje apibendrinami geriausiai socialinės atsakomybės ataskaitų kokybę nusakantys kriterijai, tai banko socialinės atsakomybės esama situacija, per ataskaitinį laikotarpį padaryta pažanga ir būsima siūlytina ataskaitiniam laikotarpiui išsikelti tikslai/prioritetinės sritys.

12 lentelė

Banko socialinio atsakingumo vertinimo kriterijai

Kriterijai	AB „Šiaulių bankas“	UAB „Medicinos bankas“	AB „SEB“	AB „Swedbank“
Faktinė situacija	+	+	+	+
Pažanga	-	-	+	+
Prioritetai	-	-	+	+

Rezultatai rodo, kad lietuviško kapitalo bankų ataskaitose atskleidžiama tik esama situacija, banko socialinės veiklos pokyčiai per ataskaitinį laikotarpį nepateikiami, padaroma pažanga, galima nustatyti tik nagrinėjant ataskaitas metai iš metų, lyginant rezultatus. Be to lietuviško kapitalo bankai vykdydami socialiai atsakingą veiklą, neišsikelia tikslų ar prioritetinių sričių ateityje, todėl daroma prielaida, kad šie bankai nekuria socialinės atsakomybės strategijos.

3.2. Bankų ataskaitų lyginamoji analizė pagal formą ir pateikimą

Atlikus tyrimą, nustatyta, kad visų nagrinėjamių bankų ataskaitos yra pateikiamos kaip atskiros, o ne finansiniai ar veiklos ataskaitų dalys (žr. 13 lentelę). Visos bankų ataskaitos yra pateikiamos PDF formatu, elektroniniais duomenų teikimo priemonėmis (el. svetainės, JTPS el. svetainėje). Abu pateikimo būdai yra tausojančios gamtinius išteklius ir mažinančios finansinius kaštus, tokie ataskaitų teikimo būdai didina informacijos pasiekiamumą suinteresuotosioms šalims. Ataskaitų teikimas PDF formatu suteikia galimybę prisijungti prie tokių ataskaitų bet kada ir bet kur, kadangi tokias ataskaitas galima išsaugoti duomenų laikmenose, tačiau HTML formato ataskaitos nors ir ne taip lengvai prieinamos, gali būti kur kas interaktyvesnės ir pateikiamos video medžiagos, interaktyvi nuoroda ir pan., mažina popieriaus naudą. AB „Swedbank“ socialinės atsakomybės ataskaitas galima rasti HTML formatu banko internetiniame puslapyje, tačiau tai yra pateikiama ne kaip ataskaita, o kaip skiltis „Tvari veikla“.

Tyrimo nagrinėjami bankai, vartoja skirtingus terminus savo metiniams SA ataskaitoms, pavyzdžiui, AB „Šiaulių bankas“ naudoja terminą *socialinės atsakomybės ataskaita*, kaip ir daugelis Lietuvos kompani (63,2%) (Jusius ir kt., 2014), o pasaulyje toks terminas naudojamas apie 25% (KPMG, 2013), 28% (PwC, 2010) socialiai atsakingo pasaulio kompani. UAB „Medicinos bankas“ renkasi terminą

„Socialinis pažangos ataskaita“, juo norima pabrėžti progresą pasiektą per ataskaitinį laikotarpį, tad tai labiau primena JTPS naudojama SA ataskaitų pavadinimą – COP (angl. Communication on progress). Užsienio kapitalo bankai vartoja labiausiai pasaulyje paplitusią SA ataskaitų terminą, tai *darnumo ataskaita* (angl. *Sustainability report*), tokie apibrėžimai naudojami nuo 36% (PwC, 2010) iki 43% (KPMG, 2013) socialiai atsakingo pasaulio monių.

Audito kompanijos Price Water House Coopers (2010) atlikto tyrimo duomenimis net 69% SA ataskaitas teikiančių pasaulio monių metinei ataskaitai buvo kuriamos specialios temos, šie kiai ar pozicionuojantys pareiškimai, kuriuose socialinis atsakomybės sritis siekiama koncentruoti didžiausiu dėmesiu metinė ataskaita. Atlikto nagrinėjamo bankų 2010 – 2014 metų ataskaitų analizė, panašius pozicionuojantys pareiškimai nustatyta tik užsienio kapitalo bankų ataskaitose (t.y. AB „SEB“, AB „Swedbank“). AB „SEB“ bankas 2010 metais pasirinko šiek – orientuota visuomenė ir ryši palaikymą su j (angl. *The relationship bank – our role, responsibility and contribution to society*).

13 lentelė

SA ataskaitų vertinimas pagal formą ir pateikimą

	Kategorija				
	Forma			Pateikimas	
	Dokumento pavadinimas/ šaltinis	Atskira SA ataskaita	Integruota ataskaita	PDF formatas	HTML formatas
AB „Šiauli bankas“	Socialinis atsakomybės ataskaita/ -	+	-	+	-
UAB „Medicinos bankas“	Socialinis pažangos ataskaita/ -	+	-	+	-
AB „SEB“ bankas	Socialinis pažangos ataskaita/ +	+	-	+	-
AB „Swedbank“	Darnumo ataskaita/+	+ (nuo 2012)	- (iki 2012)	+	+
Lietuvos monės	Socialinis atsakomybės ataskaita – 63,2%, Pažangos ataskaita – 31,6%, Metinė ataskaita – 5,2%	94,7%	31,6%	100%	26,3%
„KPMG“ tyrimas	Darnumo ataskaita – 43% SA ataskaita – 25%	79% „Global Fortune 250“	27% „Global Fortune 250“	77% Global Fortune 250“	-

Šaltinis: Analizuojami bankų socialinis atsakomybės ataskaitos (2010-2014), KPMG ataskaita (2013), Jusius ir kt. (2014) *Lietuvos monių socialinis atsakomybės ataskaitų taikymas verslo praktikoje*.

2011-2013 metų laikotarpiu pradėtas naudoti naujas klausiamosios formos pareiškimas (angl. *Sustainable perspectives. How we take responsibility for the economy, people and the environment?*), kuris orientuotas ekonomikai, visuomenėi ir aplinkai (angl. 3P: profit, people, planet).

Tuo tarpu AB „Swedbank“ visuose nagrinėjamuose laikotarpiuose naudojo vieną pozicionuojantį pareiškimą, (angl. *Beyond financial growth*), kuris orientuotas visuomenės, aplinkos gerovės augimui nesusijus su finansine nauda.

Lietuviško kapitalo bankų ataskaitose pareiškimui nenustatyta, tam tokos gali turėti, kad minėti bankai neturi prioritetingų sričių, tikslų, kuriuos norėtų orientuotis, vykdydami socialiai atsakingą veiklą.

3.3. Bank ataskaitų lyginamoji analizė pagal vizualizaciją

Tinkamai parinkti grafiniai, vaizdiniai elementai gali būti kur kas informatyvesni nei didelis apimties tekstas, be to vaizdiniai elementai padeda išlaikyti skaitytojo dėmesį (Ramo, 2011). Atlikus nagrinėjimą bankų SA ataskaitų analizę, nustatyta, kad lietuviško kapitalo bankuose pateiktą vizualizaciją priemonių: paveikslų, lentelių, nuotraukų, schemų ir t.t., yra 8 kartus mažiau nei užsienio kapitalo bankų ataskaitose (žr. 14 lentelę).

14 lentelė

SA ataskaitų vertinimas pagal vizualizaciją

	Kategorija					
	Ataskaitų vizualizacija					
	Vaizdai			Žemėlapiai	Paveikslai	Integruoti vaizdo rašai
	Žmonės/ personazai	Produktai/ paslaugos	Aplinka			
AB „Šiaulių bankas“ vidurkis	1,25	0	6,75	0	0	0
AB „Medicinos bankas“ vidurkis	1,75	2,25	1,5	0	2	0
AB „SEB“ bankas	20,5	0,5	3,5	1,75	25,25	0
AB „Swedbank“	16,7	0	2	3,33	50	0
Lietuvos moni vidurkis	7	2	5	0,3	4	0,5
PwC tyrimas	Vidurkis 49			-	Vidurkis 19	-

Šaltinis: Analizuojamų bankų socialinės atsakomybės ataskaitos (2010-2014 m.), PwC ataskaita (2010), Jusius ir kt. (2014) *Lietuvos moni socialinės atsakomybės ataskaitų taikymas verslo praktikoje*.

Vienoje lietuviško kapitalo bankų ataskaitoje vidutiniškai naudojama apie 7 vaizdus ir 1 grafinis paveikslas, kai tuo tarpu užsienio kapitalo bankų ataskaitose vidutiniškai randami 24 vaizdai ir 38 grafiniai paveikslai. Išanalizavus tarptautinį tyrimų duomenimis, vienoje ataskaitoje naudojami vidutiniškai 49 vaizdai ir 19 grafikų, schemų, o Lietuvoje statistinis vidurkis – 14 vaizdai ir 4 grafiniai paveikslai, tai yra keturis kartus mažiau palyginus su statistiniais pasaulio moni vidurkiais. Užsienio kapitalo bankai didžiausią dėmesį savo ataskaitose, pateikiant vaizdus, suteikia nuotraukoms su žmonėmis, jos sudaro daugiau kaip 83% visų pateiktam vaizdų, o lietuviško kapitalo – vaizdams su aplinka, tokie vaizdai sudaro 61% visų pateiktam vaizdų su gamta. Tačiau dažniausiai užsienio kapitalo bankų ataskaitose naudojamos įvairios schemos, diagramos ir lentelės, struktūruotai pateikiant jos informaciją, pokyčius ir pan.

3.4. Bank ataskaitų lyginamoji analizė pagal standartus ir auditą

Analizuojant bank ataskaitas, nerasta jokios informacijos apie sidiegtus ir bank veikloje naudojamus tarptautinius standartus. Lietuvos monių socialinės atsakomybės ataskaitų taikymo praktikoje tyrimo (2014) duomenimis, daugiau kaip 42% Lietuvos socialiai atsakingų monių, nepateikė jokios informacijos apie diegtus standartus, nors tai vienas iš būdų, leidžiančių suinteresuotosioms šalims vertinti, kad monės tikrai vykdo socialiai atsakingą veiklą, nes tokių standartų diegimas reikalauja monės veiklos audito. Šiuo atveju, nagrinėjami bankai nepateikė informacijos apie standartų diegimą, kadangi nė vienas bankas nra sidiegs nė vieno iš paminėtų standartų. Informacijos apie galimai diegtus standartus nerasta ir bankų internetinėse svetainėse bei Lietuvos standartizacijos departamento pateikiamoje informacijoje.

Nagrinėjant ataskaitas pagal, tai kokiais kriterijais remiantis yra paruošiamos minėti bankų SA ataskaitos, nustatyta, kad tik užsienio kapitalo bankai, t.y. AB „SEB“ ir AB „Swedbank“ naudoja tarptautines Pasaulinės atskaitingumo iniciatyvos (angl. GRI) gaires. Šios gairės yra plačiai paplitusios tarp pasaulio monių, kurias naudoja apie 78% pasaulio socialiai atsakingų monių ir net daugiau kaip 90% socialiai atsakingų monių šias gaires naudoja Švedijoje, iš kurios ir kilę šie du minėti užsienio kapitalo bankai (KPMG, 2013). GRI gairių naudojimas tarp Lietuvos socialiai atsakingų monių nėra populiarus. 2013 metais atlikto Lietuvos SA ataskaitų tyrimo, nustatyta, kad minėtas gaires naudoja tik apie 16% monių, kurios dažniausiai yra ne Lietuvos, o tarptautinių monių grupės Lietuvoje.

Atlikus ataskaitų tyrimą susijusį su ataskaitų auditavimu, nustatyta, kad nei vienas lietuviško kapitalo bankas nesiėmė jokio išorinio ataskaitų vertinimo, kad užtikrintų ataskaitose pateikiamos informacijos patikimumą. Užsienio kapitalo bankai iki 2013 metų nesiėmė veiksmų, kad būtų atliktas išorinis auditorių ataskaitų vertinimas, tik 2013 metais abu bankai tokį vertinimą traukė ir pateikė ataskaitų paskutinėje dalyje. Tokios ataskaitos vertintos specialistų tampa kur kas patikimesnėmis.

Atlikus nagrinėjamų bankų SA ataskaitų analizę, nustatyta, kad iškelta hipotezė – egzistuoja ženklūs skirtumai tarp lietuviško ir užsienio kapitalo bankų socialinės atskaitomybės informacijos pateikimo – pasitvirtino. Rezultatai rodo, kad lietuviško kapitalo ataskaitos atskleidžiama tik esama situacija, banko socialinės veiklos pokyčiai per ataskaitinį laikotarpį nepateikiami. Be to lietuviško kapitalo bankai vykdydami socialiai atsakingą veiklą, neišsikelia tikslų ar prioritetinių sričių ateityje. Taip pat ženkliai skiriasi ataskaitų vizualinis pateikimas, vienas svarbiausių skirtumų, tai, kad užsienio kapitalo bankai siekdami užtikrinti ataskaitose pateikiamos informacijos teisingumą, vykdo išorinį ataskaitų auditą.

IŠVADOS

1. Bėgant laikui SA vis transformavosi ir nuo paprasčiausios labdaros tapo priemone formuoti pilietinį visuomenę. Nors iki pat šių dienų pasaulyje egzistuoja daugybė SA sėkmingų pavyzdžių ir nėra priimto vieningo, tačiau visų pavyzdžių esmė lieka panaši. Dažniausiai SA pavyzdžiuose pastebimi penkios pagrindinės sritys, susijusios su suinteresuotųjų šalių traukimu, aplinkosauga, savanoriškumu, ekonominiu ir socialiniu aspektu, tačiau skirtinguose šiuose aspektuose deriniai SA pavyzdžiuose skiriasi priklausomai nuo šalies prioritetų.
2. Vis labiau aktualu yra užtikrinti, jog šalia finansinio tikslų monetas pradėtų daugiau rėpinti natūralia aplinka ir visuomene. Tačiau vis dar atsiranda SA skeptikai, kurie nepripažįsta socialinės atsakomybės idėjų. Paviršutiniškai žvelgiantiems socialinė atsakomybė, investicijos į atrodą bereikalingu pinigų švaistymu, nes visuomenės požiūriu sigyti prekės ar paslaugos, ne taktuoja tai, kad monetas yra socialiai atsakinga. Tačiau pasaulinė praktika rodo, kad investavimas SA ne tik atsiperka, bet ir atneša pelną. Tiesa, tapti socialiai atsakinga mone kur kas paprasčiau didžiosioms, o ne smulkiausi ir vidutinio verslo monetais, kadangi patirtos išlaidos traukiant SA monetas veiklą mažoms monetais dažnai gali viršyti gaunamą naudą.
3. Egzistuoja standartai, gairės, rekomendacijos ir iniciatyvos, padedančios bendrovėms tinkamai atskleisti socialinę atsakomybės veiklas, todėl pačioms bendrovėms nėra tikslinga kurti naujas priemones ir metodikas. Vieni labiausiai paplitusių metodų Jungtiniame Tautų Pasaulinio susitarimo (toliau JTSPS) 10 principų, Pasaulinio atskaitingumo iniciatyva (toliau – GRI), taip pat standartai, kurie yra detalesni nei kodeksai ar principai ir jie tiksliai apibrėžia technines ir vadybines praktikas. Šiems standartams yra priskiriami Aplinkos apsaugos vadybos standartas ISO 14001, Aplinkos vadybos ir audito sistema EMAS, socialinės atskaitomybės standartas SA8000, darbuotojų saugos ir sveikatos standartas OHSAS 18000, Atskaitomybės standartas AA 1000 standartas.
4. Nors valstybės vykdoma politika tampa aktyvesnė SA atžvilgiu, šios politikos rezultatai ir nėra vertinami teigiamai, kadangi nesulaukiama planuoto rezultato, socialinė atsakomybė skatinančios priemonės neretai kuriamos ir gyvendinamos atskirai viena nuo kitos, jos fragmentiškos, trūksta institucijų tarpusavio bendradarbiavimo ir veiksmų koordinavimo, nepakankami institucijų gebėjimai, nėra atsakingų už monetas socialinę atsakomybę administracijos padaliniai, jie diegiami ir koordinuojami. Mažąją JTSPS narių skaičių, dėl to nevykdytąsipareigojimą tik patvirtina faktas, kad monetas dažnu atveju tikisi greito rezultato, o jo nesulaukusios, nebemato prasmės toliau investuoti savo laiką ir išteklius SA. Tačiau, kad ir kokia pesimistiška yra faktinė situacija, tikėtina, kad socialiai atsakingi monetas skaičių išaugs, kadangi daugelis SA skatinančių priemonių yra traukiamos ne tik vyriausybės veiklos programomis, bet ir tolimesnės šalies vystymosi strategijomis.

5. Rezultatai rodo, kad lietuviško kapitalo bankų ataskaitose atskleidžiama tik esama situacija, banko socialinės veiklos pokyčiai per ataskaitinį laikotarpį nepateikiami, padaroma pažanga, galima nustatyti tik nagrinėjant ataskaitas metai iš metų, lyginant rezultatus. Be to lietuviško kapitalo bankai vykdydami socialiai atsakingą veiklą, neišsikelia tikslų ar prioritetinių sričių idėjų. Nustatyta, kad lietuviško kapitalo bankų pateikiamose ataskaitose informacija yra pasikartojanti, dažnai keičiasi tik skaitinys reikšmės. Lietuviško kapitalo bankų ataskaitos neturi konkrečių krypties, kuri būtų nukreipta metinė ataskaita. Išanalizavus nefinansines bankų ataskaitas, panašūs pozicionuojantys pareiškimai pastebimi tik užsienio kapitalo bankų ataskaitose. Nė vienas bankas nėra sidiegęs nė vieno iš minėtų standartų, informacijos apie galimai diegtus standartus nerasta ir bankų internetinėse svetainėse bei Lietuvos standartizacijos departamento pateikiamoje informacijoje.

Nagrinėjant ataskaitas pagal, tai kokiais kriterijais remiantis yra paruošiamos minėti bankų SA ataskaitos, nustatyta, kad užsienio kapitalo bankai, t.y. AB „SEB“ ir AB „Swedbank“ naudoja tarptautines GRI gaires. Šios gairės yra plačiai paplitusios tarp pasauliomonių, jas naudoja apie 78% pasaulio socialiai atsakingųmonių ir net daugiau kaip 90% socialiai atsakingųmonių šias gaires naudoja Švedijoje, abu užsienio kapitalo bankai yra švediško kapitalo bankai, todėl daroma prielaida, kad būtų dėl šios priežasties jie naudoja GRI gaires pateikdamos socialinės atsakomybės ataskaitas.

Nustatyta, kad nei vienas lietuviško kapitalo bankas nebuvo atlikęs jokio išorinio ataskaitų vertinimo tam, kad užtikrintų ataskaitose pateikiamos informacijos patikimumą. Tačiau abu užsienio kapitalo bankai nuo 2013 m. tokį vertinimą pateikė ataskaitose, tokios ataskaitos vertintos specialistų tampa kur kas patikimesnės suinteresuotiesiems.

REKOMENDACIJOS

1. Vykdyti mokymus, seminarus, viešinant gerosios praktikos pavyzdžius.
2. Universitetams ruošti SA vadybos specialistus, kurie mums suteikt reikiamos informacijos, nustatyt esam situacij ir problemines sritis, pateikt galimus problem sprendimo būdus, kurt ir gyvendint socialin s atsakomyb s strategij , tam, kad būtų mažinamas neveikli , save socialiai atsakingomis laikant , moni skaičius.
3. LR Vyriausybei laikytis strategini plan , ne tik teoriškai vykdyti SA skatinimo programas, kadangi daugeliu atvej planai ir programos, nepasiek planuoto rezultato. Daugiau bendrauti ir bendradarbiauti su verslo atstovais, išklausant jų pasiūlymus ir galimus problem sprendimo būdus.

LITERATŪROS RAŠAS

1. Ablauskaitė J., *Pasaulinis susitarimas dėl socialinės atsakomybės Lietuvos žiniasklaidos kol kas nepaliet* (2011 m. vasario 14d.) [interaktyvus] [žiūrėta 2014-01-25] Prieiga per internet : < <http://www.zurnalistika-kitaip.lt/zurnalistikos-link/pasaulinis-susitarimas-del-socialines-atsakomybes-lietuvos-ziniasklaidos-kol-kas-nepaliete>>.
2. AccountAbility, (2014) [interaktyvus] [žiūrėta 2014-05-12] Prieiga per internet : <: <http://www.accountability.org/standards/>>.
3. Akranavičiūtė D., Adomaitytė – Subašienė I.,(2014). *moni ir organizacijų socialinės atsakomybės strategija Europos Sąjungoje*. [Interaktyvus] [žiūrėta 2015-01-04] Prieiga per internet : < http://www.kvalitetas.lt/binary/uploads/SA_ES.pdf >.
4. Aplinkosaugos veiklos indeksas. [interaktyvus] [žiūrėta 2015-05-19] Prieiga per internet : <: <http://epi.yale.edu/epi/country-profile/lithuania>>.
5. Austin J., Reficco E., (2009). *Corporate Social Entrepreneurship*. Harvard Business School. .) [interaktyvus] [žiūrėta 2015-04-27] Prieiga per internet : < <http://www.hadjarian.com/estategic/tarjomeh/saghaeian2.pdf> >.
6. Assongu, J. J. (2007). *The history of corporate social responsibility* // Journal of business and Public Policy. 1(2), 1-18.
7. Bagdonienė D., Galbuogienė A., Paulavičienė E. (2009) *Darnios organizacijos koncepcijos formavimas visuotinės kokybės vadybos pagrindu*. Ekonomika ir vadyba, (14); 1044-1053.
8. Bernatonytė D., Vilks R., Keizerienė E.(2009).*Ekonomikos krizės poveikio Lietuvos smulkios ir vidutinės moni socialinei atsakomybei kryptys*. Ekonomika ir vadyba, (14), 229-236.
9. Blowfield M., Murray A., (2014). *Corporate Responsibility*. Third Editon. Oxford university press, United Kingdom.
10. Carroll A.B., (1999). Corporate social responsibility: evolution of a definitional construct. Business and Society (3), 268-295.
11. Chaarlas L.J. (2012). Utilitarianism in CSR Reporting: The Maximum Good for Stakeholders. Journal of Economic Development, Management, IT, Finance and Marketing 4(1); 38-48.
12. Colle S., Hendriques A., Sarasvathy S., (2014). *The Paradox of Corporate Social Responsibility Standarts*. J Bus Ethics, (125), 177-191.
13. esnyienė R., Neverkevičiūtė M., (2009). *moni socialinės atsakomybės ir jos iniciatyvų diegimo kliūtys smulkios ir vidutinės verslo monės*. monės ekonomika ir vadyba. 261-270.
14. Dagilienė L., Gokienė R., (2011). *Valuation of corporate social responsibility reports*. Ekonomika ir vadyba. 16, 21-27.
15. Dahlsrud A., (2007). *How corporate social responsibility is defined: an analysis of 37 definitions* // Corporate Social Responsibility and Environmental Management, JK: John Wiley & Sons, Ltd. and ERP Environment, (15), 1-13.
16. Davis K., (1960). *Can business afford to ignore social responsibilities*. California management Review, (2), 70-76.
17. Di petris L., (2013), [interaktyvus] [žiūrėta 2014-05-12] Prieiga per internet : <: <http://vz.lt/opinion/2013/10/25/investuoti-i-socialine-atsakomybe-apsimoka#ixzz34PaMLsMO>>.
18. Europos Komisija (2014) [interaktyvus] [žiūrėta 2014-05-12] Prieiga per internet : <: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0681:FIN:EN:PDF> >.

19. Europos Komisija. [Interaktyvus] [žiūrėta 2014-01-24] Prieiga per internet : <<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=331&langId=lt> >
20. Europos Komisija. „Research and Innovation Performance in EU Member States and Associated Countries: Innovation Union progress at country level“. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2013. [Interaktyvus] [žiūrėta 2014-04-04] Prieiga per internet : <http://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/state-of-the-union/2012/innovation_union_progress_at_country_level_2013.pdf>.
21. Friedman M., (1970). *The social responsibility of business is to increase its profits*. New York Times magazine.
22. Goldberg, S. R., Gist, A. K., Lindquist, S. C., (2011). *Auditors Guide to Corporate Social Responsibility // The Journal of Corporate Accounting & Finance*, 4 (22), 51-54.
23. Gruževskis B., Vasiljevičienė N., Moskvina J., Kleinaitė I., (2006) *moni socialin atsakomybė*. Darbo ir socialinių tyrimų institutas; Socialinių apsaugos ir darbo ministerija; LR trišalė taryba.
24. Global Compact Network. [Interaktyvus] [žiūrėta 2014-01-24] Prieiga per internet : <http://www.unglobalcompact.org/NetworksAroundTheWorld/local_network_sheet/LT.html >
25. Global Reporting Initiative. [Interaktyvus] [žiūrėta 2014-11-17] Prieiga per internet : <<https://www.globalreporting.org/information/about-gri/what-is-GRI/Pages/default.aspx> >.
26. Hopkins M., (2007). *Corporate Social Responsibility and International Development. Is Business the solution?* Earthscan, United Kingdom.
27. *Innovation statistics*. Eurostato duomenys, [Interaktyvus] [žiūrėta 2014-04-04] Prieiga per internet : < http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statisticsexplained/index.php/Innovation_statistics >.
28. International Organization for Standardization (2014) [interaktyvus] [žiūrėta 2014-05-20] Prieiga per internet : < <http://www.iso.org/iso/home/standards/iso26000.htm> >.
29. Intelektuali resursų sistemos. [interaktyvus] [žiūrėta 2014-01-24] Prieiga per internet : <<http://www.irs.lt/>>.
30. ISO, (2014) [interaktyvus] [žiūrėta 2014-05-12] Prieiga per internet : < <http://www.iso.org/iso/home/standards.htm> >.
31. Jungtinių Tautų konvencija prieš korupciją. [interaktyvus] [žiūrėta 2014-01-24] Prieiga per internet : <http://www3.irs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=289015&p_query=&p_tr2=1?p_id=289015&p_query=&p_tr2>.
32. Jurkaitis M., Mažeika D., Semaškaitė K. (2011). *Socialiai atsakingas verslas Lietuvoje*. [interaktyvus] [žiūrėta 2014-04-06] Prieiga per internet : < <http://analize.lt/praktine-analize/socialiai-atsakingas-verslas-lietuvoje.html> >.
33. Jusius V., (2009) *moni socialin atsakomybė ir organizacijų tapatumas šiuolaikinės ekonominės krizės kontekste*. *Ekonomika ir vadyba*, 14, 264-271.
34. Jusius V., (2007). *Verslo socialin atsakomybės teorijos raida*. *Ekonomika*, 44, 35-44.
35. Jušius V., Pukelienė V., Šneiderienė A., (2009) *moni socialin atsakomybės tarptautinių kompanijų veikloje*. *Taikomoji ekonomika: sisteminiai tyrimai*. 3(1), 175-192.
36. Jusius V., Griauslytė J., (2014). *Lietuvos moni socialin atsakomybės ataskaitų taikymas verslo praktikoje*. *Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai*, 69, 55-70.
37. Konferencin medžiaga. (2010) [interaktyvus] [žiūrėta 2014-05-12] Prieiga per internet : < http://www.isokonferencija.lt/22socialine_atsakomybe_ISO26000SA8000.pdf >.
38. Korsakienė R., Marcinkevičius S., (2013). *Filantropinių moni atsakomybės ir veiklos rezultatai: gamybos moni atvejais*. *Verslas: teorija ir praktika*, 14(2), 131-139.

39. KPMG ataskaita. (2013) *The KPMG Survey of Corporate Responsibility Reporting 2013*. 2014 [interaktyvus] [žiūrėta 2014-12-12] Prieiga per internet : <<http://www.kpmg.com/Global/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/corporate-responsibility/Documents/corporate-responsibility-reporting-survey-2013.pdf>>.
40. Laurinavičius A., Reklaitis J., (2011) *Darna verslo socialinė atsakomybė*. Vilnius, 7-225.
41. LAVA. Lietuvos atsakingo verslo asociacija. [interaktyvus] [žiūrėta 2014-12-12] Prieiga per internet : <<http://asociacijalava.lt/istorija.html>>.
42. Leonavičius J. (1993). *Sociologijos žodynas*. Vilnius: Academia.
43. Lynch, N.C., Lynch M.F., Casten D.B., (2014) *The Expanding Use of Sustainability Reporting. Standards Setting and Assurance Opportunities for CPAs*. The CPA Journal March 2014.
44. LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija, 2014 [interaktyvus] [žiūrėta 2014-05-12] Prieiga per internet : <<http://www.socmin.lt/lt/darbo-rinka-uzimtumas/imoniu-socialine-atsakomybe-isa/apie-imoniu-socialine-atsakomybe.html>>.
45. LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. *Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2012 m. veiklos ataskaita*. [interaktyvus] [žiūrėta 2015-01-18] Prieiga per internet : <<http://www.socmin.lt/lt/ataskaitos.html>>.
46. LR Vyriausybė. *moni socialinė atsakomybė 2009-2013 metais skatinamasis priemonės*. [interaktyvus] [žiūrėta 2014-11-23] Prieiga per internet : <http://www.lrv.lt/Posed_medz/2010/100112/16.pdf>.
47. LR Vyriausybė. *Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“*, [interaktyvus] [žiūrėta 2014-05-12] Prieiga per internet : <<http://www.lrv.lt/bylos/veikla/2030.pdf>>.
48. LR Vyriausybė. *Nutarimas „Dėl Vyriausybės 2012 – 2016 metų programos gyvendinimo prioritetinių priemonių patvirtinimo“* [interaktyvus] [žiūrėta 2014-05-12] Prieiga per internet : <http://www.lrv.lt/Posed_medz/2013/130313/16.pdf>.
49. Luobikienė I., (2010) *Socialiniai tyrimų metodika*. Technologija. Kaunas.
50. Marinskis A., Seilitis J., (2012) *Socialinė atsakomybė viešajame sektoriuje ir versle: lyginamoji analizė*. Viešojo sektoriaus ir verslo raidos perspektyvos, 70-79.
51. Marinskis A., Seilitis J., (2012) *Viešojo sektoriaus vaidmuo plėtojant socialinę atsakomybę: Lietuvos atvejis*. Public Administration, 4 (36), 35-45.
52. Matkevičienė R., (2013). *Socialinės atsakomybės komunikacija Lietuvos organizacijų internetinėse svetainėse*. Informacijos mokslai. 64, 7- 18.
53. Medicinos banko ataskaitos. “Socialinės atsakomybės pažangos ataskaita 2010, 2011, 2012, 2013” [interaktyvus] [žiūrėta 2015-02-15] Prieiga per internet : <<http://www.medbank.lt/apie-banka/socialine-atsakomybe/>>.
54. Metodinių priemonių SA atskaitomybei gerinti. (2012) *moni socialinės atsakomybės gairės vertybinių popierių biržoje listinguojamoms monėms*.
55. Mikšys A., (2010). *Socialinė atsakomybė. Standartai ISO 26000, SA 8000*. Bureau Veritas Lit.
56. Mokymų medžiaga, (2009) [Interaktyvus] [žiūrėta 2014-04-04] Prieiga per internet : <<http://www.verslilietuva.lt/files/files/PDF/emas%20mokymu%20santrauka.pdf>>.
57. Mrazauskaitė, L., (2013) *Verslas grynins socialinė atsakomybė*. [Interaktyvus] [žiūrėta 2014-01-24] Prieiga per internet : <<http://lzinios.lt/lzinios/Ekonomika/verslas-grynins-socialine-atsakomybe/162762>>.
58. Pasaulio ekonomikos forumas. *The Global Competitiveness Report 2014–2015*. [Interaktyvus] [žiūrėta 2015-01-04] Prieiga per internet : <<http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2014-2015/economies/#economy=LTU>>.

59. Pitelis C.N., Boulouta I., (2014) *Who Needs CSR? The Impact of Corporate Social Responsibility on National Competitiveness*. J Bus Ethics. (119), 349-364.
60. Porter M. E., Kramer M. R., (2006) *Strategy and society: the link between competitive advantage and corporate social responsibility*. Harvard Business Review, 78-93.
61. PwC ataskaita (2010) *CSR trends 2010*. [Interaktyvus] [žiūrėta 2015-03-29] Prieiga per internetą : <<https://www.pwc.com/ca/en/sustainability/publications/csr-trends-2010-09.pdf>>.
62. Ramo H., (2011) *Visualizing the Phronetic Organization: The Case of Photographs in CSR Reports*. J Bus Ethics, (104), 371–387.
63. Ruževičius J., Serafinas D. (2007) The development of socially responsible business in Lithuania. *Engineering economics*, (1), 36-43.
64. Sanford C., (2011). *The Responsible Business: Remaining Sustainability and Success*. John Wiley and Sons, 38-48.
65. SEB ataskaitos. “*Corporate Sustainability Report 2010, 2011, 2012, 2013*” [interaktyvus] [žiūrėta 2015-02-15] Prieiga per internetą : < <https://www.seb.lt/apie-seb/seb-visuomeneje/tvari-veikla/tvarios-veiklos-ataskaitos>>.
66. Seilitis J., (2013) *Socialinės atsakomybės tvirtinimo potencialo verslo organizacijose vertinimas*. Daktaro disertacija. Vilnius, 17-53.
67. Serafinas D., (2011) *Kokybės vadybos teorijos praktinis vadovas*. Mokomoji knyga. Vilnius, 25-32.
68. Sergijenko D., (2012) [interaktyvus] [žiūrėta 2014-05-12] Prieiga per internetą : < <http://www.ekonomika.lt/naujiena/socialine-atsakomybe-isimtis-o-ne-taisykle-22242.html#ixzz34QGT6Je2>>.
69. Simanavičienė Ž., Kovaliov R., Šubonytė J., (2011) *moni socialinės atsakomybės skatinimo politikos Lietuvoje SSGG analizė*. *Ekonomika ir vadyba*.16, 605-611.
70. Smith N. C., (2014). *Morality and the Market. Consumer Pressure for Corporate Accountability*. Routledge Revivals, Taylor and Francis Group, Oxford, United Kingdom. 264- 272.
71. Social Accountability Accreditation Services (2014) [interaktyvus] [žiūrėta 2014-05-12] Prieiga per internetą : <: <http://www.saasaccreditation.org/?q=node/23>>.
72. Social Accountability International (2014) [interaktyvus] [žiūrėta 2014-05-12] Prieiga per internetą : <: <http://www.saintl.org/index.cfm?fuseaction=Page.ViewPage&pageId=937>>.
73. Sones, M., Grantham, S., Vieira, E. T. (2009). *Communicating CSR via pharmaceutical company web sites. Evaluating message frameworks for external and internal stakeholders*. *Corporate communication: An International Journal*, 2 (14), 144 – 157.
74. Stasiškienė Ž., Varžinskas V., (2013). *moni socialinės atsakomybės (SA)*. [interaktyvus] [žiūrėta 2014-04-06] Prieiga per internetą : <<http://ktu.edu/apini/turinys/imoniu-socialine-atsakomybe-isa>>.
75. Swedbank ataskaitos. “*Sustainability Report 2010, 2011, 2012, 2013*” [interaktyvus] [žiūrėta 2015-02-15] Prieiga per internetą : < <https://www.swedbank.com/corporate-sustainability/global-reporting-initiative-gri/sustainability-reports/index.htm>>.
76. Šiaulių banko ataskaitos. “*Socialinės atsakomybės ataskaita 2010, 2011, 2012, 2013*” [interaktyvus] [žiūrėta 2015-02-15] Prieiga per internetą : < <http://www.sb.lt/lt/apie-banka/investuotojams/socialine-politika/>>.
77. Tauginienė L., (2013) *Socialinės atsakomybės universiteto mokslinės veiklos valdyme*. Daktaro disertacija. Vilnius, 13-25.

78. Tsai Y.H., Joe S.W., Lin C.P., Chiu C.K., Shen K.T. *Exploring corporate citizenship and purchase intention: mediating effects of brand trust and corporate identification*. Business Ethics: European Review, 2014.
79. Tschopp D., Nastanski M., (2014) *The Harmonization and Convergence of Corporate Social Responsibility Reporting Standards*. J Bus Ethics, (125), 147-162.
80. Vaitkevičius S., Stukaitis D. (2009). *moni socialinės atsakomybės formavimas racionalaus veikimo kontekste*. Ekonomika ir vadyba, 14, 625-632.
81. Vilks R. (2013) *Socialinė atsakomybė, kokybė ir standartai: veiksmingas, akivaizdus, bet dar nevertintas ryšys*. Atsakingas verslas (2), 2-15.
82. Visser W. *The Age of Responsibility CSR 2.0 and the New DNA of Business*. A John Wiley & Sons, Ltd, Publication 2011.
83. Vogulytė V., Gudonienė V. (2007) *moni socialinė atsakomybė - altruizmas, ar nauda? 2007-04-07*. [interaktyvus] [žiūrėta 2014-05-12] Prieiga per internetą : <<http://verslas.banga.lt/lt/patark.full/4617c3a0833e0.2>>.
84. Žikienė A., (2014). *Organizacij (moni) socialinė atsakomybė . Kvalitetas*. [Interaktyvus] [žiūrėta 2015-01-04] Prieiga per internetą :< http://www.kvalitetas.lt/binary/uploads/tarptautiniai_standartai.pdf >.
85. World Bank. *Doing Business 2014-2015*. [Interaktyvus] [žiūrėta 2015-01-04] Prieiga per internetą :< <http://www.doingbusiness.org/rankings> >.

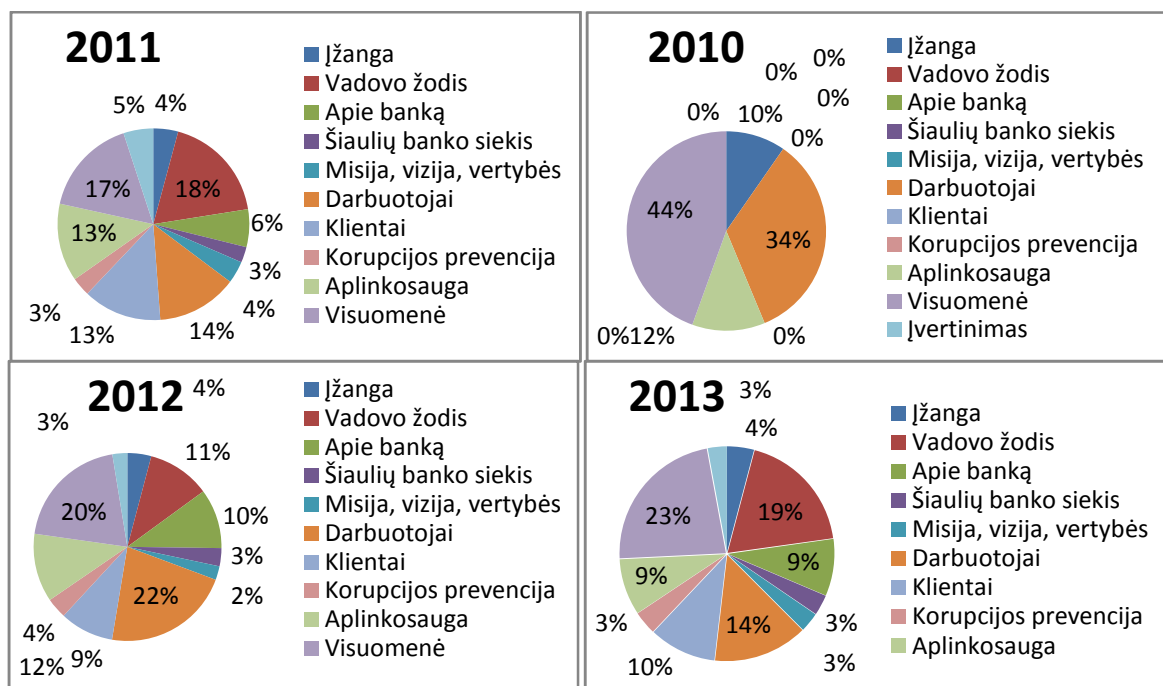
PRIEDAI

1 PRIEDAS. “moni socialin atsakomyb 2009-2013 metais skatinanios priemonės” programa

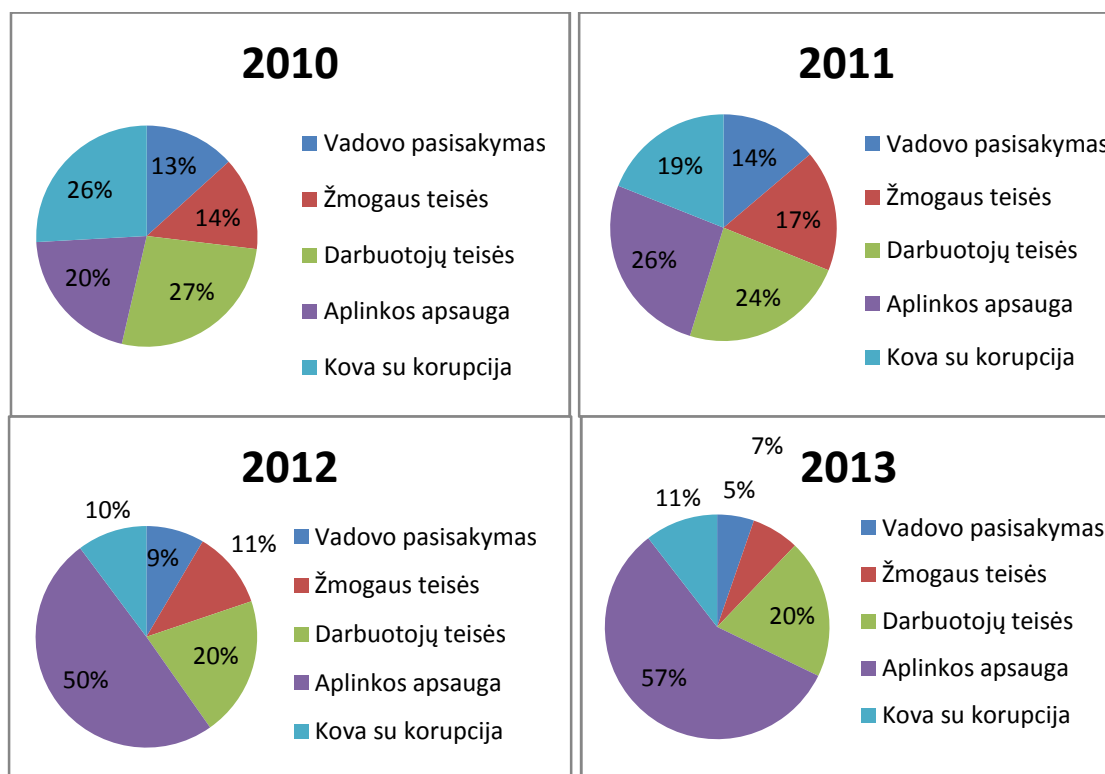
Programos tikslai ir uždaviniai	gyvendinimo priemonė	gyvendinimo terminas	Preliminarus lėšų porūkis t. kst. Lt		
			2009	2010	2011
Užtikrinti, kad valstybės pripažintoms, veikiančioms socialiai atsakingai, aktyviai remiančioms ir savo pavyzdžiu propaguojančioms moni socialin atsakomyb					
Kasmet rengti nacionalinio atsakingo verslo apdovanojimus		2009–2011 metai		50	50
Padidinti moni socialin s atsakomyb s skaidrum ir patikimum					
Atlikti esamos būklės analizę ir vykdyti moni socialin s atsakomyb s diegimo pažangos stebėseną pagal 2008 metais parengtus moni socialin s atsakomyb s pažangos vertinimo šalių mastu rodiklius ir metodik		2010 metai		40	
Suderinus su Vertybinių popierių birža, parengti ir pristatyti metodinį priemonių biržoje listinguojamoms moni socialin s informacijos aplinkos ir personalo klausimais pateikimo metiniame pranešime		2010 metai		20	
Traukti nevyriausybinės organizacijas ir asocijuotas verslo struktūras socialin s atsakomyb s diegim moni socialin s atsakomyb s iniciatyvas: mokymus, konsultacijas, personalo mainus bendras akcijas ir renginius moni socialin s atsakomyb s gerėjimui patirti ir populiarinti					
Inicijuoti ir vykdyti verslo bei nevyriausybinės organizacijų bendras moni socialin s atsakomyb s iniciatyvas: mokymus, konsultacijas, personalo mainus bendras akcijas ir renginius moni socialin s atsakomyb s gerėjimui patirti ir populiarinti		2010–2011 metai		500	500
Ugdyti tausojančių ir atsakingų vartojimą					
Kasmet rengti mokymus vartotojų interesams atstovaujantiems ir kitoms suinteresuotoms organizacijoms ir moni atstovams vartotojų poveikio moni socialin s atsakomyb s plėtrai ir atsakingo vartojimo skatinimo klausimais		2010–2011 metai		10	10
Rengti atsakingų vartojimą skatinančias kampanijas, akcijas (radijo, televizijos laidos, kitos interaktyvios akcijos, pvz., prekybos centruose), traukti šiuose veiksmuose suinteresuotą šalį		2010–2011 metai		50	50
Parengti moni socialin s atsakomyb s principų taikymo metodines priemones, užtikrinti jų sklaidą ir keitimąsi gerėjimui patirti					
Kasmet rengti leidinius apie Lietuvoje veikiančių moni gerėjimui patirti plėtojant jose socialin atsakomyb ir organizuoti jų leidybą		2010–2011 metai		30	30
Organizuoti moni socialin s suinteresuotoms grupėms mokymo renginius, pristatančius atsakingo investavimo koncepcijas ir užsienio valstybių patirtį šioje srityje		2010 metai		50	
Parengti ir pateikti verslui moni socialin s atsakomyb s diegimo pavieniui sektoriuose ir skirtingo dydžio moni socialin s (taip pat smulkiose ir vidutinėse) praktines gaires ir metodinį medžiagą, kuri padėtų moni socialin s diegti atsakingos gamybos, atsakingo investavimo principus, užtikrinti lygi galimybių veiksmingą gyvendinimą privačiame sektoriuje		2010–2011 metai	–	100	100
Rengti su tam tikrais ekonominiais ir socialiniais partneriais atstovais praktinius seminarus, kuriuose būtų aptariamos moni socialin s atsakomyb s plėtrai galimybės, šios atsakomyb s principų diegimas versle didžiuosiuose miestuose ir regionuose		2010–2011 metai	–	70	70
Organizuoti tarptautinį metinį konferencijų moni socialin s atsakomyb s plėtrai patirti ir skleisti		2009–2011 metai	–	20	20
Rengti konsultantų ir patarėjų mokymus praktiniais moni socialin s atsakomyb s klausimais, kaupti, teikti moni socialin s atsakomyb s tinklalapyje, tobulinti mokymo medžiagą		2010–2011 metai	–	100	100
Siekiant pasirengti gyvendinti 1.1.1 punkte nurodytą priemonę, parengti pavyzdinį moni socialin s, kuri valdyme dalyvauja valstybės, socialin s atsakomyb s strategijos ir moni socialin s atsakomyb s principų taikymo planą ir jo		2010 metai	–	50	–

gyvendinimo gaires				
Organizuoti monėse mokymo, švietimo ir praktinius seminarus monėse socialinės atsakomybės orientacinio standarto, socialinės atsakomybės, aplinkosaugos ir socialinės vadybos sistemų diegimo klausimais	2010–2011 metai	–	1200	900
Sukurti formaliojo ir neformaliojo švietimo, tyrimų ir švietimo monėse socialinės atsakomybės klausimais sąlygas				
Parengti pavyzdinį monėse socialinės atsakomybės mokymo modulį, kuris būtų nesunkiai traukiamas nuosekliai ir nenuosekliai studijoms, pirminio ir tolesnio mokymo programoms	2010–2011 metai	–	30	–
Patvirtinti pavyzdinį monėse socialinės atsakomybės mokymo modulį ir parengti rekomendacijas, kaip jį traukti mokymo ir studijų programoms	2010–2011 metai	–	–	–
Remti mokslo ir studijų institucijoms studentams, mokslo darbuotojams ir kitoms tyrimų dirbantiems monėse socialinės atsakomybės klausimais, dalyvavimui Europos ir tarptautiniuose akademinėse tinklose, įvykdyti stažuotes ir mokslines konferencijas, tiesiogiai susijusias su monėse socialine atsakomybe, užtikrinti, kad žinios, gytos šiose stažuotėse ar seminaruose, būtų naudojamos Lietuvos monėse socialinei atsakomybei plėtoti	2010–2011 metai	–	20	30
Atlikti monėse socialinės atsakomybės diegimo monėse ekonominės naudos ilgalaikio poveikio tyrimus, naudoti šiuos tyrimų rezultatus mokymo, metodinių priemonių rengimui, formaliajame ir neformaliajame švietime	2010–2011 metai	–	200	200
Siekiant pasirengti gyvendinti 2.2.1 punkte nurodytas priemones, parengti galimybių diegti monėse socialinės atsakomybės valstybės institucijose studijas, pavyzdinį jos diegimo valstybės institucijose veiksmų planą ir diegimo ataskaitą atsižvelgiant užsienio valstybių patirtį ir galimybes taikyti Lietuvoje	2010–2011 metai	–	70	–
Iš viso (100 procent finansavimas iš Europos socialinio fondo) 4 670 000. Lit			2610	2060

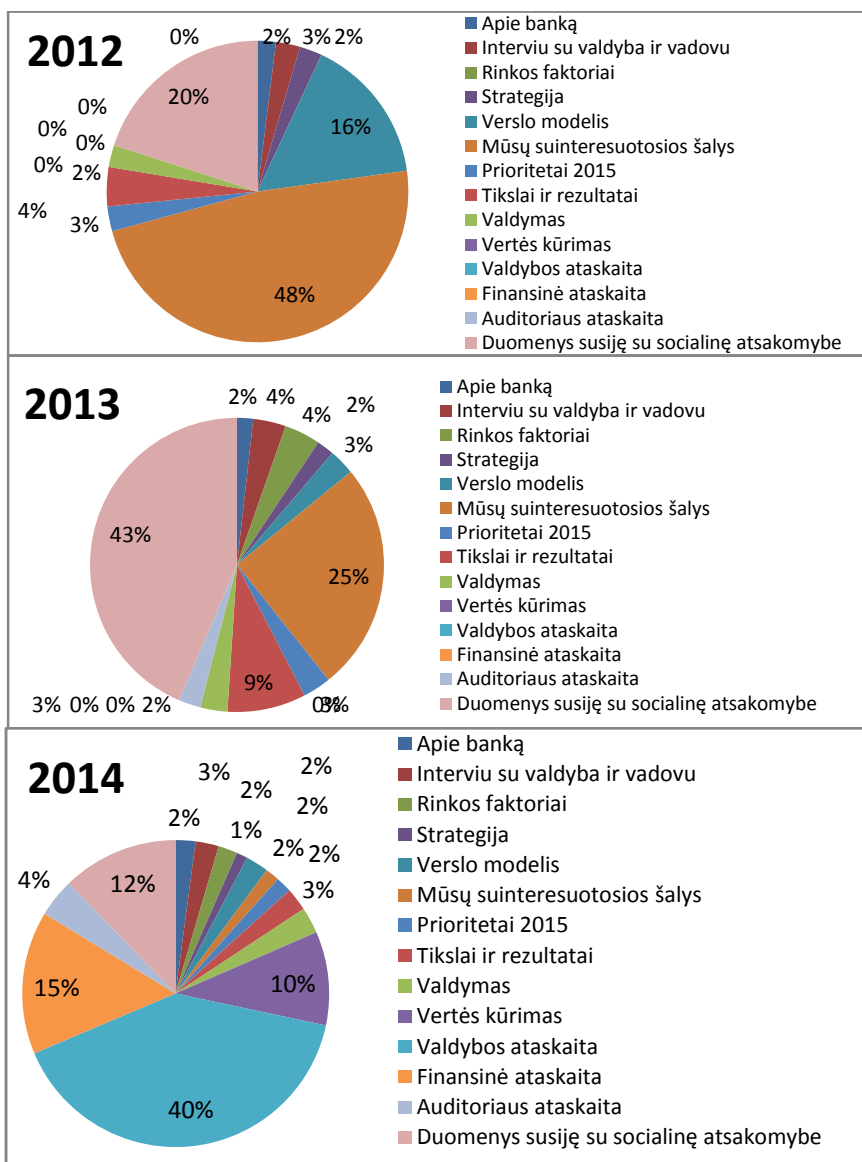
2 PRIEDAS. AB „Šiaulių bankas“ SA ataskaitų struktūrinė dalis apimtis

3 PRIEDAS. AB „Medicinos bankas“ SA ataskaitų struktūrinė dalis apimtis

4 PRIEDAS. AB “Swedbank” SA ataskaitų struktūrinė dalis apimtis

5 PRIEDAS. AB “SEB” bankas SA ataskaitų struktūrinė dalis apimtis

